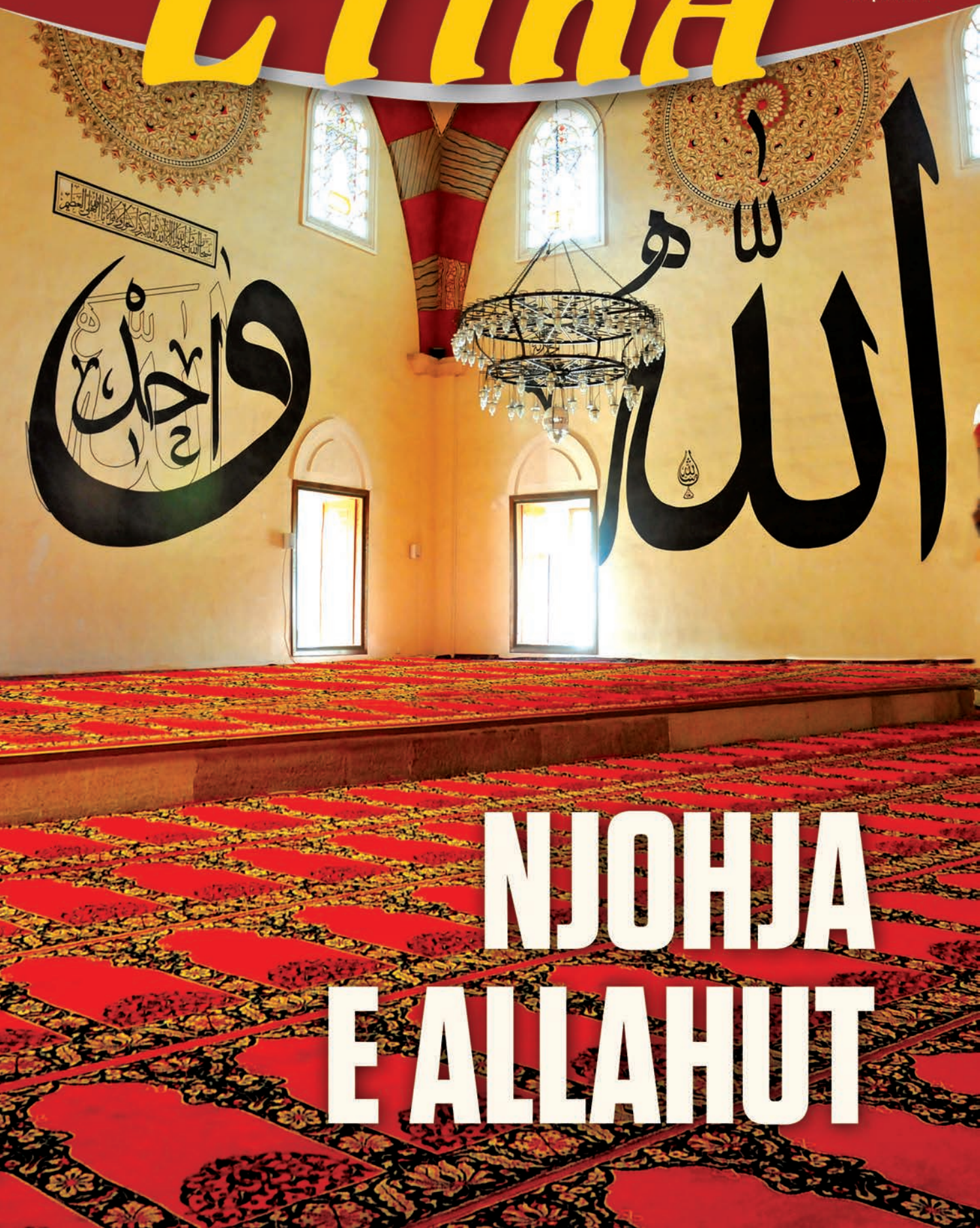

Nëntor 2017
Numri: 116
E përmuajshme

Revistë edukative-kulturore - www.revistaetika.com

ETIKA

Shqipëri: 200 Lekë
Kosovë: 1.5 Euro
Maqedoni: 90 Den
Evropë: 7 Euro

NJOHJA E ALLAHUT

TË
RINJ

*Shtëpia botuese Progresi
vjen me 6 libra të rinj, të cilët
do të ushqejnë botën tonë shpirtërore
dhe do t'i japin drejtim jetës sonë
individuale dhe shoqërore.*

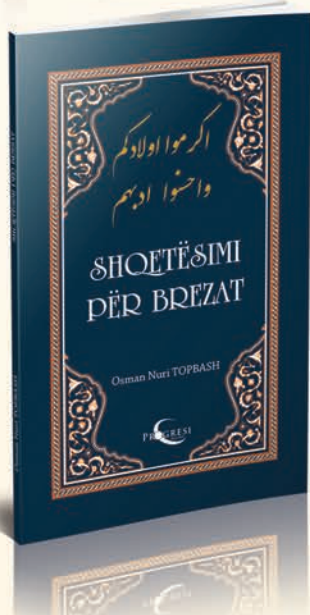
Një këshillë
1001 mësimë
350 Lekë
3 Euro

Si edukonte
Ai (s.a.v.s.)
150 Lekë
1 Euro

101 Parime
në shërbim
200 Lekë
1.5 Euro

Shqetësimi
për brezat
200 Lekë
1.5 Euro

Udhëtimi
drejt Zotit
200 Lekë
1.5 Euro

Shërbimi
200 Lekë
1.5 Euro

Mendo për botët, mendo për Zotin dhe mendo për marrëdhënien tënde me Zotin e këtyre botëve. Mendo për Rrahmanin, mendo për Rrahimin dhe mendo për urtësinë që Allahu të bën t'i kujtosh këtotribute të Tij dyzet herë në ditë. Pastaj mendo për "Maliki jeumi'd-din / Sunduesin e Ditës së Gjykimit". Mendo për Ditën e Gjykimit. Mendo se do të shkosh atje. Për gjendjen që do të kesh atje. Mendo se atje gjykatësi absolut është Allahu Teala. Aty gjykimi absolut i përket Allahut. Mendo kur aty do të të thuhet: "Ikra kitabek / lexoje librin tënd!" Mendo për fytyrën që nuk do të të nxihet atje. Mendo për atë që disa aty do të thonë: "Ah sikur të isha dhë e të mos bija në këtë gjendje!"

Pastaj eja përsëri te surja Fatiha... Mendo se vetëm Ai mund të adhurohet, se ndihma mund të kërkohet vetëm prej Atij dhe se vetëm Atij duhet t'i lutemi për udhëzim.

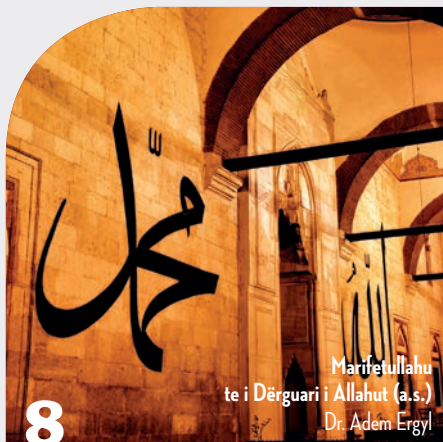
Ja nëntëdhjetë e nëntë emrat e bukur të Allahut Teala që janë shtruar para teje në Kuranin Fisnik dhe në mesazhet e të Dërguarit të Allahut (a.s.). Allahu Teala thotë: **"Allahut i përkasin emrat më të bukur, andaj thirreni Atë** (lutjuni Atij) **me to dhe largohuni nga ata që i shtrembërojnë emrat e Tij..."** (A'raf, 180)

Allah, Er-Rrahman, Er-Rrahim, El-Melik, El-Kuddus, Es-Selam, El-Mu'min, El-Muhejmin, El-Aziz, El-Xhebbbar, El-Mutekebbir, El-Halik, El-Bari, El-Musavvir, El-Gaffar, El-Kahhar, El-Vehhab, Er-Rrezzak, El-Fettah, El-Alim, El-Kabid, El-Basit, El-Hafid, Er-Rrafi', El-Muizz, El-Mudhil-l, Es-Semi', El-Basir, El-Hakem, El-Adl, El-Latif, El-Habir, El-Halim, El-Adhim, El-Gafur, Esh-Shekur, El-Alij, El-Kebir, El-Hafiz, El-Mukit, El-Hasib, El-Celil, El-Kerim, Er-Rrakib, El-Mucib, El-Vasi', El-Hakim, El-Vedud, El-Mexhid, El-Baith, Esh-Shehid, El-Hakk, El-Vakil, El-Kavij, El-Metin, El-Velij, El-Hamid, El-Muhsi, El-Mubdi, El-Muid, El-Muhji, El-Mumit, El-Hajj, El-Kajjum, El-Vaxhid, El-Maxhid, El-Vahid, (El-Ahad), Es-Samed, El-Kadir, El-Muktedir, El-Mukaddim, El-Muahhir, El-Evvel, El-Ahir, Edh-Dhahir, El-Batin, El-Vali, El-Muteali, El-Berr, Et-Tevvab, El-Muntekim, El-Afuvv, Er-Rrauf, Maliku'l-Mulk, Dhul-Xhelali ve'l-Ikram, El-Muksit, El-Xhami', El-Ganij, El-Mugni, El-Mani', Ed-Darr, En-Nafi', En-Nur, El-Hadi, El-Bedi', El-Baki, El-Varith, Er-Reshid, Es-Sabur (xhel-le xhelaluh).

Mendoji këto emra një nga një. Ndeji brenda teje një nga një. Reflektoji në jetën tënde një nga një.

Ai është Rrahim, andaj mendo për Mëshirën e Tij. Ai është Rrahman, andaj mendo se çdo të thotë të qenët Rrahman. Ai është Xhebbbar, andaj mendo se cila është pjesa që na prek, ku dhe kur na prek. Ai është Muntekim, andaj mendo: "Ndaj kujt është hakmarrës? Mos vallë edhe unë jam prej atyre?" Mendo se Ai është Semi, Ai i dëgjon pëshpëritjet. Mendo se Ai është Basir. Ai mund t'i shikojë ato që ndodhin edhe në errësirë. Ai është Vedud, domethënë, Ai na do shumë dhe është plot me dashuri. Dashuria e nënave tona ndaj fëmijëve është një pikë prej oqeanit të dashurisë së Atij. Po sikur Ai të mos na e kishte dhënë atë dashuri dhe nënat tona të na kishin hedhur në rrugë sapo të na lindnin? Po, sikur të mos na lindnin fare?.. A do të ekzistonte njerëzimi? Ai është Gaffar. Kur duart dhe fytyrat tona të ndyhen me mëkate dhe kur zemra jonë të mbytet nga gjynahet, te Ai ka një derë ku mund ta zgjasësh dorën dhe mund të thuash: "Më fal, unë i kam shkelur rregullat e Tua, o Zot!"

Përmbajtja

- 5 Njohja e Allahut, kusht për njeriun
Ahmet Tashgetiren
- 12 Njeriu, njësi matëse e historisë
Dr. Ardian Muhaj
- 14 Rrëzëllimi i ajeteve me plot sihariqe
Xhafer Durmush
- 16 Marifetullahu në Kuranin Fisnik
Prof. dr. Omer Çelik
- 22 Të jetosh sikur je
ballë për ballë me Allahun
Mustafa Erish
- 26 Brezi i ri i ushtrisë së Ebrehesë
Xhihan Tashtan
- 28 Do të na bien gurë në kokë
Muaz Erdem
- 30 Përgjegjësia e daveitit
Një Ajet

- Vdekja: E vërteta e pashmangshme 32
Një Hadith
- Të mbulosh diellin me dorë 39
Urtësi
- Na mbulo me faljen tënde o Gaffar! 40
Ilir Hoxha
- Neglizhenca, shkaku i dëshpërimit 42
Prof. dr. Ismail Lutfi Çakan
- Rezultati i statistikave 44
Nuredin Jëlldëz
- Gricësit 48
Nuredin Nazarko
- Të jesh nënë 49
Ozden Zehra Sënmez
- Të arrish te një zemër më shumë 50
Fatma Nur Xhihan
- Udhëzuesit e kohërave moderne 53
Fatma Hale Liman

- Islami nuk fton në dhunë por në paqe
Naim Driçaj

NJOHJA E ALLAHUT

kusht për njeriun

✧ Ahmet Tashgetiren ✧

“Marifetullah / njohja e Allahut” njihet si një term mistik. Asaj mund t’i japim edhe kuptimin si “dija rreth Allahut apo njohja e Allahut”. Kjo në mistikë është menduar bashkë me shprehjet e tjera si “dija ledun / e fshehtë, dija batin / shpirtërore, dija esrar / e të fshehtave, dija hal / e gjendjes, dija makam / e gradës, dija mukashefe / e hapjes së të fshehtave, etj.” – dhe është kuptuar në formën e “një dije të veçantë” që mund të arrihet duke përparuar në mistikë. Mistikët këtë e kanë nxjerr nga fjalët “Nur/Dritë” dhe “Furkan / Aftësinë për të gjykuar drejt” që përmenden në ajetet e mëposhtme: **“A është njëllor si ai që Allahu ia ka hapur kraharorin për të pranuar Islamin, duke qenë kështu në Dritën e Zotit të vet,** (ashtu edhe ai që e ka zemrën të mbyllur

ndaj besimit?!...)” (Zumer, 22) **“O ju që keni besuar! Nëse i frikësoheni Allahut, Ai do t’ju japë furkan...”** (Enfal, 29) Domethënë, “nëse zemra hapet ndaj Islamit, asaj i vjen një nur / dritë nga Zoti (xh.sh.)”, ose “Nëse njeriu i frikësohet Allahut Teala, edhe Zoti (xh.xh.), i jep atij furkanin / aftësinë për të gjykuar drejt”. Të kuptuarit e “nurit” dhe “furkanit” që përmenden në ajetet fisnike është një çështje delikate aq sa të kuptuarit e “Marifetullahut / njohjes së Allahut”.

Për këtë arsye, nuk është e lehtë as që të konceptohet mjaftueshëm natyra e të gjitha këtyre “dijeve të veçanta”, as që ta kuptojmë se çfarë “veçorie” posedojnë ato në të vërtetë. Në fakt, testi i vërtetësisë për këto njohje bëhet me dijet që vijnë nga Kurani Fisnik dhe i Dërguari i Allahut, (a.s.). Ky rregull gjendet ndërmjet paralajmërimeve të të mëdhenjve të mistikës. Prof. Dr. Sulejman Ulludag i cili ka shkruar për temën e “marifetit / njohjes së Zotit” në Enciklopedinë Islame të Dijanetit Turk, thotë në lidhje me këtë:

“Mistikët thonë se dija e marifetit e cila dhurohet drejtpërdrejt nga ana e Allahut Teala është më e lartë se dijet fetare që merren me anë të transmetimeve dhe mendjes. Kjo fjalë mund të kuptohet edhe në formën se dijet e transmetuara janë të pavlefshme. Ngaqë mistikët e vërtetë janë të vetëdijshëm për këtë keqkuptim, janë shprehur se dija e marifetit nuk i bën të pavlefshme dijet që merren nëpërmjet transmetimit e mendjes dhe nuk ua ul aspak vlerën atyre. Përkundrazi, ata kanë vënë kusht që dija e marifetit të mos bjerë në kundërshtim me Kuranin Fisnik dhe Hadithin, në mënyrë që të jetë e shëndetshme dhe e vlefshme. Dhunnun el-Misri ka thënë se drita e marifetit nuk duhet ta shuajë dritën e devotshmërisë, se nuk duhet të flitet për një dije shpirtërore që bie në kundërshtim me dijen që merret nëpërmjet mendjes e transmetimeve. Ebu Said el-Harrazi parimisht i ka konsideruar të pavlefshme të gjitha dijet shpirtërore që bien në kundërshtim me dijet që përftohen nga mendja dhe transmetimi. Ebu Sulejman ed-Darani e ka vënë kusht që Kurani dhe Hadithi të dëshmojë për shëndetin/vërtetësinë e marifetit. Xhunejd el-Bagdadi ka theksuar se marifeti është i vlefshëm vetëm brenda kornizës së Kuranit e Sunetit.”

(Kushejri, fq. 86, 107, 129, 608.)

Çështja më themelore e njeriut që nga krijimi i tij e deri më sot, absolutisht është “njohja e Allahut”. Ndoshta njeriu në fillim është përpjekur për t’i dhënë kuptim vetes me anë të pyetjeve si: “Nga kam ardhur? Ku do të shkoj?”, që ia shpojnë mendjen si turjelë. Pastaj nga aty ka arritur te “Krijuesi”. Ndërsa pas kësaj etape është përpjekur për ta kuptuar “Krijuesin”.

Përpjekja mendore e njeriut që ka filluar me: “Men arafe nefsehu fekad arafe Rabbeh – Kush njeh veten, njeh Zotin.”, ndoshta ka arritur në pikën për të cilën na njofton Kurani Fisnik: **“Vema kaderull-llahe hakka kadrih - Ata nuk e njohën dot Allahun me vlerën e Tij të vërtetë...”** (Haxh, 74)

Njeriut i kanë ardhur librat e Allahut...

Të gjithë librat dhe sigurisht libri i fundit i cili është Kurani Fisnik, i kanë folur njeriut rreth Allahut Teala. Domethënë, i kanë folur për Krijuesin dhe për ligjet e Tij.

Si duhet të jetë njeriu, në mënyrë që ta meritojë njohjen e Krijuesit?

Ndoshta nuk është e mundur që ta njohim Allahun e Lartësuar ashtu siç duhet, por në një mënyrë duhet të përpiqemi ta njohim, sepse ne kemi një marrëdhënie me të. Para së gjithash është varësia jonë e ekzistencës me Të... Pastaj, të reflektuarit e fundit tonë dhe të qenit hiç para Tij. Kjo nuk është thjeshtë një teori por një vetëdije me të cilën duhet të jetojmë. Pra, njohja e Allahut Teala nuk është e lehtë.

Por Marifetullahu / njohja e Allahut nuk është e lehtë.

Ndoshta, siç thotë edhe tasavufi / mistika islame, zemrën duhet ta mbrujmë me përpjekjen që të shpie te njohja e Allahut Teala. Ndoshta kjo përpjekje bëhet burim diturie, ndjesie dhe zbulimesh të ndryshme në cilësinë e dijes ledun. Për shembull, kjo e dhënë në formën: “Ne patëm arritur në një gjendje të atillë në edukimin e të Dërguarit të Allahut, sa që i ndjenim tespihet e kafshatave që kalonin nga fyti ynë...”, që transmetohet nga Abdullah ibn Mes’udi (r.a.), është një e dhënë shumë interesante, apo jo?

Por duhet ta themi edhe këtë:

Njeriu duhet të përparojë për sa i përket çështjes së “njohjes së Zotit” qoftë në formë ledunni apo qoftë në ndonjë formë tjetër. Edhe pjekuria islame me këtë ka lidhje. Aq sa e njohim Zotin (xh.sh.), aq të shëndetshme mund t’i krijojmë edhe marrëdhëniet me Të.

Për shembull, ka një Qenie që thotë: “Unë i kam krijuar xhindët dhe njerëzit vetëm që të më adhurojnë Mua.” Domethënë, një Qenie që së pari na njofton se

na ka krijuar dhe pastaj që e vendos të gjithë qëllimin e krijimit tonë brenda kornizës: “Adhurim ndaj Tij.” Gjithashtu bëhet fjalë edhe për të vërtetën: “Nëse nuk e adhurojmë atë Qenie, ekzistenca jonë bëhet e pakuptimtë...” Atëherë, si mund të mos duam ta njohim dhe kuptojmë atë Qenie?

Atë, xhel-le xhelaluhu, duhet ta njohni dhe duhet ta kuptoni në marrëdhënien që keni me Të.

Ai, pasi e krijoi njeriun, nuk e la pa ia plotësuar këtë nevojë atij. Kjo dije i është dhënë edhe njeriut të parë, edhe njeriut të fundit që do të vijë... Nëse themi se Kurani Fisnik ka ardhur vetëm për të na prezantuar Allahun Teala, do të ishte një fjalë mjaft me vend, sepse aventura e njeriut mbi tokë rrotullohet rreth marrëdhënies së tij me Allahun Teala. Ta njohësh apo të mos e njohësh Atë... Ja, kjo është e gjithë çështja. Pra, të bëhesh apo të mos bëhesh njeri.

Kur themi që ta njohim Allahun, duhet ta dimë se edhe kjo ka një kufi. Në këtë përfundim njeriu ka arritur pas përpjekjeve të shumta për të kuptuar qenien e Allahut në vetvete. Sa herë ka hyrë në këtë shteg ka pranuar paaftësinë e tij. Të mëdhenjtë e mistikës na kanë paralajmëruar për këtë kufi. Prof. Dr. Sulejman Uludag, në librin e tij thekson mendimet e mistikëve të mëdhenj islam se “marifeti (njohja e Allahut) është të dish se Allahu nuk njihet”:

“Sipas Dhunnun el-Misriut, i cili ka qenë i pari që ka folur rreth marifetit në kuptimin mistik, është e pamundur që ta njohim Allahun plotësisht. Për këtë arsye, zhytja në meditim në lidhje me qenien e Allahut është injorancë. Marifeti është mahnitje. (Xhami, fq. 29.) Edhe Bajezid Bistami e ka cilësuar si injorancë çështjen e marifetit në lidhje me qenien e Allahut dhe ka thënë: “Dija në lidhje me të vërtetën e marifetit është mahnitja.” (Sulemi, fq. 74.) Në këtë mënyrë, sufitë që ia kanë vënë vetes qëllim njohjen e Allahut Teala, më së fundi kanë arritur në bindjen se njeriu është i paaftë për ta njohur Atë. Ebu Said el-Arabiu ka thënë se marifeti në lidhje me Allahun Teala është që njeriu të pohojë mungesën e dijes së tij për sa i përket kësaj çështjeje. Edhe Sehl b. Abdullah et-Testuri ka thënë: “Marifet do të thotë që njeriu ta dijë se është injorant për sa i përket çështjes së Allahut.” (Sulemi, fq. 230, 428.) Mistikët, shprehjen që e transmetojnë nga Ebu Bekri (r.a.): “Rruga e vetme për marifetin në lidhje me Allahun është që njeriu ta konceptojë se është i paaftë për ta njohur Atë.” (Serraxh, fq. 57.), e kanë shndërruar në themel të mendimeve të tyre. Xhunejd el-Bagdadi është shprehur: “Asnjë nuk e njeh Allahun përveç Allahut.” Mistikët, ajetin fisnik: **“Ata nuk e vlerësuat dot Allahun.”** (En’am, 91), e kanë komentuar në formën: “Ata nuk e njohën dot Atë siç duhet.”

Nisur nga këto që thamë më lart, nga njëra anë njeriu e ka përjetuar ndjenjën: “Unë duhet ta kuptoj se çfarë kërkon prej meje Ai që më ka krijuar. Unë kam nevojë për këtë, në mënyrë që t’i jap kuptim vetvetes.” Ndërsa nga ana tjetër ka thënë: “Mundësia për ta kuptuar Atë e ka një kufi, siç shprehet edhe Zija Pasha, konceptimi i qenies së Atij nuk është i nevojshëm për këtë mendje të vogël, sepse kjo peshore nuk mund ta mbartë gjithë atë peshë të rëndë.”

Për shembull, të konceptuarit e natyrës së “madhëshitë së Atij” ndoshta është zhytje në diçka të pamundur, por njohja e kësaj madhësie është prej gjërave të domosdoshme të misionit tonë njerëzor. Domethënë, ne duhet të themi: “Ai është i Lartë! Çdo gjë e tregon Madhësinë e Tij! Atë (xh.sh.) duhet ta njohim dhe ta mbërrijmë gradën e njeriut!”

Ja pra, Kurani Fisnik vazhdimisht na jep këtë dije në lidhje me Allahun e Lartmadhëruar. Ajo që na takon të bëjmë është të thellohemi në këtë drejtim. Përgjatë ditës e lexojmë dyzet herë suren Fatiha. Për shembull, themi dyzet herë “Rabbi’l-alemin / Zoti i botëve”. Gjithashtu themi “Rahman”, “Rahim”, “Sunduesi i Ditës së Gjykimit”.

Mendo për botët, mando për Zotin dhe mando për marrëdhënien tënde me Zotin e këtyre botëve. Mendo për Rrahmanin, mando për Rrahimin dhe mando për urtësinë që Allahu të bën t’i kujtosh këtotribute të Tij dyzet herë në ditë. Pastaj mando për “Maliki jeumi’d-din / Sunduesin e Ditës së Gjykimit”. Mendo për Ditën e Gjykimit. Mendo se do të shkosh atje. Mendo për gjendjen që do të kesh atje. Mendo se atje gjykatësi absolut është Allahu Teala. Mendo se aty gjykimi absolut i përket Allahut. Mendo kur aty do të të thuhet: “Ikra kitabek / lexoje librin tënd!” Mendo për fytyrën që nuk do të të nxihet atje. Mendo për atë që disa aty do të thonë: “Ah sikur të isha dhë e të mos bija në këtë gjendje!”

Pastaj eja përsëri te surja Fatiha... Mendo se vetëm Ai mund të adhurohet, se ndihma mund të kërkohet vetëm prej Atij dhe se Atij duhet t’i lutemi për udhëzim.

Ja nëntëdhjetë e nëntë emrat e bukur të Allahut Teala që janë shtruar para teje në Kuranin Fisnik dhe në mesazhet e të Dërguarit të Allahut (a.s.). Allahu Teala thotë: **“Allahut i përkasin emrat më të bukur, andaj thirreni Atë** (lutjuni Atij) **me to dhe largohuni nga ata që i shtrembërojnë emrat e Tij...”** (A’raf, 180)

Allah, Er-Rrahman, Er-Rrahim, El-Melik, El-Kuddus, Es-Salam, El-Mu’mín, El-Muhejmin, El-Aziz, El-Xhebbâr, El-Mutekebbir, El-Halik, El-Bari, El-Musavvir, El-Gaffar, El-Kahhar, El-Vehhab, Er-Rrezzak, El-Fettah, El-Alim, El-Kabid, El-Basit, El-Hafid, Er-Rrafî, El-Muizz, El-Mudhil-l, Es-Semî, El-Basir, El-Hakem, El-Adl, El-Latif, El-Habir, El-Halim, El-Adhim, El-Gafur, Esh-Shekur, El-Alijj, El-

Kebir, El-Hafiz, El-Mukit, El-Hasib, El-Celil, El-Kerim, Er-Rrakib, El-Mucib, El-Vasî, El-Hakim, El-Vedud, El-Mexhid, El-Baith, Esh-Shehid, El-Hakk, El-Vekil, El-Kavijj, El-Metin, El-Velij, El-Hamid, El-Muhsi, El-Mubdi, El-Muid, El-Muhji, El-Mumit, El-Hajj, El-Kajjum, El-Vaxhid, El-Maxhid, El-Vahid, (El-Ahad), Es-Samed, El-Kadir, El-Muktedir, El-Mukaddim, El-Muahhir, El-Evvel, El-Ahir, Edh-Dhahir, El-Batin, El-Vali, El-Muteali, El-Berr, Et-Tevvab, El-Muntekim, El-Afuvv, Er-Rrauf, Maliku’l-Mulk, Dhul-Xhelali ve’l-Ikram, El-Muksit, El-Xhamî, El-Ganijj, El-Mugni, El-Manî, Ed-Darr, En-Nafî, En-Nur, El-Hadi, El-Bedî, El-Baki, El-Varith, Er-Reshid, Es-Sabur (xhel-le xhelaluh).

Mendoji këto emra një nga një. Ndjeji brenda teje një nga një. Reflektoji në jetën tënde një nga një.

Ai është Rrahim, andaj mando për Mëshirën e Tij. Ai është Rrahman, andaj mando se çdo të thotë të qenët Rrahman. Ai është Xhebbâr, andaj mando se cila është pjesa që na prek, ku dhe kur na prek. Ai është Muntekim, andaj mando: “Ndaj kujt është hakmarrës? Mos vallë edhe unë jam prej atyre?” Mendo se Ai është Semi, Ai i dëgjon pëshpëritjet. Mendo se Ai është Basir. Ai mund t’i shikojë ato që ndodhin edhe në errësirë. Ai është Vedud, domethënë, Ai na do shumë dhe është plot me dashuri. Dashuria e nënave tona ndaj fëmijëve është një pikë prej oqeanit të dashurisë së Atij. Po sikur Ai të mos na e kishte dhënë atë dashuri dhe nënat tona të na kishin hedhur në rrugë sapo të na lindnin? Po, sikur të mos na lindnin fare?... A do të ekzistonte njerëzimi? Ai është Gaffar. Kur duart dhe fytyrat tona të ndyhen me mëkate dhe kur zemra jonë të mbytet nga gjynahet, te Ai ka një derë ku mund ta zgjasësh dorën dhe mund të thuash: “Më fal, unë i kam shkelur rregullat e Tua, o Zot!”

Së fundi: “Ve huve meakum ejne ma kuantum / Ai është me ju kudo që të gjendeni.” Edhe kjo ka lidhje me “marifetullahun / njohjen e Allahut”.

Pastaj vjen pjekuria e ihsanit. Pra, ta adhurojmë Allahun sikur e shohim dhe ta dimë se ai na sheh edhe pse ne nuk e shohim atë...

Kjo nuk është një çështje edhe aq e vështirë... Gjithashtu nuk është një temë që kërkon ndjeshmëri të tepëruar. Thjeshtë ngriji duart dhe dije se Atë e ke përballë. Dije se çdo hap që hedh Ai e di. Dije se çdo frymë që merr, e ke prej Atij. Dije se të shikuarit, të dëgjuarit, lindjen dhe vdekjen e ke prej Tij. Dije se në fund do të dalësh në audiencën e Tij. Dije se kauza jote është që të që dalësh faqebardhë aty.

Le të vetëdijësohemi se kemi shumë gjëra që duhet të dimë në lidhje me gjendjen tonë. Ndoshta këto janë shkallët e para të dijes ledun.

Marifetullahu

te i Dërguari i Allahut (a.s.)

Dr. Adem Ergyl

Nëna jonë, Aishja, (r.a.), tregon: “Kur i Dërguari i Allahut, (a.s.), i urdhëronte për diçka sahabët e tij, (gjithmonë) i urdhëronte për të bërë gjëra që mund t’i bënin. Atëherë sahabët e nderuar i thoshin: O i Dërguari i Allahut! Ne nuk jemi si ti. Allahu Teala t’i ka falur mëkatet e kaluara dhe të ardhshme.” Nisur nga këto fjalë, i Dërguari i Allahut (a.s.), nxehej dukshëm dhe pastaj thoshte: *“Padyshim se unë jam ai që e ka më shumë frikë Allahun dhe që e njuh më mirë Atë ndërmjet jush!”* (Buhari, Iman, 13.) Në këtë mënyrë, nuk i lejonte sahabët e nderuar që të hiqnin dorë nga çdo gjë me njetin e ibadetit.”

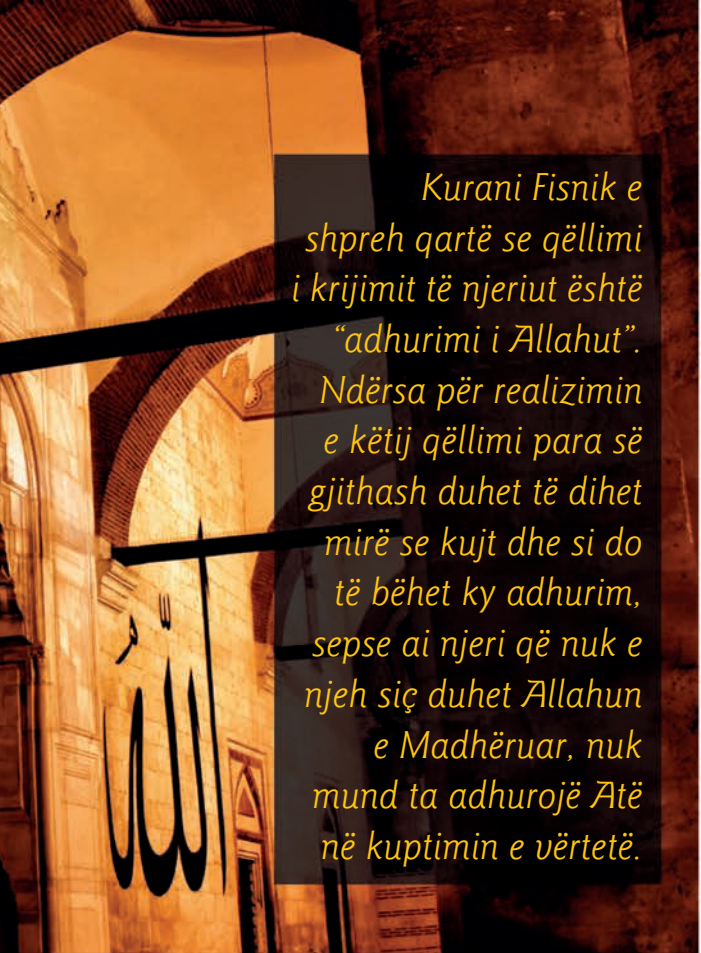
Po, i Dërguari i Allahut, (a.s.), padyshim që është prijësi në çështjen e njohjes së Allahut Teala, apo me shprehjen klasike, në shkencën e Marifetullahut. Ja pra, edhe ne në këtë shkrim do të cekim disa prej tablove të urtësisë që janë shfaqur në personalitetin e prijësit dhe sulltanit të të urtëve, pra, në personalitetin e të Dashurit të Allahut. Në të vërtetë, nëse arrijmë ta kuptojmë, do të vëmë re se çdo gjendje e tij është një shfaqje urtësie.

Kurani Fisnik e shpreh qartë se qëllimi i krijimit të njeriut është “adhurimi i Allahut”.¹ Ndërsa për realizimin e këtij qëllimi para së gjithash duhet të dihet mirë se kujt do t’i bëhet ky adhurim, sepse ai njeri që nuk e njuh siç duhet Allahun e Madhëruar, nuk mund ta adhurojë Atë në kuptimin e vërtetë. Ai njeri që nuk e di se si duhet ta bëjë adhurimin, nuk do ta realizojë dot qëllimin e krijimit. Çështja se kujt do t’i bëhet adhurimi duket qartë që është më primare se çështja se si do të bëhet adhurimi. Nisur nga kjo, marifetullah / njohja e Allahut formon themelin e parë dhe më të rëndësishëm të qëllimit të krijimit të njeriut. Kështu, Ibn Xhurejxhi (v.150/767), shprehjen “li ja’budun / që të më adhurojnë”, e cila përmendet në ajetin fisnik: **“Xhindet dhe njerëzit i kam krijuar vetëm që të Më adhurojnë.”**², e komenton në formën: “Që të më njohin.”³ Madje thuhet se esenca e mesazhit që të

1. Dharijat, 56.

2. (Dharijat, 56)

3. Shik. Ibn Kethir, Tefsir, VII, 401. Gjithashtu është shprehur se komentimi në formën: “Që të më njohin.” – i përket Ibn Abbasit (r.a.). (Shik.

*Kurani Fisnik e
shpreh qartë se qëllimi
i krijimit të njeriut është
“adhurimi i Allahut”.
Ndërsa për realizimin
e këtij qëllimi para së
gjithash duhet të dihet
mirë se kujt dhe si do
të bëhet ky adhurim,
sepse ai njeri që nuk e
njuh siç duhet Allahun
e Madhëruar, nuk
mund ta adhurojë Atë
në kuptimin e vërtetë.*

dërguarit e Allahut ua kanë paraqitur njerëzve së pari ka qenë të kuptuarit e drejtë të uluhijetit.

Termi “marifet” që do të thotë “të njohësh në mënyrë të plotë një gjë me anë të mendimit dhe meditimit”⁴, në literaturën islame dhe veçanërisht në veprat mistike është përdorur për të shprehur njohjen e vetes dhe të Zotit. Xhevahiri bazë që është mjet në këtë njohje, është “zemra”.

Në të vërtetë, çështja e marifetit në tasavvuf është një temë e gjerë. Në lidhje me këtë temë janë bërë shumë punime të pavarura. Sipas sufive, njohja e Allahut në kuptimin e vërtetë është e mundur vetëm me një dije që Allahu ia jep në mënyrë të drejtpërdrejtë zemrës. Dija që merret nëpërmjet mendjes dhe shqisave shpesh nuk mund të shpëtojë dot nga turbullimi. Nisur nga ky aspekt, zemra duhet të pastrohet nga papastërtia e çdo lloj mëkati, madje, duhet të pastrohet nga çdo gjë tjetër përveç Allahut. Për ta arritur këtë është kusht një përpjekje serioze. Kjo përpjekje serioze do ta pastrojë zemrën dhe dija e të vërtetës do të reflektojë siç është në pasqyrën e saj. Kështu, robi

do të arrijë mirësinë e njohjes së Allahut Teala.⁵

Shah Nakshibendit (k.s.), iu bë një pyetje e tillë: “Cili është qëllimi i Sejru’s-Sulukut / hyrjes në edukimin mistik dhe përparimit në të?” Ai u përgjigj: “Qëllimi i Sejru’s-Sulukut është shndërrimi i dijes së shkurtër e të mbyllur në një gjendje më të gjerë e të qartë. Gjithashtu, shndërrimi i istidlalit / dijes që mësohet me argumente, në një qartësi të plotë.”

Po, Zoti (xh.xh.), në Kuranin Fisnik na e prezanton ne robërve të Tij, Qenien e vet me anë të esma’u’l-husna / emrave të Tij të bukur, krijimit dhe sundimit të Tij. Por kjo dije ka nevojë për edukim, pastrim dhe përpjekje, në mënyrë që të shndërrohet në gjendje dhe të përjetohet si një vetëdije e gjallë te robi. Me një shprehje tjetër, shkalla e dijes që quhet ilme’l-jekin të arrijë në ajne’l-jekin dhe madje, te hakka’l-jekin. Ja, ky është edhe qëllimi për shndërrimin në urtësi të dijeve që merren nëpërmjet argumenteve. Kjo është gjendja kur dija e vërtetë (ajetet) nëpër rreshta dhe univers të perceptohet dhe përjetohet me të gjitha thellësitë e saj në zemrat dhe personalitetet tona. Padyshim se shembujt më të bukur të kësaj gjendjeje i shohim te i Dërguari i Allahut, (a.s.).

TABLOTË E MARIFETULLAHUT...

Kur Pejgamberi (a.s.), u detyrua të largohej nga Mekketu’l-Mukerreme, në të cilën lindi, u rrit dhe e deshi shumë, drejt Jethribit / Medinetu’l-Munevvere bashkë me shokun e tij, Ebu Bekrin (r.a.). Në rrugë ishte e nevojshme që të qëndronin në shpellën Theur, në mënyrë që të mos zbuloheshin prej armiqve. Kur armiqët erdhën deri te hyrja e shpellës dhe po bënë fjalë për të hyrë brenda, Ebu Bekri (r.a.), u shqetësua. Ndoshta jo për vete, por për të Dërguarin e Allahut (a.s.). Brenda në vete ndjeu një frikë. Ja, qëndrimi i të Dërguarit të Allahut (a.s.), në ato momente:

“Mos u mërzit vëlla, mos u shqetëso! Allahu është me ne.”

Kjo vetëdije te i Dërguari i Allahut (a.s.), ishte një gjendje e vazhdueshme kur flinte, kur zgjohej, kur ecte, kur qëndronte, kur hipte në një kafshë, kur hante, kur pinte, kur ishte në paqe dhe kur ishte në luftë. Ai (a.s.), nuk dëshironte të merrte

Aliju’l-Kari, el-Mevzuatu’l-Kubra, fq. 269.

4. Ragib, Mufredat, fq. 331. Për dallimet ndërmjet termit “marifet” dhe konceptit “dije” shik. Ibn Kajjim, Medarixh, III, 351-354.

5. Për problemin e “marifetit” në mistikë shik. Gyngër, Eroll, Çështjet e Mistikës Islame, fq. 116-145; Tajlan, Nexhip, Themelet e Sistemit të Mendimit të Gazaliut, fq. 91-112; Sevim, Sejfullah, Marifeti dhe Ibn Arabiu në Mendimin Islam, fq. 140-144.

qoftë edhe një frymë sa hap e mbyll sytë duke qenë i shkujdesur ndaj Zotit (xh.sh.). Ja pra, kjo gjendje ishte një shfaqje e gjendjes së përsosmërisë së Marifetullahut.

* * *

I Dërguari i Allahut, (a.s.), ishte ai që e dinte dhe e perceptonte më së miri se të gjitha strehimet përveç strehimit të Allahut Teala në të vërtetë nuk ekzistojnë. Ky përgjërëm i singertë që i Dërguari i Allahut (a.s.), i bëri Zotit (xh.sh.), pasi banorët e Taifit nuk e pranuan Islamin dhe shfaqën sjellje poshtëruese ndaj Pejgamberit, është tabloja më e bukur e kësaj gjendjeje:

“O Zot! Ty po të shprehem duke të thënë se fuqia ime është dobësuar. Ty po ta shpreh dëshpërimin tim dhe poshtërimin që po më bën populli. O më Mëshiruesi i mëshiruesve! Nëse nuk je i nxehur me mua, nuk më bëhet vonë për fatkeqësitë dhe vuajtjet që po përjetoj! O Zot, udhëzoji (njerëzit) e popullit tim, sepse ata nuk dinë! O Zot! Kërkoj faljen tënde derisa Ti të jesh i kënaqur...” (Ibn Hisham, II, 30.)

Perceptimi që i Dërguari i Allahut kishte për Marifetullahun shfaqej si një ndjeshmëri shumë e veçantë në respektin dhe madhërimin ndaj Allahut Teala.

Dikë që tha: “Allahu dhe ti nëse do”, e qortoi duke ia rregulluar këtë shprehje: “Nëse do Allahu dhe pastaj nëse do ti.”⁶ Në këtë mënyrë, i mbylli të gjitha dyert e shirkut, domethënë, shoqërimit ortak ndaj Allahut. Ai (a.s.), qëndronte mjaft larg prej fjalëve, veprave dhe gjendjeve që mund të tërhiqnin zemërimin e Allahut Teala.

I Dërguari i Allahut (a.s.), menjëherë reagoi kundrejt këndvështrimeve që mund të nënkuptoheshin si parashikim i mëparshëm i caktimit të Allahut Teala ndaj robërve të Tij. Në këtë mënyrë, ka kërkuar që të flitet me kujdes në lidhje me të ardhmen qoftë për vete, qoftë për të tjerët.

Osman bin Maz’uni (r.a.), ndërroi jetë në shtë-

pinë e një gruaje që quhej Ummu’l-Ala në Medinë. Kjo grua tha: “O Osman! Dëshmoj se Allahu Teala tani po të nderon.” I Dërguari i Allahut, (a.s.), ndërhyri dhe i tha: “Nga e di ti që Allahu Teala po e nderon atë?” Gruaja tha: “Nuk e di, për Zotin!” Pastaj i Dërguari i Allahut (a.s.), i tha: “*Shikoni, Osmani ka ndërruar jetë. Unë personalisht shpresoj mirësi nga Allahu për atë, por edhe pse jam Profet, nuk e di se çfarë do të bëhet me mua dhe me ju (domethënë, nuk e di se çfarë do të na ndodhë).*” Ummu’l-Ala, (r.a.), thotë: “Për Zotin, pas kësaj ngjarjeje nuk kam thënë asgjë për asnjë njeri. (Vetëm kam shpresuar mirësi nga Allahu.)” (Buhari, Tabir, 27.)

Në ajetin fisnik thuhet: **“Thua-ju: “Unë nuk jam i pari i dërguar dhe nuk e di çfarë do të ndodhë me mua ose me ju. Unë ndjek vetëm atë që më është shpallur dhe kam për detyrë vetëm të jap paralajmërime të qarta.”** (Ahkaf, 9)

Edhe në ngjarjen e mëposhtme dëshmojmë se si strehohej te Allahu dhe si kishte frikë prej Tij, i Dërguari i Allahut (a.s.), kundrejt parashikimit të caktimit të Zotit (xh.sh.). Nëna jonë, Aishja (r.a.), tregon:

“Kur u zgjova një natë, të Dërguarin e Allahut (a.s.), nuk e pashë pranë meje. Në mendje më erdhi mundësia se ai mund të kishte shkuar te ndonjëra prej grave të tjera. Ndërkohë fillova ta kontrolloja vendin me dorë. Dora më preku te këmba e tij. Atëherë e kuptova se i Dërguari i Allahut (a.s.), ishte në sexhde. U përpoqa të dëgjoja

ato që po thoshte. Ai po qante me dënësë dhe po përgjërohej:

“O Zot! Strehohem te kënaqësia Jote prej zemërimit Tënd! Strehohem te falja Jote prej ndëshkimit Tënd! O Zot, strehohem te Ti prej Teje. Unë jam i dobët për të të lavdëruar siç e meriton. Ti je ashtu siç e lavdëron veten Tënde!” (Muslim, Salat, 222.)

Po, marifetullahu / njohja e Allahut në të njëjtën kohë lind frikën ndaj Allahut. Në ajetin fisnik

Padyshim se i Dërguari i Allahut (a.s.), në të gjitha fushat e jetës ka jetuar duke iu nënshtruar Zotit (xh.sh.) dhe duke e kryer detyrën e profecisë me një pjekuri të plotë ihsani pothuajse duke e parë dhe ndjerë Atë në çdo gjë.

6. Shik. Buhari, Ejman, 8; Nesai, ejman, 8, nr: 3773.

thuhet: **“...Në të vërtetë, nga robërit e Tij, Allahut i frikësohen vetëm dijetarët...”**⁷

Edhe shprehja: “Unë jam i dobët për të të lavdëruar siç e meriton. Ti je ashtu siç e lavdëron veten Tënde!” – që përmendet në fund të lutjes në hadithin e mësipërm, është mjaft e veçantë. Edhe në këtë shprehje tregohet qartë se marifetullahu është një det i pafund. Gjithashtu, edhe këto fjali të të Dërguarit të Allahut (a.s.), në këtë kontekst, shprehin mjaft qartë se një rob e ka të pamundur ta perceptojë Allahun Teala me të gjitha anët e Tij, sepse thuhet qartazi se të gjithë emrat hyjnor nuk mund të dihen nga robërit:

*“O Zot! Unë jam robi yt! Jam një fëmijë i një nëne dhe babai që kanë qenë robërit e Tu. Jeta ime është në dorën Tënde. Mbi mua funksionon vetëm sundimi Yt. Unë e di se gjykimi që jep për mua është vetë drejtësia. O Zot! Të lutem për hir të çdo emri Tënd të bukur që ia ke mësuar ndonjërit prej robërve të Tu, apo që e ke zbritur në librin Tënd, apo që e ke mbajtur të fshehtë në veten Tënde, bëje Kuranin kënaqësi të zemrës sime, dritë të kraharorit tim dhe rrugëzgjidhje për mërzitjen dhe dëshpërimin tim!”*⁸

Siç shprehet edhe Elmallëllë Muhamed Hamdi Jazëri: “Në këtë botë Allahu Teala arrihet vetëm me mendje dhe zemër. Bukuria hyjnore në këtë botë ndjehet dhe besohet, ndërsa në Ahiret arrihet dhe shikohet, por asnjëherë nuk perceptohet.”⁹

Padyshim se i Dërguari i Allahut (a.s.), në të gjitha fushat e jetës ka jetuar duke iu nënshtuar Zotit (xh.sh.) dhe duke e kryer detyrën e profecisë me një pjekuri të plotë ihsani pothuajse duke e parë dhe ndjerë Atë në çdo gjë. Ky është një rezultat i natyrshëm i perceptimit të Marifetullahut. Edhe momentet e fundit të jetës së të Dashurit të Allahut (a.s.), u kurorëzuan me shfaqjen e dashurisë ndaj Allahut Teala e cila lind nga njohja e Tij. Kjo ngjarje ndodhi kështu:

Momentet e fundit të jetës së të Dërguarit të Allahut, (a.s.), ishin si një takim i përjetuar në pikën kulmore të emocionit. Ngaqë ai gjithmonë ishte në një gjendje bindjeje dhe dashurie ndaj urdhrat të Allahut Teala në çdo lloj situatë përgjatë gjithë jetës së tij, e shndërroi vdekjen e tij në një

natë dasme duke vdekur para se të vdiste. Nëna jonë, Aishja, (r.a.) dhe Aliu (r.a.), transmetojnë se Allahu Teala, tri ditë para se të ndërronte jetë i Dërguari i Allahut (a.s.), e dërgonte Xhebrailin (a.s.), çdo ditë për ta pyetur për gjendjen e tij. Ndërsa në ditën e fundit, Xhebraili (a.s.), erdhi bashkë me engjëllin e vdekjes, Azrailin (a.s.). Xhebraili (a.s.), i tha:

“O i Dërguari i Allahut! Engjëlli i vdekjes kërkon leje për të ardhur te ti. Ai, përveç teje, askujt nuk i ka marrë leje për t’i shkuar pranë. Edhe pas teje nuk do t’i marrë leje asnjë njeriu për t’i shkuar pranë. Jepini leje atij!”

Engjëlli i vdekjes hyri brenda dhe qëndroi para të Dërguarit të Allahut, (a.s.) dhe i tha:

“O i Dërguari i Allahut! Allahu i Lartësuar më ka dërguar te ti dhe më ka urdhëruar që t’i bindem çdo urdhri tënd. Nëse nuk dëshiron, do të ta marr shpirtin. Nëse dëshiron, mund të ta lë.”

I Dërguari i Allahut, (a.s.), e pyeti: “O engjëlli i vdekjes! (Me të vërtetë) a do të veprosh ashtu?” Azraili (a.s.), i tha: “Unë jam urdhëruar të të bindem për çdo gjë që do të më urdhërosh.” Xhebraili (a.s.), tha: “O Ahmed! Allahun e Lartësuar e ka marrë malli për ty.” I Dërguari i Allahut (a.s.), tha: “Ajo që është te Allahu është më e mirë dhe e përhershme. O engjëlli i vdekjes! Zbatoje urdhrin për të cilin je urdhëruar! Merrma shpirtin!”

I Dërguari i Allahut (a.s.), i futi të dy duart në enën me ujë që kishte pranë, e fshiu fytyrën me duart e lagura dhe tha: “La ilahe il-la’l-lah!” Pastaj e ngriti dorën, i nguli sytë në tavanin e shtëpisë dhe duke thënë:

“O Allah! Refiku’l-A’la, Refiku’l-A’la (domethënë, Miku më i Lartë, Miku më i Lartë)!..”, u shpërngul nga kjo botë e përkohshme dhe shkoi në botën e vërtetë duke lënë pas një jetë të mbushur plot me shumë kujtime sublime që ishin shfaqje e dashurisë dhe mallëngjimit që ndjente për Zotin (xh.sh.).¹⁰

Ajo që na takon neve për të bërë është të ecurit në gjurmët e tij duke thënë: “Sa shembull i bukur që je o i Dërguari i Allahut në njohjen e Allahut dhe dashurinë ndaj Tij!

Salallahu alejhi ve selem...

7. Fatir, 28.

8. Ahme bin Hanbel, Musned, I, 391, 452.

9. Elmallëllë, Artikujt, fq. 316.

10. Shik. Ibn Sa’d, Tabakat, II, 229, 259; Belazuri, Ensabu’l-Eshraf, I, 565; Ahmed bin Hanbel, VI, 89.

NJERIU

NJËSI MATËSE E HISTORISË

REFLEKSIONE MBI LIBRIN MEHMET MAKSUDOGLU,
HISTORIA OSMANE DHE INSTITUCIONET, 2017

Dr. Ardian Muhaj

Libri i autorit Mehmet Maksudoglu është një libër me vlera të veçanta jo vetëm për historinë osmane në tërësi por edhe për historinë shqiptare në një kuadër më të ngushtë. Është një këndvështrim që i duhet detyrimisht edhe historiografisë shqiptare sepse e bën më të lehtë dhe më të frytshme qasjen krahasimtare me historinë e pjesëve të tjera të shtetit osman. Përmes kësaj qasje krahasimtare që është e domosdoshme në studimet historike, arrihet të krijohet një ide më e qartë mbi pozitën por edhe rolin dhe rëndësinë që trojet shqiptare kishin në kuadër dhe në krahasim me vendet e tjera.

Një aspekt me rëndësi i punimit është koncepti që autori ka për historinë e një shteti me rëndësi në historinë botërore si ai osman. Ajo që bie në sy është se autori befason pritshmërinë e lexuesit, që do ta mendonte se qasja e tij është osmanocentrike, turkocentrike apo islamocentrike. Në fakt nuk është asnjëra nga këto. Është humanocentrike. Pra në qendër të historisë dhe qasjes së tij nuk është në fakt shteti osman, por njeriu në përgjithësi, dhe veçanërisht nënshtetasi osman. Në këtë mënyrë kriter bazë për autorin është qytetari, njeriu, nënshtetasi dhe mirëqenia e tij. Shteti Osman shihet apo testohet përmes përmbushjes së kësaj detyre të mirëqenies së qytetarit dhe mbi shkallën e arritjes së kësaj. Për autorin, Shteti Osman është në rrugë të mbarë atëherë kur qytetarët apo nënshtetasit e tij janë të mbrojtur nga abuzimet e pushtetit dhe nga ana tjetër është në rrugë të gabuar, kur të drejtat e nënshtetasve nuk respektohen si duhet, kur pushtetarët korruptohen, madje kur vetë institucioni i sulltanit gërryhet nga lakmia për luks e hedonizëm.

Pikërisht ky humanocentrizëm, kjo vendosje e

njeriut në qendër të historisë mungon në historiografinë tonë. Nëse njësi matëse e historisë është njeriu, atëherë bëhet edhe më e matshme historia. Kështu për shembull mund të përmend një rast kur ky parim mund të na sjellë në përfundime që janë të pamundura të arrihen nëse e zhveshim historinë nga njeriu. Autori na thotë se Katib Çelebiu, historian i madh osman, thotë se Duka i Venedikut ishte i barasvlefshëm me rangun e Bejlerbeut në administratën osmane.¹ Atëherë nëse vendosim si njësi matëse të historisë njeriun, do të mund ta shtrinim krahasimin në rastin e historisë shqiptare. Kështu, nëse një bejlerbe osman ishte në të njëjtin rang me dukën e Venedikut, pyetja e parë që do të mund të bëhej është: sa dukë shqiptarë kemi pasur në shtetin osman dhe sa në republikën e Venedikut? Përgjigja do të ishte se, ndërsa në Venedik, shqiptarët nuk arritën kurrë të bëhen dukë, në shtetin osman të tillë ishin me dhjetëra.

Vlerë tjetër e librit dhe e qasjes së autorit, është se punimi është i zhveshur nga ekstremizmi fetar që për fat të keq e ka pllakosë historiografinë shqiptare. Ekstremizmi është një fatkeqësi që i ka pllakosë shoqëritë gjithnjë, por historiani nuk duhet të ndikohet nga asnjë ekstremizëm madje duhet të jetë shembull i kundërshtimit logjik të tij. Me të drejtë autori pohon se “prania osmane në Afrikën e Veriut, kishte shpëtuar vendin nga kthimi i tij në një Andaluzi të dytë”.²

Edhe strukturimi i librit ka një vlerë të veçantë

1. Katib Çelebi, Tuhfetü'l Kibar fi Esfari'l Bihar, Stamboll, 1329, f. 37. Mehmet Maksudoglu, Historia osmane dhe institucionet, Tiranë, Alsar, 2013, f. 47.

2. Maksudoglu, Historia osmane dhe institucionet, f. 49.

dhe ka domethënien e vet. Pjesa e parë (1289-1453) pasqyron periudhën që nga “themelimi i Devletit Osman”, pjesa e dytë (1453-1699) jep “Shtrirjen e Devletit Osman”. Interesant është fakti që përmend autori se deri në vitin 1606, kur u nënshkrua Traktati i Zitvatorokut statusi i të gjithë mbretërve të Evropës ishte i barabartë me atë të Sadrazamit Osman, ndërsa Sulltani Osman mbeti suprem ndaj gjithë atyre. Me këtë traktat osmanët e njohën mbretin e Austrisë me titullin Cezar, duke bërë që ai të vinte në një nivel të barabartë me atë të Sulltanit të tyre.³

Pjesa e tretë, (1699-1922) është një studim i rënies graduale të Devletit Osman.

Roli i Ali Pashë Tepelenës, është shumë interesant dhe autori hedh dritë mbi faktin që intrigat e fanarit u bënë shkas që shteti osman t'i kundër vihej pashait të Janinës⁴.

Qasja krahasimtare nuk mungon në libër. Një qasje e tillë është thelbësore për të kuptuar proceset historike. Kështu është me interes fakti që na kujton autori që sipas rregullave të Stefan Dushanit fshatarët duhet të punonin dy ditë në javë për pronarët e tyre, ndërkohë që osmanët iu kërkonin atyre të punonin vetëm 3 ditë në vit për spahiun.⁵ Në këtë kontekst mund të kuptohet edhe konstatimi i autorit që në kohën e trazirave që përfshinë Shtetin Osman në dekadën e dytë të shek. XV dhe ndërkohë që osmanët ishin të angazhuar në luftën civile, nuk u zhvillua asnjë revoltë në territoret e reja të përvetësuar në rajonin e Europës.⁶

Nga të dhënat e autorit Prof. Dr. Maksudoglu vërejmë edhe fakte të cilat kalojnë pa u vlerësuar sa duhet në shqyrtimet që kanë të bëjnë me dinamikën e pushtetit osman në shek. XV. Një nga këto është fakti që zgjerimi i pushtetit osman pati peripecitë dhe pengesat e veta jo vetëm në Ballkan, por edhe në Anadoll, jo vetëm nga kundërshtitë e të krishterëve të Ballkanit, por edhe nga ato të muslimanëve të Anadollit. Në Anadoll shquhej për kundërshtimin e pushtetit osman Bejliku i Karamanit. Në vitin 1451, Bejliku i Karamanit që kishte trashëguar Konjan, që ishte rivendosur nga Emiri Timur, vazhdoi përpjekjet për zgjerimin e territoreve. Kështu pushtoi edhe Bejlikun e Germijanit. Ushtria osmane e rifitoi Akshehirin, Saidlein, Bejshehirin dhe rrethoi Konjan, por nuk e mori. Në këtë vit 1451 u nënshkrua një traktat mes tyre sipas të cilit osmanët morën disa qytete dhe e futën Bejlikun e Karamanit nën vasalitet, duke paguar tribut.⁷ Në këtë kontekst vendoset edhe aleanca

serbo-hungareze me Karamanin. Despoti serb Vuk Brankovic, luajti një rol të rëndësishëm për lidhjen e aleancës midis Mbretit hungarez Sigismundit dhe Ibrahim Beut të Bejlikut të Karamanit. Ushtria hungareze rrethoi Gyverxhinlikun (Kolombok) në brigjet e Danubit dhe Ibrahim Beu sulmoi dhe pushtoi Bejshehirin, por pa sukses dhe në vitin 1434 kështjella e Gyverxhinlikut shpëtoi nga rrethimi.⁸ Kur Murati II, u kthye nga fushata e tij në Karaman, Is'hak Beu, sanxhakbeu i Shkupit e kishte informuar sulltanin mbi rolin e despotit serb në lidhjen e aleancës midis Karamanoglut dhe mbretit të Hungarisë.⁹

Nga ana tjetër edhe aleatët e osmanëve përfshinin jo vetëm aktorë politikë nga myslimanët e Anadollit, por edhe nga të krishterët e Ballkanit. Kështu, në vitin 1437, sulltan Muradi kaloi Danubin dhe hyri në territorin e Transilvanisë. Brankovici (1427-1450) dhe princi i Vllahisë, Vlad Drakul (1432-1446) u bashkuan me osmanët dhe morën gjashtë qytete.¹⁰

Autori pasi na bën të ditur se mbas marrjes së Kostandinopojës sulltani emëroi patriark të kishës ortodokse Genadiosin dhe u dha të gjithë jomyslimanëve liri të plotë besimi pohon se një tolerancë e tillë ishte e paimagjinueshme për Evropën, madje nuk është e ligjërueshme as nga politikanët perëndimorë në ditët tona.¹¹ Paraprakisht sipas praktikës më të mirë islame dhe primeve humane, Sulltan Mehmet Fatihu kishte kërkuar nga sundimtari bizantin Konstantini XI që ta dorëzonte qytetin në mënyrë paqësore, në mënyrë që të evitohej gjakderdhja e panevojshme, kur fati i qytetit tashmë ishte i qartë.¹² Perandori bizantin nuk pranoi dorëzimin paqësor të pushtetit duke rrezikuar në këtë mënyrë jo vetëm banorët e rrethuar, por edhe të ardhmen e tyre nën sundimin e ri. Megjithatë, në vend të hakmarrjes që popullsia e qytetit priste, perandori i ri Mehmeti II Fatihu, në atë kohë i ri, energjik dhe vizionar, arriti të kryejë një tranzicion paqësor të pushtetit nga linja perandorake bizantine që ishte treguar e paaftë për të përbushur detyrën e vet, si zotërues të urës lidhëse më të rëndësishme mes Europës dhe Azisë, mes Mesdheut dhe Detit të Zi, dhe si trashëgimtarë të perandorëve të shquar romakë.¹³

8. Maksudoglu, Historia osmane dhe institucionet, f. 192-193.

9. Maksudoglu, Historia osmane dhe institucionet, f. 194.

10. Maksudoglu, Historia osmane dhe institucionet, f. 195.

11. Maksudoglu, Historia osmane dhe institucionet, f. 229. Dhe kështu kisha ortodokse siguroi pavarësinë e saj nga kisha katolike. F. 236.

12. Timothy E Gregory, *A History of Byzantium*. Oxford: John Wiley and Sons, 2010, f. 394-399

13. Sulltan Mehmeti Fatihu u shpall me të drejtë si “Kaysar-i Rûm”, pra perandor edhe i bizantinëve duke mbartur me vete kështu trashëgiminë e perandorisë bizantine. Pierre Béhar, *Vestiges d'Empires: La Décomposition de l'Europe Centrale et Balkanique*. Paris: Éditions Desjonquères, f. 38; Robert Bideleux, Ian Jeffries, *A History of Eastern Europe: Crisis and Change*. New York and London: Routledge, f. 71.

3. Maksudoglu, Historia osmane dhe institucionet, f. 52.

4. Maksudoglu, Historia osmane dhe institucionet, f. 472-473.

5. Halil Inalcik, *The Ottoman Empire*, Londër, 1973, f. 13.

6. Maksudoglu, Historia osmane dhe institucionet, f. 168.

7. Maksudoglu, Historia osmane dhe institucionet, f. 174.

RREZËLLIMI I AJETEVE ME PLOT SIHARIQE

Njeriu i mirëpret sihariqe, lajmet e bu-
kura dhe të gëzuara veçanërisht kur bëhet
fjalë për të bërë vepra të mira që janë të mu-
ndimshme dhe të rënda për nefsën dhe ndjen nevojën
për t'u mbrojtur duke i qortuar të këqijat që joshin
nefsën. Tani le të ngrohemi pakëz me disa ajete nga
Kurani Famëllartë. Disa nga ajetet ledhatues që ka
kumtuar Pejgamberi (a.s.), i cili thoshte: *"Nuk më ka
dërguar Allahu i Madhëruar si një despotik apo krye-
neç, por si një mësues që lehtëson."* (Muslimi, Talak,
29.), le t'i lexojmë si një rreze shprese që ndriçon
rrugën tonë.

Në suren Az'hab, në të cilën përcaktohen konturet
kryesore të profetësisë, thuhet kështu: ***"O Profet! Ne
të kemi dërguar ty si dëshmitar, sjellës të lajmit të
mirë dhe paralajmërues; njëkohësisht (të kemi çuar)
si thirrës, që i fton njerëzit në rrugën e Allahut me
urdhrin e Tij dhe si pishtar ndriçues. Jepu lajmin e
mirë besimtarëve se Allahu ka (përgatitur) për ata
dhunti të madhe!"*** (Shih. 33/45-47.)

Kurse në suren Bekare, bëhen të ditura shpërblimet
që do t'u jepen besimtarëve, të cilët ua kanë vënë
veshin myzhdeve që gjenden në ajete: ***"Ata që besojnë
dhe bëjnë vepra të mira, gëzoji me kopshte të Xhe-
netit, nëpër të cilat rrjedhin lumenj. Sa herë që atyre
t'u jepet si ushqim ndonjë frut i kopshteve, ata do të
thonë: "Këtë e kemi ngrënë edhe përpara". Por atyre
do t'u jepen vetëm fruta të ngjashme me ato të Tokës.
Në Xhenet ata do të kenë bashkëshorte të pastra dhe
atje do të jetojnë përgjithmonë."*** (Shih. 2/25.)

Ashtu siç duket qartë, në këto ajete kuranore flitet
për shpërblimet që do të kenë ata njerëz që kanë

jetuar si myslimanë në këtë botë, që bënë vepra të
mira dhe që vdiqën si besimtarë. Është bërë e ditur po
ashtu se dhuntitë që janë në xhenet u ngjajnë atyre
që janë në këtë botë. Ndërkaq, nuk duhet menduar
se dhuntitë e ahiretit nuk janë të njëjta me ato të
dynjasë. Ndaj dhe në një hadith thuhet: "Njerëzve
që do të jenë në xhenet do t'u shërbehen dhunti që
syri nuk i ka parë, veshi nuk i ka dëgjuar e as zemra
s'i ka menduar."

Në suren Saf, thuhet kështu: ***"O besimtarë, a doni
t'ju drejtoj në një tregti, e cila ju shpëton nga një
dënim i dhembshëm?! Besoni në Allahun dhe në të
Dërguarin e Tij dhe luftoni në rrugën e Allahut me pa-
surinë dhe trupin tuaj. Kjo, nëse do ta dini, është më
mirë për ju. Ai do t'ju falë gabimet tuaja dhe do t'ju
shpjerë në kopshte, nëpër të cilat rrjedhin lumenj dhe
në banesa të mrekullueshme në Xhenetin e Adnit. Kjo
është fitorja më e madhe. Ai do t'ju falë edhe dhunti
të tjera që, i dëshironi: ndihmën e Tij dhe një fitore të
afërt! Andaj, gëzoji besimtarët!"*** (61/10-13)

Besojmë që ne mund të vishemi sërish me "vle-
rat që na bëjnë vetvetja" nën rrezën e sihariqeve që
përmenden në këto ajete kuranore dhe në hadithe.
Veçoritë që mund t'u shkojnë besimtarëve të vërte-
të mund t'i shtrëngojmë duke i përqafuar me një
entuziazëm të ri, që do të thotë se baza e besimit e
besimtarit të vërtetë është e plotë; i beson plotësisht
Allahut, të cilin nuk e sheh. Përpiqet të gjurmojë
Pejgamberin (a.s.), sikur të jetë duke e dëgjuar atë
zërin e ëmbël të tij. Besimi në botën tjetër është i pa-
lëkundur, pa asnjëfarë dyshimi; sillet dhe shprehet
me një vetëdije të plotë që nesër do të japë llogari

për gjithçka çfarë ai bën dhe thotë. Përpiket që të gjitha fjalët, sjelljet dhe mendimet të hyjnë në kuadrin e “veprave të mira”. Bën atë që duhet bërë për këtë. Mirëpo, dorëzohet para përcaktimit të Zotit dhe duke menduar se “çfarëdo që të ndodhë e ka një hajër”, ndaj dhe ngjarjeve u qaset në mënyrë pozitive. Mendon pozitivisht mbi gjithçka, përveç gjërave që Allahu i ka bërë haram dhe i ka konsideruar si gjynah. Gjithçka sheh me idenë e marrjes shembull; nga gjithçka ndodh nxjerr mësimet pozitive dhe negative të saj, pra ato çfarë duhen marrë shembull për mirë dhe ato për keq. Dëshiron që gjithçka që bën të jetë diçka që mund t’ia atribuojë Zotit të Madhëruar.

Përpiket që të përhapë buzëqeshje dhe siguri në marrëdhëniet ndërnjerëzore. Përpiket të arrijë në edukatën e vlerave tona të vjetra, si vëllazëria, solidariteti dhe humanizmi. Shpjegon rëndësinë e të dashurit mes njëri – tjetrit për hir të Allahut. Mëson si duhet qenë falës. Përpiket të jetë përqa-fues i gjithçkaje dhe gjithëpërfshirës. Përpiket të gjallërojë virtytet islame që realizojnë dhe vijnë prej shpirtërore dhe paqen në jetë.

Shpresojmë që, nëse do të nisemi nga stimulimi që bëjnë ajetet dhe hadithet mund të shpjegojmë më lehtë virtytet që e bëjnë më të jetueshme jetën islame. Për shembull, mund ta shpjegojmë vëllazërinë, bindjen, dashurinë, respektin ndaj të moshuarve etj. Mund t’ua shpjegojmë që ato çfarë janë haram në fakt janë të shëmtuara dhe të dëmshme. Mund të themi që liria e vërtetë nuk është në ndjekjen e dëshirave të nefsit, por në të qenit rob i Allahut. Mund ta theksojmë që, për të instaluar një mjedis të sigurt në shoqëri, duhet të besojmë tek fjala e Allahut, i Cili kurrë nuk e ka thyer fjalën e Tij. Mund të parashtrojmë që veprat e mira dhe të dobishme përhapin përreth një frymë rigjallëruese dhe energji pozitive. Mund t’i japim përparësi mesazhit të ajeteve dhe haditheve që ushqejnë shpresë dhe që sjellin sihariqe. Mundet që t’i kushtojmë vëmendje përhapjes së mirësive, pa ndarë kohë për t’u marrë me hipokritët; kështu mund të ngushtojmë hapësirën e së keqes.

Atë ditë kur ta realizojmë me sukses këtë, do t’i bartim në kraharorin tonë plot ngazëllim të gjithë ajetet, porsi një sihariq. Atëherë do të vërejmë të habitur se edhe ajetet qortuese (inzar) janë “disa stacione kujtese që bëjnë të ditur vlerën e sihariqeve”.

MARRËDHËNIA E MIRËNJOHJES DHE E FALËNDERIMIT

Në Kuranin Famëlartë gjenden plot ajete që e ftojnë njeriun ta falënderojë Allahun. Kështu, të gjitha dhuntitë, duke nisur me imanin; duart, këmbët, sytë, veshët duhet ta drejtojnë njeriun nga mirënjohja ndaj Zotit të Madhëruar.

Ndaj dhe në një ajet kuranor Musai (a.s.), i është drejtuar popullit të vet në këtë mënyrë, duke ua bërë të ditur sihariqin: “(Kujtoje) **kur Zoti juaj kumtoi: Nëse tregoheni mirënjohës, Unë do t’jua shtoj edhe më shumë begatitë e Mia...**” (Ibrahim, 14/7).

Pejgamberi ynë (a.s.), ka thënë: “Gjysma e imanit të plotë është durimi dhe gjysma tjetër është mirënjohja.” (Dejlemiu, Musned, 378.) Kurse në një tjetër hadith, për të bërë të ditur përmasën njerëzore të kornizës së mirënjohjes, ai ka thënë: “Ata që i janë shumë mirënjohës Zotit të Madhëruar janë ata që dinë të falënderojnë edhe atë që kanë bërë mirë.” (Dejlemiu, Musned, 1455.)

Mund të themi që mëshira zbret nga lart poshtë. Ajo që bën ta tërheqë nga sipër poshtë janë ndjenjat e mirënjohjes. Kësisoj, besimtari duhet ta bëjë parim vlerësimin me mirënjohje si Krijuesit në raport me adhurimet, si dhe njerëzve në marrëdhënie të ndërsjella. Nuk duhet harruar se edukata e të qenit mirënjohës e bën njeriun më paqësor me veten dhe më harmonik me rrethin që e rrethon. Me këtë vetëdije duhet ta falënderojë Zotin e Madhëruar.

Marifetullahu NË KURANIN FISNIK

Prof. dr. Omer Çelik

Kurani Fisnik është një libër që na prezanton Allahun Teala. Ai pothuajse është zbritur për këtë qëllim. Nëse do ta lexojmë ndonjë përkthim apo tefsir të Kuranit Fisnik duke medituuar në formën: “Vallë si e përshkruan Allahun e Lartësuar Libri ynë i shenjtë? Çfarë vetëdije shpirtërore kërkon ai që të posedojmë?”, do të habitemi tej mase. Aty do të shikojmë se të gjitha ajetet flasin për Allahun Teala dhe na lajmërojnë për emrat, atributet dhe veprimet e Tij. Siç na tregon çdo krijesë në gjithësi Allahun Teala, i Cili i ka krijuar dhe për ekzistencën e Tij, edhe çdo ajet i Kuranit Fisnik na informon për Të. Në Kuranin Fisnik pothuajse nuk ka asnjë ajet që të mos flasë për Zotin (xh.sh.).

Madje, në çdo ajet të disa surëve përmendet

vetë emri “Allah”. Për shembull, surja Muxhadile është njëra prej tyre.

Sipas Kuranit Fisnik, qëllimi i krijimit tonë është Marifetullah, domethënë, njohja e Allahut të Madhëruar. Shprehja “që të më adhurojnë”, e cila përmendet në ajetin: **“Xhindet dhe njerëzit i kam krijuar vetëm që të Më adhurojnë.”** (Dharijat, 56), është komentuar edhe në formën: “Që të më njohin.” Atëherë, kuptimi i kësaj është: “Të më njohin si të adhuroar. Ta arrijnë Marifetullahun duke më njohur me zemër.” E vërteta është se pa e njohur Allahun Teala, nuk mund ta adhurojmë Atë siç duhet. Një herë sahabët e nderuar e pyetën të Dërguarin e Allahut, (a.s.): “O i Dërguari i Allahut! Cila vepër është më e mirë?” Ai (a.s.), u përgjigj: “**Njohja e Allahut!**” Ata e pyetën: “Cila vepër t’i shton gradat?” Pejgamberi (a.s.) u tha: “**Njohja e Allahut!**” Nisur nga kjo përgjigje, sahabët e nderuar i thanë: “O i Dërguari i Allahut! Ne po ju pyesim për veprat, ndërsa ju po na përgjigjeni për dijen.” I Dërguari i Allahut, (a.s.), u tha: “**Vepra e pakët që bëhet duke e njohur Allahun është e dobishme. Ndërsa veprat e shumta që bëhen me injorancë, nuk kanë dobi!**” (Munavi, Fejzu’l-Kadir, IV, 688.)

Për cilin emër dhe atribut të Zotit (xh.sh.), flet Kurani Fisnik? Kurani na njofton se Ai është Allahu, është Zoti i botëve, është Rrahman dhe Rrahim, është Sunduesi i Ditës së Fesë (ditës së llogarisë), është Melik, Kuddus, Selam dhe Mu’min, është Muhejmin, Aziz, Xhebbbar dhe Mutekebbir, është Halik, Bari dhe Musavvir, është Semi dhe Basir, është Gafur dhe Afuvv, është dhu’l-Xhelal ve’l-Ikram... Gjithashtu Kurani Fisnik na njofton se Ai është Krijuesi i qiejve dhe i tokës, se Ai i bën diellin, hënën dhe yjet t’i binden urdhrit të Tij, se Ai i dërgon erërat, e zbret shiun nga retë dhe i bën bimët të mbijnë në tokë, se Ai i ka ngulur malet në tokë dhe i ka bërë lumenjtë të rrjedhin ndërmjet tyre, se Ai i ka sjellë netët dhe ditët njëra pas tjetrës duke i zgatur dhe shkurtuar, se Ai është i Dashuri, ai që duhet, që lavdërohet dhe që është me ne kudo që ndodhemi, se Ai është më afër nesh se damarët e qafës...

Kurani Fisnik është një libër që na prezanton Allahun Teala. Ai pothuajse është zbritur për këtë qëllim. Nëse do ta lexojmë ndonjë përkthim dhe tefsir të Kuranit Fisnik duke medituuar në formën: “Vallë si e përshkruan Allahun e Lartësuar libri ynë i shenjtë? Çfarë vetëdije Marifetullahu kërkon ai që të posedojmë?”, do të habitemi tej mase.

Ajetet e para të sures Alak, e cila është surja e parë që i ka zbritur të Dërguarit të Allahut (a.s.), japin një mësim të plotë rreth njohjes së Allahut Teala. Në këto ajete fisnike thuhet: **“Lexo me emrin e Zotit tënd, i Cili krijoi (gjithçka). E krijoi njeriun nga një droçkë gjaku! Lexo! Zoti yt është Bujari më i madh, i Cili, me anë të penës ia mësoi, ia mësoi njeriut ato që nuk i dinte.”** (Alak, 1-5)

Edhe surja Fatiha, e cila është surja e parë që ka zbritur e tëra njëherësh, na jep një mësim të mirëfilltë për njohjen e Zotit (xh.sh.): **“Me emrin e Allahut, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit! Çdo lavdërim i përket Allahut, Zotit të botëve, të Gjithëmëshirshmit, Mëshirëplotit, Sunduesit të Ditës së Gjykimit. Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë. Udhëzoni në rrugën e drejtë! Në rrugën e atyre që u ke dhuruar mirësi e jo në të atyre që kanë shkaktuar zemërimin Tënd, as në të atyre që janë të humbur!”** (Fatiha, 1-7)

Sa besim të pastër ndaj Allahut Teala që injektojnë këto ajete fisnike të sures Nexhm! Ato mbjellin farërat e begata të njohjes së Allahut nëpër zemra: **“...Se te Zoti yt do të jetë kthimi, se Ai jep gazin dhe vajin. Dhe se Ai jep vdekjen dhe jetën; se Ai krijon çiftet, mashkull e femër, prej një pike fare kur derdhet, dhe se Atij i takon krijimi tjetër; se Ai jep pasuri dhe kënaqësi të mjaftueshme. Ai, që është Zoti i Siriusit.”** (Nexhm, 42-49)

Edhe këto ajete të sures A'la e gdhendin Marifetullahun nëpër zemra me një bukuri dhe thellësi të veçantë: **“Lavdëro emrin e Zotit tënd, më të Lartit, që ka krijuar gjithçka dhe e ka përpjestuar drejt; që ka caktuar fatin e çdo gjëje dhe ia ka rrëfyer rrugën; që bën të rriten kullotat dhe pastaj të shndërrohen, të thahen e të vyshken.”** (A'la, 1-5)

Me qindra ajete fisnike flasin pa reshtur për qindra emra,tribute dhe vepra të Allahut të Lartësuar. Ato i shpjegojnë dhe na lajmërojnë për qindra shfaqje të atributit Dhu'l-Xhelali ve'l-Ikram. Po, Kurani Fisnik e përshkruan Zotin (xh.sh.), si Dhu'l-Xhelali ve'l-Ikram. Ai ka madhështinë dhe fisnikërinë...

“Çdo gjë që është në Tokë, do të zhduket, e do të mbetet vetëm Fytyra (Qenia) e Zotit Tënd, plot Madhëri dhe Nderim.” (Rahman, 26-27)

“Lajmëroji robërit e Mi (o i Dërguar) se, vërtet, Unë jam Falësi i madh, Mëshirëploti, dhe se dënimi Im është vërtet dënimi i dhembshëm!” (Hixhr, 49-50)

“...Premtimi i Allahut është vërtet i sigurt. Prandaj, mos e lini jetën e kësaj bote t'ju mashtrojë dhe as djallin (i cili është shumë mashtrues) mos e lini t'ju mashtrojë për Allahun (me faljen dhe mëshirën e Tij)!” (Lukman, 33)

Kurani Fisnik është i mbushur plot e përplot me shfaqjet e mirësisë dhe të ndëshkimit të Allahut Teala. Gjithashtu ka shumë reflektime të bukurisë dhe madhështisë së Atij. Allahu, i Cili u ka dhënë mirësi të pafundme, të dukshme dhe të padukshme, robërve të Tij, pasi tregon historitë e popujve që i ka

shkatërruar, thotë: **“Ne të gjithë i dënuam për gjynahun e vet: disave u dërguam furtunë, disa syresh i goditi një zë i tmerrshëm, disa prej tyre i gëlltiti toka dhe të tjerët i përmyti uji. Allahu nuk u bëri atyre padrejtësi, por ata i bënë padrejtësi vetvetes.”** (Ankebut, 40)

Ai e shpëtoi Musain (a.s.). Ai e mbyti Faraonin ndërmjet dallgëve të tërbuara të Detit të Kuq. Së fundi, Ai e krijoi Xhenetin si një shfaqje të mëshirës së Tij të pafundme. Po ashtu, Ai e nxori në ekzistencë Xhehenemin si vendin e shfaqjes së zemërimit dhe hidhërimit të Tij.

Le ta themi edhe një herë se çdo ajet i Kurani Fisnik na flet për Allahun Teala, pra, na mëson Marifetullahun. Ndërkohë ka edhe një sure tjetër që flet vetëm për Allahun. Për këtë arsye, ajo cilësohet si një sure me shumë mirësi dhe si një e treta e Kuranit Fisnik. Ajo është surja Ihlas: **“Thuaj: “Ai është Allahu, Një dhe i Vetëm! Allahu është Absoluti, të Cilit i përgjërohet gjithçka në amshim. Ai as nuk lind, as nuk është i lindur. Dhe askush nuk është i barabartë (a i krahasueshëm) me Atë!”** (Ihlas, 1-4)

Sigurisht që tema e Marifetullahut shtjelohet në ajetet 35-38 të sures Nur me dimensionet më të thella, me anën më të përgjithshme dhe me detajet më misterioze të saj. Allahu i Lartësuar thotë:

“Allahu është Drita e qiejve dhe e Tokës. Drita e Tij shëmbëllen me atë të një kamareje, në të cilën ndodhet një llambë. Llamba është në një kristal, kurse kristalli është si një yll i shndritshëm. Ajo (llamba) ndizet nga druri i bekuar i ullirit, as lindor, as perëndimor, ndërsa vaji i saj shkëlqen edhe pa e prekur zjarri. Dritë mbi dritë. Allahu udhëzon drejt dritës së Tij kë të dojë dhe paraqet shembujt për njerëzit. Allahu është i Dijshëm për çdo gjë.” (Nur, 35)

Shprehja: **“Allahu është Drita e qiejve dhe e Tokës.”**, që përmendet në fillim të ajetit, mund të kuptohet edhe kështu: “Allahu është ndriçuesi i qiejve dhe i tokës. Qiejt dhe toka ndriçohen me fuqinë e Tij. I gjithë sistemi dhe funksionimi i tij bëhet me fuqinë e Zotit (xh.sh.). Vetë qiejt e toka dhe çdo gjë që kanë brenda tyre, kanë dalë në ekzistencë me fuqinë e Tij.” (Kurtubi, el-Xhami, XII, 170.) “Allahu është Ai që i ndriçon errësirat dhe që i udhëzon ata që janë në qiej dhe në tokë. Ata që janë në qiej dhe në tokë mund ta gjejnë rrugën e drejtë vetëm me dritën e Tij. Gjithashtu, ata mund të mbrohen nga rrugët e devijuara vetëm në sajë të udhëzimit të Tij.” (Taberani, Xhami'u'l-Bejan, XVIII, 105.)

Allahu Teala i administron me urtësi dhe drejtësi qiejt dhe tokën. Nisur nga kjo, edhe për një administruer të ditur dhe me eksperiencë thuhet: “Ai është drita e vendit të tij.” (Taberi, Xhami'u'l-Bejan, XVIII, 105.)

Ngaqë nuk është e mundur të perceptohet me mendje drita e Allahut të Lartësuar me gjendjen e saj abstrakte, ajeti fisnik e shpjegon atë me një shembull. Për këtë arsye, thotë: “Methelu nurihi / shembulli i

dritës së Tij...” Ngaqë fjalën “mishkat” e përkthejmë “kamare”, “misbah” e përkthejmë “llambë” dhe “zuxhaxhe” e përkthejmë “kristal”, të cilat përmenden në ajet, kështu do t’i përdorim edhe gjatë shpjegimit të shembullit. Këtu le ta shprehim menjëherë se ka disa mendime në lidhje me çështjen se kush/çfarë synohet me përemrin “hu /ai”:

Mendimi i parë thotë se synohet Allahu Teala. Nisur nga ky mendim, kuptimi i shembullit është ky: “Shembulli i dritës së Allahut në zemrën e robit të Tij besimtar...” Padyshim se pjesën më të madhe nga kjo dritë e merr i Dërguari i Allahut, (a.s.). Allahu Teala është Ai që ia dhuron robit të Tij këtë dritë. Gjithashtu, Allahu është Ai që e shpie robin e Tij që dëshiron te kjo dritë. Ndërsa robi është ai që e pranon këtë dritë. Vendi ku pranohet kjo dritë është zemra e robit. Këtë dritë e marrin përsipër vendosmëria, përpjekja dhe vullneti i robit. Ndërsa mjetet që e mbartin atë janë mendimi, fjala dhe vepra e robit.

Nisur nga ky kontekst, shembullin mund ta shpjegojmë kështu në mënyrë më të detajuar: “Kamarja është kraharori i besimtarit. Kristali është zemra e tij. Zemra e besimtarit është përngjarë me kristalin për shkak se ajo posedon cilësinë mbrojtëse më të mirë të modestisë, pastërtisë dhe dashurisë ndaj Allahut Teala brenda saj. Zemra e besimtarit është e butë dhe e mëshirshme. Ajo është e butë kundrejt krijesave. Zemra e besimtarit i shikon gjërat me të vërtetën e tyre. Ajo nuk mbart asnjë turbullirë dhe ngatërrim. Ajo është e lidhur përgjithmonë me urdhrat e Allahut (xh.sh.) dhe është shumë e përmalluar për Atë. Ajo është shumë e ashpër kundrejt armiqve të Allahut Teala. Ajo gjithmonë përpiqet për triumfin e të vërtetës, sepse zemra është vendi i dashurisë ndaj Allahut Teala mbi sipërfaqen e kësaj toke. Zemra që Allahu i Madhëruar do më së shumti është zemra e butë, e pastër dhe e fortë, domethënë, që mund ta mbrojë më së miri dashurinë ndaj Tij. Llamba është drita e besimit në zemrën e robit besimtar. Drita mbi dritë është drita e natyrshmërisë së pastër, perceptimit të drejtë dhe e shpalljes. Kur njëra dritë i shtohet tjetrës, dritës së atij robi i shtohet dritë. Për shkak të kësaj, ky rob flet drejtë dhe me urtësi edhe pa lexuar libra. Argumentet e mendjes, sheriatit, natyrshmërisë, shpalljes dhe librit përputhen me njëra-tjetrën te ai. Mendja, natyrshmëria dhe shija i tregojnë atij se të gjitha ato që ka sjellë i Dërguari i Allahut, (a.s.), janë të vërteta. Te ky njeri asnjëherë nuk përplaslet mendja me argumentet fetare, por përkundrazi e vërtetojnë njëra-tjetrën. Kjo situatë është një shenjë që tregon se gjendja “dritë mbi dritë” ka filluar të formohet te ky besimtar.” (Shik. Kasimi, Mehasinu’t-Te’vil, XII, 4528-4529.)

Mendimi i dytë: Personi për të cilin flet përemri është i Dërguari i Allahut, (a.s.). Nisur nga kjo, kamarja në shembull është Pejgamberi (a.s.), ose kraharori i tij. Llamba është profecia, udhëzimi dhe veprat e të Dërguarit të Allahut (a.s.). Kristali është zemra e Hazreti Pejgamberit. Pema e bekuar është

të shpallja hyjnore dhe engjëjt e dërguar që kanë mundësuar lidhjen e të Dërguarit të Allahut (a.s.), me shpalljen hyjnore. Ndërsa vaji simbolizon ajetet dhe argumentet që përfshin shpallja. (Kurtubi, el-Xhami’, XII, 172.)

Sipas një shpjegimi tjetër, kamarja është trupi i të Dërguarit të Allahut (a.s.). Llamba është zemra e tij. Ndërsa kristali është kraharori i tij. Kraharori i Pejgamberit tonë të nderuar është përngjarë me një yll që ndriçon si perlë. Llamba në zemrën e të Dërguarit të Allahut (a.s.), ndizet me vajin e një peme ulliri të bekuar që nuk i përket as lindjes, as perëndimit. Atë nuk e kanë prekur rrezet e diellit të lindjes dhe të perëndimit. Ky vaj mund të bëjë dritë edhe nëse nuk e prekin rrezet e diellit. Edhe Profeti është në gjendje t’u bëjë njerëzve shpjegime të sakta edhe nëse nuk thotë se është pejgamber. I Dërguari i Allahut (a.s.), ka marrë një edukim të tillë hyjnor në mënyrë shpirtërore edhe para profecisë. (Taberi, Xhami’u’l-Bejan, XVIII, 106.)

Në ajetet pasuese shpjegohet kështu se kush, si dhe ku do ta arrijë këtë dritë që është dhënë në shembull: “Kjo dritë arrihet në shtëpitë për të cilat Allahu Teala ka dhënë leje që të ndërtohen dhe në të cilat të përmendet emri i Tij. Në këto shtëpi gjenden shumë besimtarë që e madhërojnë Atë ditë e natë. Këta janë njerëz të tillë që as tregtia, as allishverishi nuk mund t’i pengojë nga të përmendurit e Allahut, nga falja e namazit dhe nga dhënia e zekatit siç shprehet edhe Allahu Teala:

“Në xhamitë, që Allahu ka urdhëruar të ngrihen e të përmendet aty emri i Tij, Atë e lavdërojnë në mëngjes dhe mbrëmje, njerëz, të cilët shitblerja nuk i pengon për të përmendur Allahun dhe të cilët falin namazin dhe japin zekatin dhe të cilët kanë frikë nga Dita (e Kiametit), kur zemrat dhe shikimet do të jenë të shqetësuara. (Këta shpresojnë) që Allahu t’i shpërblejë sipas veprave më të mira që kanë bërë e t’ua shtojë dhuntinë e Tij. Allahu i jep kujt të dojë, pa llogari.” (Nur, 36-38)

Padyshim se i Dërguari i Allahut, (a.s.), është robi më i mirë që e ka arritur Marifetullahun në kornizën që Kurani Fisnik e ka shpjeguar në mënyrë mjaft përfshirëse dhe të thellë. Pejgamberi ynë i nderuar është shembulli më i bukur për ne edhe në çështjen e Marifetullahut siç është edhe në çdo çështje tjetër. Për këtë arsye, Marifetullahun duhet ta mësojmë nga ai siç kemi mësuar edhe çdo gjë tjetër. Në fakt, i Dërguari i Allahut (a.s.), na njofton vetë për këtë të vërtetë duke u shprehur: “Unë jam ai që e njoh Allahun dhe që e kam frikë Atë më shumë ndërmjet jush.”

KUFIJTË

në njohjen e Zotit

(xh.sh.)

Prof. dr. Sulejman Derin

Allahu Teala e ka krijuar për një qëllim çdo organ dhe ndjenjë që gjendet te ne. Duart na duhen për të prekur dhe kapur, sytë për të parë, veshët për të dëgjuar, mendja për të menduar, zemërimi për të marrë hak nga armiku dhe dëshirën për të ngrënë, në mënyrë që të jetojmë. Asnjëra prej këtyre cilësive nuk është krijuar pa ndonjë qëllim. Secila prej ndjenjave që thamë më sipër lënë një shije te njeriu. Fëmija ynë vrapon për të plotësuar nevojat e gjymtyrëve që i japin kënaqësi fizike. Në këtë mënyrë, ne i neglizhojmë nevojat shpirtërore të organeve tona. Ndërkohë, pika më e rëndësishme që e ndan njeriun nga krijesat e tjera janë organet e shqisave shpirtërore dhe dija që përftohet nga ato. Me një thënie tjetër më të qartë, zemra, shpirti dhe mendja nuk na janë dhënë vetëm për të rregulluar punët e kësaj bote. Nëse aftësitë tona do t'i përdorim në rrugën që na ka treguar Kurani Fisnik, atëherë njeriu do të përjetojë lumturinë e vërtetë.

Imam Gazaliu e shpjegon me detaje në veprat e tij rëndësinë e zemrës në çështjen e njohjes së Zotit (xh.sh.). Sipas tij, kënaqësia më e madhe e zemrës, shpirtit dhe mendjes është njohja e Zotit (xh.sh.). Siç ndjen kënaqësi gjuha nga shijimi, veshi nga dëgjimi i teksteve të bukura dhe syri nga shikimi i tablove të mrekullueshme, ashtu edhe zemra merr një kënaqësi të pafundme nga njohja e Zotit (xh.sh.). Sepse çdo dije i jep kënaqësi atij. Madje edhe një lojë e thjeshtë mund t'i japë kënaqësi njeriut. Për shembull, njohja e të fshehtave të shahut i jep kënaqësi njeriut. Njohja e të fshehtave ka shkallë të ndryshme. Ai që njeh të fshehtat e një bujku nuk është i njëjtë me atë që di qëllimin dhe të fshehtat e kryetarit të shtetit. Kënaqësia e dijes shtohet në raport me vlerën e personit të njohur. Shumë pak

njerëz janë kureshtar për të fshehtat e bujkut në lidhje me bujqësinë. Madje, këto punë ndoshta i mësojnë ngaqë mund të jenë të detyruar. Ndërkohë ka shumë njerëz që mund të japin edhe shpirtin e tyre vetëm e vetëm që të qëndrojnë pranë kryetarit të shtetit dhe të mësojnë të fshehtat e tij. Nëse të qëndruarit pranë kryetarit të shtetit, i cili është i përkohshëm, i jep kënaqësi njeriut, vallë çfarë kënaqësie sublim jep mundësia për ta njohur Zotin e Lartësuar, i Cili është Krijuesi i të gjitha botëve? Sa gjë e mrekullueshme duhet të jetë njohja e të fshehtave të attributeve të Allahut Teala, të veprave të Tij dhe të shpirtit që janë në qiej!

Kur njeriu lind, kryesisht vepron me kënaqësitë fizike, domethënë, me kënaqësitë që i merr nëpërmjet pesë shqisave. Pastaj ha, pi dhe më vonë edhe luan. Me kalimin e kohës, kënaqësitë fizike shndërrohen në kënaqësi më të mëdha, si të bëhesh prijës për njerëzit, të bëhesh specialist në shkencë, t'ua kalosh të tjerëve, etj. Por nëse njeriu nuk e zhvillon anën e tij të brendshme, edhe kënaqësitë më të mëdha shpirtërore ngelin të vogla aq sa ato të një fëmije që mund t'i ndërrojë me një arrë apo me një lodër të vogël. Shumë njerëz që e kanë zemrën e vdekur, një gjelle të shijshme mund t'i japin përparësi ndaj një qëllimi sublim si mposhtja e armiqve. Madje këta mund ta tradhtojnë popullin e tyre me vetëdije për këto kënaqësi fizike të tyre. Sipas Mevlanës, këta lloj njerëzish sado që të rriten fizikisht, së brendshmi janë fëmijë, sepse bota e brendshme e fëmijëve nuk është aq e zhvilluar sa t'i marrë brenda saj kënaqësitë shpirtërore. (Gazali, Ihja, Vëllimi i IV-t, Pjesa e dashurisë ndaj Allahut.)

Ja pra, mistika islame i zhvillon organet e shqisave shpirtërore që janë të ndryshme te secili njeri

dhe i bën të gatshme për pranimin e njohjes së Zotit (xh.sh.). Siç ushqehen me ushqime organet e shqisave tona, edhe zemra zhvillohet me dhikër, meditim dhe adhurim. Kur Ibn Abbasi (r.a.), e komentoi ajetin: **“Unë i kam krijuar xhindët dhe njerëzit vetëm që të më adhurojnë Mua.”** (Dharijat, 56), është shprehur se qëllimi nga adhurimi është njohja e Zotit. Sufitë, duke u mbështetur në këtë koment dhe në disa hadithe e kanë lidhur shkakun e krijimit të njeriut me Marifetullahun, domethënë, me njohjen e qenies dhe attributeve të Allahut Teala. Në një transmetim të njohur ndërmjet mistikëve si hadith fisnik, Zoti (xh.sh.), thotë: “Unë isha një thesar i fshehtë. Desha që të më njihnin. Prandaj, i krijova krijimin.” Përsëri sipas mistikëve, qëllimi nga fjala “amanet” që përmetndet në ajetin fisnik: **“Ne ua ofruam amanetin/përgjegjësinë qiejve, Tokës dhe maleve, por ato nuk pranuan ta marrin përsipër dhe u frikësuan ta pranojnë atë, kurse njeriu e pranoi...”** (Ahzab, 72), gjithashtu është Marifetullahu, pra njohja e Zotit (xh.sh.). Sipas Nexhmeddin Dajes, gjallesat në qiell, tokë dhe male nuk kanë guxuar dot ta mbartin Marifetullahun. (Nexhmeddin Daje, Mirsadu'l-Ibad, Rruga e Mistikës, përktheu në turqisht, Halil Biltaxhiu, fq. 42.)

Nëse pasqyra e zemrës pastrohet me hyrjen dhe përparimin në mistikë, mund t'i reflektojë në veten e saj të gjitha atributet e madhështisë dhe bukurisë së Allahut Teala. Sipas Nexhmeddin Dajes, ajeti fisnik: **“Ne do t'u tregojmë atyre shenjat Tona në hapësirat tokësore e qiellore, si dhe në veten e tyre...”** (Fussilet, 53), tregon për këtë kapacitet të lartë të njeriut. Siç nuk mund të kthehet vetvetiu copa e hekurit në një shpatë të shëndritshme, ashtu edhe zemra e njeriut nuk mund të pastrohet pa metodat mistike.

Metodat mistike janë veprat si lufta me nefsin, shpëtimi nga cilësitë e këqija, shkëputja e lidh-

jes me gjërat e kësaj bote, kthimi te Allahu Teala me një singëritet të plotë, etj. Kur njeriu t'ia dalë mbanë për t'i kryer këto praktika, edhe Allahu i drejtohet zemrës së tij dhe ia ndriçon dijen me dritën e Vet. Mëshira e Tij përhapet në këtë zemër. Si rezultat, kraharori zgjerohet dhe të fshehtat e botës shpirtërore fillojnë të shfaqen te ai. Perdja që më parë e mbulonte dhe verbonte zemrën, tashmë hiqet me shfaqjen e mëshirës hyjnore. (Ihja, III, Kitabü Axhaibu'l-Kalb.)

Por prapë se prapë, të gjitha praktikat e pëhri-
zit që i ka zhvilluar mistika islame, nuk mund të na garantojnë të vetme vërtetësinë e marifetit / njohjes së Zotit. Shumë njerëz, qofshin myslima-

në apo jo, mund ta pastrojnë e zemrën

me praktika si uria dhe pehrizi
dhe sipas kapacitetit të tyre

mund të arrijnë dituri
të caktuara. Ja, pikë-
risht në këtë pikë, gjëja

më e rëndësishme është
që këto dije të cilat re-
flektohen në pasqyrën

e zemrës të maten

me Librin e Allahut

dhe me Sunetin e të

Dërguarit të Alla-

hut (a.s.). Pika më

e dobët e mistikëve

në çështjen e këtyre

zbulimeve që reflek-

tohen në zemër është se

ata nganjëherë guxojnë të

veprojnë me këto dije pa i

matur. Edhe pse mistikët

kanë vënë shumë kufizime

në lidhje me këtë çështje, Imam

Rabbani është më kryesori që i ka vënë në mënyrën

më të qartë kufijtë e këtij zbulimi. Ai në shumë

prej letrave të tij ua ka shpjeguar udhëtarëve të

përsheptshmërisë se me cilat rregulla mund të

pranohet ky zbulim dhe se cilat janë kurthet e kësaj

çështjeje.

Sipas Imami, në asnjë lloj mënyre nuk mund të

pranohet nxjerrja e bazave të reja të besimit duke

u mbështetur te zbulimet dhe ëndrrat për sa u për-

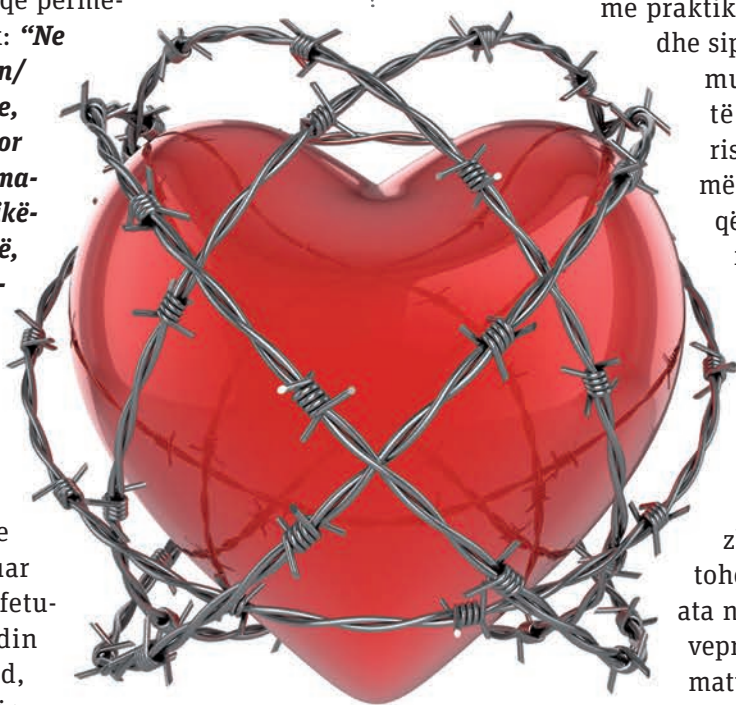
ket çështjeve të itikadit. Zbulimet dhe mrekullitë

(kerametet) mund të përdoren për kuptimin më të

detajshëm të dijeve që janë dhënë të përmbledhura

në librat e akaidit. Gjithashtu edhe për zhvillimin

e besimit:

“Dijeni mirë se itikadi i atyre që kanë arritur në fund të gradave të miqësisë me Zotin duke i kaluar të gjitha etapat në rrugën e mistikës është në përputhje të plotë me atë që kanë thënë dijetarët e Ehli Sunetit. Këtë itikad të saktë dijetarët e Ehli Sunetit e kanë arritur duke iu referuar Kuranit Fisnik, haditheve të të Dërguarit të Allahut (a.s.) dhe sahabëve e nderuar. Ndërsa të mëdhenjtë e mistikës e kanë arritur me anë të keshfit/zbulimit apo frymëzimit që u vjen në zemër. Po, disa udhëtarëve të mistikës u kanë ndodhur përgjatë rrugës edhe disa gjëra që nuk përputhen me këtë itikad, por kur i kanë kaluar këto gjendje, kanë përparuar duke i harruar ato.”

Për fat të keq, në ditët e sotme sa vjen dhe po shtohet numri i mashtruesve që përpiqen t'i devijojnë njerëzit me ëndrrat që kanë parë dhe që i mbulojnë gabimet madje edhe haramet që i kanë bërë duke pohuar se kanë parë të Dërguarin e Allahut, (a.s.). Rruga më e shkurtër për t'i mashtruar zemrat që përvëlohen me dashurinë ndaj fesë, besimit dhe të Dërguarit të Allahut (a.s.), është të pohuarit se posedon njohuri shpirtërore, e cila objektivisht është e vështirë të vërtetohet. Mashtrimi i këtyre njerëzve del në pah pas një periudhe të gjatë, por sidoqoftë ne duhet të jemi vigjilent kundrejt tyre që në fillim. Pohimet e devijuara të këtij lloji të njerëzve Mevlana Xhelaleddin Rumi i përgjan me një ëmbëlsirë që brenda ka hudhra të shtypura. Në fakt ajo është ëmbël, por era e saj është e keqe.

Për këtë arsye, ka shumë paralajmërime kundër pohimeve boshe në lidhje me njohjen e Zotit në fjalët e mistikëve. Le t'ua vëmë veshin disa prej tyre:

Khunejd el-Bagdadi ka thënë: “Dija jonë, mistika,

është e lidhur me Sunetin e të Dërguarit të Allahut (a.s.). Ndërsa Ebu Said Harrazi thotë: “Çdo gjë shpirtërore që është në kundërshtim me shariatën është e humbur.” Gjithashtu edhe Sehl b. Abdullah thotë: “Çdo lloj ekstaze dhe zbulimi që nuk i pranon Kurani dhe Suneti janë të papranueshme.” Për këtë arsye, mistiku nuk duhet t'ua tregojë të tjerëve çdo dije që i vjen në zemër, por së pari duhet të sigurohet që ajo është e saktë. Se si bëhet kjo, le ta dëgjojmë nga Ebu Sulejman Darani: “Disa dije të keshfit/zbulimit që i përkisnin dijes së hakikatit ma kapluan zemrën për dyzet ditë. Unë nuk u dhashë leje atyre për të hyrë në zemrën time pa dy dëshmitarët. Ata dy dëshmitarët janë Kurani Fisnik dhe Suneti.” (Luma, 115-116.) Edhe Ebu'l-Hasen en-Nuri thotë: “Nëse shikon mistikë që bëjnë vepra në kundërshtim me shariatën ndërkohë që pohojnë se kanë një pozitë të lartë tek Allahu,

qëndro larg tyre! Nëse shariatën nuk dëshmon për pohimet e tyre në fushën e përsëritshmërisë, atëherë fajësoji ata në çështjen e fesë!” (Tasavvuf, es-Sevre ruhijje, fq. 116.)

Si përfundim, çdo gjë e bukur e ka edhe atë që është fallso. Siç kanë pretenduar për profeci shumë njerëz të mjerë, kështu edhe disa të tjerë do të përpiqen për t'i devijuar disa njerëz me fjalë të pavërteta. Por sidoqoftë ne nuk mund të privohemi prej njerëzve që e njohin mirë marifetin dhe prej fjalëve të tyre plot urtësi për shkak se ka edhe njerëz mashtrues. Allahu i Lartësuar na e mundësoftë të gjithëve që të bëhemi njohës të marifetit dhe ta rrisim besimin tonë duke i zbatuar urdhrat e ndalesat e Allahut dhe duke ndjekur Sunetin e Pejgamberit tonë të nderuar (a.s.)!

Amin!

Çdo gjë e bukur e ka edhe atë që është fallso. Siç kanë pretenduar për profeci shumë njerëz të mjerë, kështu edhe disa të tjerë do të përpiqen për t'i devijuar disa njerëz me fjalë të pavërteta. Por sidoqoftë ne nuk mund të privohemi prej njerëzve që e njohin mirë marifetin dhe prej fjalëve të tyre plot urtësi për shkak se ka edhe njerëz mashtrues.

Të jetosh sikur je ballë për ballë me Allahun

Mustafa Erish

Hoxha jonë i nderuar, i ndjeri Musa Topbashi, jep këto të dhëna në lidhje me dijen e Marifetullahut / njohjes së Zotit (xh.sh.), në veprën e tij me titull “Tasavvufi dhe Marifetullahu”:

“Dija e Marifetullahut është një oqean që nuk ka kufij, skaje dhe fund. Kjo është një dije hyjnore që e përfshin të gjithë universin. Nuk mund të përkufizohet, por çdokush mund të flasë për të sipas dijes, të kuptuarit dhe gradës së tij.”

“Përparimi në dijen e Marifetullahut është i lidhur me pastërtinë dhe dëlirësinë e zemrës dhe të botës shpirtërore. Nëse udhëtari i rrugës së vërtetë (i rrugës së Zotit) ka katër cilësi, fshehtësitë hyjnore zbresin në botën shpirtërore me të gjithë begatinë dhe mëshirën e tyre. Këto cilësi janë:

Sinqeriteti i madh, orientimi, përpjekja e vendosmëria dhe nënshtrimi i plotë kundrejt Zotit (xh.sh.).

Sjelljet e miqve të Zotit që e kanë arritur diturinë e Marifetullahut, e cila nuk ka kufij dhe skaje, janë shembuj shumë të vyer për ne. Përveç të tjerash, ato janë të mbushura plot me urtësi.

Mahmud Sami Ramazanogllu (k.s.), nga Adana, i cili ishte njëri prej miqve të Zotit (xh.sh.), që ka jetuar në periudhën e fundit të perandorisë osmane dhe vitet e para të republikës së Turqisë, është njëri prej këtyre shembujve të vyer.

Ja disa fragmente nga jeta dhe sjelljet e jetës së tij si reflektime të një zemre që e ka arritur Marifetullahun:

KËRKIMI I KËNAQËSISË SË ALLAHUT NË ÇDO VEPËR

Ali Hysrevogllu tregon:

Mahmud Sami Ramazanogllu, nuk ia ka sugjeruar askujt diçka që nuk e ka përjetuar vetë. Nëse diçka ia ka sugjeruar dikujt, e ka praktikuar së pari vetë dhe vetëm për hir të Allahut. Një dashamirësi të tij që kishte ardhur për ta vizituar, ia tregoi gotën në tavolinë duke e marrë në dorë dhe i tha:

“Hafiz Fehmi Efendi! Ne duhet të kërkojmë kënaqësinë e Allahut Teala edhe në lëvizjen e kësaj gote nga këtu për ta vendosur atje.”

Sa perceptim i thellë që është kërkitimi i kënaqësisë së Allahut Teala në çdo vepër tonën, qoftë e madhe apo e vogël!.. Sa mendim i thellë dhe i zgjuar!.. Sa jetë e mrekullueshme dhe e mbushur plot me meditim!

KRIJESA MË E DOBËT

Hoxha i nderuar gjithmonë e shikonte veten si krijesa më e dobët. Ai ndjente një turp të thellë prej mysafirëve që vinin për ta vizituar në periudhën e fundit të jetës së tij dhe duke e mbuluar fytyrën me duar, thoshte: “O Zot! Unë nuk u them këtyre robërve të Tu që të vijnë këtu. Ndërsa këta mendojnë mirë për këtë të varfër. Unë nuk e kam në dorë që t’i refuzoj ata.” Sa shembuj të bukur që janë këto përgjërime dhe ndjesi shpirtërore për të kuptuar një zemër që e ka arritur marifetullahun!

MEQË KËRKON, DUHET T’I JAPIM

Një herë, ndërsa po prisnin namazin e jaxisë në Qabe, një lypës erdhi shtatë herë. Hoxhës së nderuar ia zgjati dorën duke i thënë: “Më jep për hir të Allahut!” Shoqëruesit e hoxhës që gjendeshin pranë tij, nuk e duruan dot këtë situatë dhe deshën ta ndalonin duke i thënë:

“I nderuar! Ky person sapo merr diçka prej jush, kalon prapa. Pas pak kohe, përsëri vjen dhe ju zgjat dorën. Kjo është hera e shtatë që po vjen.” Hoxha i nderuar buzëqeshi duke thënë: “Ashtu, ë?, për t’ua qetësuar zemrat shoqëruesve të tij dhe pastaj tha: “Meqë kërkon, duhet t’i japim. Më mirë të japim pak se sa të mos japim fare.”

Kur drita e Islamit vendoset në zemër, kraharori i njeriut zgjerohet. Për shkak të kësaj, ai fillon t’i shohë krijesat me shikimin e Zotit (xh.sh.). Atij i shtohet durimi, vendosmëria, bujaria, dhembshuria dhe mëshira. Mjafton që njeriu t’i aktivizojë xhevahiret që ka në kraharorin e tij.

NË NJË INSEKT TË VOGËL KA NJË JETË TË MADHE

Në çdo lëvizje të njerëzve që e kanë arritur Marifetullahun ka mësim të thella dhe domethënëse. Këtë ngjarje që ka të bëjë me meditim si stil jetese e pati treguar i ndjeri nga lagjja e Fatihut, xhaxha Hysejn Xhoshkunë:

“Një ditë shkova për të vizituar të nderuarin tonë, Sami Efendiun. Trokita në derën e shtëpisë së tij. Dera u hap dhe u urdhërova që të hyja brenda. Kur hyra në dhomë, hoxhën e pashë me laps në dorë duke shkruar diçka. Menjëherë shkova pranë tij dhe u ula, në mënyrë që të mos ia prishja qetësinë. Në ato momente, një insekt, u ul mbi fletoren e tij. Hoxha i nderuar e ktheu shikimin nga unë dhe më tha:

“Hysejn efendi! A e shikon këtë? Në këtë insekt të vogël ka një jetë të madhe. Te ai gjendet e gjithë jeta. Ah sikur të mendojmë një herë për madhësitinë e Allahut!”

Me të vërtetë, në një insekt të vogël gjendet gjithë ajo jetë madhështore!.. Mbi të gjitha, në këtë univers ka gjithë ato gjallesa!.. Të gjitha këto tregojnë madhësitinë e Allahut Teala...

RRETHOJNË SHTATË KAT QIEJ

Ai e transmetonte shpesh këtë fjalë të Sami Efendiut në lidhje me zgjerimin e kraharorit.

Një ditë hoxha ynë e vendosi dorën mbi kraharorin e tij dhe tha:

“Hysejn Efendi! Në kraharorin e njeriut ka aq shumë qeliza sa që ato mund të rrethojnë shtatë katet e qiellit. Sa i nderuar është njeriu, apo jo? Por për fat të keq, shumica prej nesh jemi në një shkujdesje të madhe ndaj Zotit (xh.sh.).”

DHURIMI I PARAVE TË BILETËS SË FURGONIT

Hoxha i nderuar çdo ditë shkonte dhe vinte nga puna. I hipte trenit në Erenkëj dhe shkonte në Hajdarpasha. Prej aty kalonte me vapor në Karakëj. Sipas kushteve të motit, nganjëherë hipte në furgon. Ndërsa nganjëherë tjetër ecte në këmbë. Kur koha ishte e mirë dhe pa reshje i pëlqente që ta kalonte Urën e Gallatës duke ecur. Atë ditë që ecte, paratë që do të paguante për biletën e furgonit ia dhuronte një të varfri. Ai e falënderonte Allahun Teala duke thënë:

“Elhamdulil-lah! Zoti na ka dhënë shëndet, andaj edhe ne po ecim.”

Miqtë e Zotit janë ushtarët e besimit që jetojnë duke e lavdëruar dhe falënderuar Allahun përgjatë gjithë jetës së tyre. Ata janë heronjtë që i ndihmojnë të varfrit, të vobektët dhe të vetmuarit me mirësitë që ua ka dhënë Allahu Teala. Ata janë fatlumë që kërkojnë mundësi për të dhënë vazhdimisht për hir të Allahut (xh.sh.), si sjellje që reflektohen nga një zemër që e ka arritur Marifetullahun.

Vdekja

Dera që hapet ndaj pavdekshmërisë

Ali Riza Temel

Ata që nuk
neglizhojnë përgatitjen
për të nesërmen
e kësaj bote, duhet të jenë
edhe më të përpiktë për
Ahiretin i cili është e nesërmja
e madhe dhe e përhershme.

Floriri i përkohshëm
nuk është i vlefshëm sa tulla
e përhershme, sepse dobia
e tij është e kufizuar. Njohja
e Zotit është shndërrimi i të
përkohshmeve në të përhershme,
domethënë, shndërrimi i gjërave
të përkohshme në të përhershme
me nijetin për ibadet.

Në krye të të vërtetave të padiskutueshme vjen vdekja. Prej saj është e pamundur të arratisesh dhe të shpëtosh. Në fakt përpjekja për t'u arratisur prej saj është e pakuptimtë, sepse vdekja është ajo që i jep kuptim jetës. Po të mos kishte një jetë tjetër që dera i hapet me vdekjen, atëherë edhe kjo jetë nuk do të kishte kuptim. Shpërblimi apo ndëshkimi i plotë dhe absolut i mirësive apo të këqijave që i kemi bërë në këtë jetë, në të cilën jemi dërguar për t'u sprovuar, do të jetë në Ahiret, sepse në këtë botë drejtësia nuk realizohet plotësisht. Ndërgjegjja e njeriut e kundërshton padrejtësinë. Ky kundërshtim patjetër duhet ta ketë një shpërblim. Meqë këtë shpërblim nuk e gjen dot në këtë botë, atëherë duhet të ekzistojë edhe një botë tjetër. Kjo nuk është një dëshirë abstrakte, por është një nevojë e natyrshme e ndërgjegjes dhe moralit. Natyrshmëria e njeriut nuk gënjen dhe nuk e kërkon diçka që nuk mund të ekzistojë.

Vdekja, e cila i jep kuptim jetës, është fati i çdo gjallesë. Allahu Teala thotë në Kuranin Fisnik: **“Çdo gjallesë do ta shijojë vdekjen. Shpërblimet do t'u plotësohen vetëm në Ditën e Kiametit; kushdo që shpëton nga zjarri i Xhehennemit dhe hyn në Xhenet, ai ka fituar** (gjithçka që mund të dëshirohet). **Ndërsa jeta e kësaj bote është vetëm kënaqësi mashtruese.”** (Al Imran, 185)

Çdo gjë kthehet në origjinën e saj. Trupi është dhe, kështu që do të shndërrohet në dhe. Ndërsa shpirti do të kthehet në botën e tij.

Të gjithë do të vdesin duke përfshirë këtu edhe pejgamberët.

“Para teje, Ne nuk e kemi bërë asnjë të pavdekshëm. Nëse ti vdes, a do të mbesin ata të përjetshëm?! Çdo njeri do ta shijojë vdekjen! Ne ju vëmë në provë me të keqe dhe me të mirë dhe te Ne do të ktheheni.” (Enbija, 34-35) **“Kudo që të**

gjendeni, do t'ju arrijë vdekja, madje, qofshi edhe në kështjellat më të forta!.." (Nisa, 78) Masa mund të merren për të bërë një jetë sa më të shëndetshme, por ndaj vdekjes nuk ka asnjë zgjidhje. Që në fillim të këtij shkrimi e shprehëm se është budallallëk që të kërkojsh zgjidhje për vdekjen. Gjithashtu thamë se vdekja është ajo që i jep kuptim kësaj jete.

Sipas programit të kaderit, vdekja e njeriut përcaktuar. Krahas kësaj, si një mirësi hyjnore për njeriun, kjo dije është mbajtur e fshehtë nga njeriu. Përndryshe, njeriu do të jetonte me frikë, shqetësim dhe telash, do ta linte punën dhe do ta humbiste harenë e jetës. Në këtë mënyrë, do të prishej i gjithë rregulli i saj.

Njeriu i mençur, në vend që të ketë frikë nga vdekja, përpiqet të përgatitet për pas vdekjen. Kujtimi i shumtë i vdekjes nuk duhet të jetë për t'u frikësuar, por për t'u përgatitur. Konsumimi i kapitalit të jetës çast pas çasti duhet të jetë një burim shqetësimi për sa i përket përgatitjes për Ahiretin. Kalimi nga vila në kasolle është burim mërziqeje, ndërsa kalimi nga kasollja në vilë është burim gëzimi. Vdekja është festë për ata që e shndërrojnë të përkohshmen në të përhershme, pra, për ata që përgatiten për Ahiretin. Edhe i Dërguari i Allahut, (a.s.), ka thënë në momentet e vdekjes: "Po shkoj te Miku i Lartë." Ndërsa bijës së tij, Fatimes, e cila po mërziqte shumë përgjatë momenteve të vdekjes dhe thoshte: "Ah sa keq për këto që po i ndodhin babait tim!", i tha: "Pas kësaj dite nuk ka më mërziqeje për babain tënd." Në këtë mënyrë, shkoi te Zoti (xh.sh.), me një nënshttrim dhe besim të plotë. Ja, kështu duhet të jetë qëndrimi i myslimanit kundrejt vdekjes. Muhamed Ikbali ka thënë: "Mysliman është ai njeri që e pret vdekjen me buzëqeshje." Ai nuk i ka konsideruar myslimanë ata që e pranojnë vdekjen si zhdukje. Në të vërtetë, njëri prej kushteve themelore për t'u bërë besimtar është besimi në formë absolute në ringjalljen pas vdekjes dhe Ahiretin.

Vdekja nuk është rënie në vrimë të zezë, por është lindje në jetën e përhershme. Kalimi për tek pavdekshmëria realizohet me anë të vdekjes. Sa bukur që ka thënë miku ynë, Mahmud Kaja:

"Ne jetojmë dhe vdesim, a e dini përse?

Vdesim për të mos vdekur më herë tjetër.

Mos ki frikë miku im, mos ki frikë nga vdekja!

Nëse vdekja është zhdukje, atëherë përse ekzistojmë?"

I Dërguari i Allahut, (a.s.), e shpreh kështu dëshirën reciproke për këtë takim: "*Kushdo që dëshiron të takohet me Allahun, edhe Allahu dëshiron të takohet me të. Kujtdo që nuk i pëlqen të takohet me Allahun, edhe Allahut nuk i pëlqen të takohet me të.*" Kur nëna

jonë, Aishja i tha: "O i Dërguari i Allahut! Askush prej nesh nuk e pëlqen vdekjen.", Pejgamberi ynë i nderuar u shpreh: "*Nuk është ashtu! Besimtari dëshiron të takohet me Allahun pasi është përgëzuar me mëshirën, kënaqësinë dhe Xhenetin e Allahut. Kështu që edhe Allahu dëshiron të takohet me të. Ndërsa qafiri nuk dëshiron të takohet me Allahun pasi është kërcënuar me zemërimin dhe ndëshkimin e Tij. Kështu që edhe Allahu nuk dëshiron të takohet me të.*" (Axhluni, Keshfu'l-Hafa, 2/222.)

Kur shkohet te i dashuri, nuk shkohet duarbosh. Atje duhet të çojmë gjëra që e kënaqin Zotin (xh.sh.). Ai nuk ka nevojë për dhuratë, por ne duhet të paraqesim gjëra që vërtetojnë se e duam dhe e respektojmë Atë. Ne jemi të kënaqur prej Atij, por më e rëndësishmja është që Ai të jetë i kënaqur prej nesh. Kjo botë është vendi ku mund të fitojmë kënaqësinë e Tij. Kapitali i vërtetë është kapitali i Ahiretit.

Isai (a.s.), e tregon kështu fitimin e vërtetë: "Shitni pasurinë tuaj dhe jepni sadaka! Bëni për vete trasta që nuk vjetrohen, një thesar të pashtershëm në qiejt, ku vjedhësi nuk arrin dhe tenja nuk bren. Sepse atje ku është thesari juaj është edhe zemra juaj." (Luka, 12/33-34.)

Njeriu i mençur punon jo për fitime të përkohshme, por për fitime të përhershme. Allahu Teala thotë në Kuranin Fisnik: "**Pasuria dhe fëmijët janë stoli e jetës së kësaj bote. Por veprat e mira që mbeten përherë, janë më të mira te Zoti yt sa i përket shpërblimit dhe, janë më të mira sa i përket shpresës** (për shpëtim)." (Kehf, 46)

Dheu është origjina e të gjitha mineraleve të çmueshme, ushqimeve, veshmbathjeve dhe e çdo lloj gjëje që mund të na vijë në mendje. Edhe trupi është dhe. Vlera e njeriut nuk është trupi, por shpirti që i është fryrë në trup. I rëndësishëm nuk është zbulimi i kafazit, por të qenët i bukur dhe i shëndetshëm ai që është brenda tij. Saksia është për lulet. Siç ka thënë edhe Mevlana: "Parfumin më shumë duhet t'ia hedhim shpirtit se sa trupit, sepse trupi do të bëhet dhe. Ndërsa i përjetshëm është shpirti." Zoti i Madhëruar thotë në Kuranin Fisnik: "**O ju që keni besuar! Frikësojuni Allahut dhe çdo njeri le të shikojë se çfarë ka përgatitur për të nesërmen!..**" (Hashr, 18)

Ata që nuk neglizhojnë përgatitjen për të nesërmen e kësaj bote, duhet të jenë edhe më të përpiktë për Ahiretin i cili është e nesërmja e madhe dhe e përhershme. Floriri i përkohshëm nuk është i vlefshëm sa tulla e përhershme, sepse dobia e tij është e kufizuar. Njohja e Zotit është shndërrimi i të përkohshmeve në të përhershme, domethënë, shndërrimi i gjërave të përkohshme në të përhershme me nijetin për ibadet.

BREZI I RI I USHTRISË SË EBREHESË

— ❧ Xhihan Tashtan ❧ —

Rritja e popullsisë së botës dhe lehtësimi i lëvizjes së njerëzve ka krijuar mundësinë e sjelljes së produkteve organikë prej zonave të largëta. Një gjendje e tillë mund të hapë rrugën për “murtajat e së ardhmes”.

Vendi që e ëndërroj vazhdimisht, por që nuk kam shkuar akoma: Qabja... Kohët e fundit ajo ndodhet në një rrezik që rritet çdo ditë e më shumë... Por sigurisht që: “Pronari i Qabes do ta ruajë atë...” Rreziku i tanishëm është pak ndryshe prej atyre të përparshëm... Këtë herë nuk kemi një ushtri që po i drejtohet Qabes, por çdo ditë e më shumë po rritet kërcënimi i një armiku të padukshëm... MERS Coronavirus është një virus që shkaktoi Sindromën e Frymëmarrjes së Lindjes së Mesme. Kjo sëmundje u zbulua në vitin 2012

në Arabinë Saudite dhe ka diagnozë të ngjashme me atë të ftohjes (temperaturë dhe kollitje). Pas 14 ditësh në inkubator rreth 30% e të sëmurëve pësojnë dështim të organeve dhe vdesin...

Dy vitet e fundit njerëzit që udhëtuan në Arabinë Saudite, sollën në vendet e tyre këtë mikrob, duke e çuar numrin e të vdekurve në 500. Pavarësisht që nuk dihet akoma se si ka lindur kjo sëmundje, shkencëtarët kanë arritur në përfundimin se ajo kaloi nga kafsha (deve dhe lakuriqi nate) tek njeriu dhe mund të transmetohet mes njerëzve. Këshillohet mos-konsumimi i qumështit dhe mishit të devesë. Bota ka kaluar në një alarm të heshtur qëkur diagnoza e sëmundjes u shikua në kontinentin amerikan. Akoma nuk janë evidentuar të sëmurë që kanë udhëtuar nga Lindja e Mesme, por

Ministria e Shëndetësisë po bën shumë kujdes në kontrollin e udhëtarëve.

Nëse marrim parasysh se kjo gjendje u shfaq në Ramazan, pra në kohën kur rritet numri i Umre-ve dhe shumë shpejt vjen edhe Haxhi, do të kuptojmë se parandalimi i shpërndarjes së sëmundjes kërkon një punë kolosale. Virusi MERS është zbuluar kohët e fundit, prandaj nuk janë gjetur akoma mënyrat e shërimit të tij. Për këtë arsye ai mbart me vete rrezikun e përhapjes në të gjithë popullsinë dhe kthimit në një pandemi të madhe.

Në këtë moment, studiuesit e viruseve kanë krijuar grupe pune dhe komunikojnë në mënyrë transparente me njëri-tjetrin. Ata po bëjnë planet e parandalimit të një sëmundje të pritshme. Në Turqi dhe Indonezi nuk është zbuluar asnjë rast i të sëmurëve nga ky virus, por probabiliteti i marrjes së sëmundjes nga njerëzit që shkojnë të kryejnë detyrimet e tyre fetare është i madh. Për këtë arsye, duhet të merren masa për kontrollimin e imët të udhëtarëve në aeroport.

Rritja e popullsisë së botës dhe lehtësimi i lëvizjes së njerëzve ka krijuar mundësinë e sjelljes së produkteve organike prej zonave të largëta. Një gjendje e tillë mund të hapë rrugën për “murtajat e së ardhmes”. Përballja e trupit tonë me mikrobe të panjohura mund të krijojë efekte të rënda. Virusi MERS është vetëm një shembull. Ndërkohë takimi në Meke i njerëzve prej vendeve të ndryshme është vendi më i favorshëm për përhapjen e sëmundjeve në të gjithë botën...

Vendet myslimane duhet ta parashikojnë këtë rrezik dhe t'i ndërtojnë sistemet e tyre në mënyra efektive. Ndërsa ne, njerëzit që udhëtojmë, duhet të bëjmë shumë kujdes në vendet e huaja dhe duhet të jemi vazhdimisht në kontakt me informacionet që vijnë prej forumeve internacionale. Le të jemi gjithmonë të përgatitur nga një sulm i mundshëm i brezit të ri të ushtrive të Ebrehesë...

DO TË NA BIEN GURË NË KOKË

✧ Muaz Erdem ✧

“Ah ra një yll, thuaj një dëshirë!” ose “Çdo njeri ka një yll, duke qenë se njëri prej tyre ra, duhet të ketë vdekur dikush...” Të gjithë i kemi dëgjuar këto shprehje në lidhje me rënien e yjeve. Kur ishim të vegjël na tregonin se si një yll i vdekur kthehej në vrimë të zezë ose siç quhej ndryshe: “varrezë yjesh”. Po sa të vërteta janë të gjitha këto?

A BIE YLLI?

Vëzhgimet e bëra në Gjithësi kanë treguar se çdo ngjarje realizohet në një rregull të caktuar. Çdo objekt ka një trajektore, rrugë dhe jetëgjatësi të veten. Le të marrim në shqyrtim yllin më të afërt, Diellin. Masa e tij është rreth 333.000 herë më e madhe se ajo e Tokës (1,9891x10³⁰ kg). Rënia e një trupi qiellor kaq gjigand do të thotë shkatërrimi i të gjithë planetëve, trupave qiellor, meteorëve e asteroideve rreth tij! Ky do të ishte vetëm fillimi i një kaosi të madh! Mos të harrojmë se ekzistojnë edhe yje më të mëdhenj se Dielli ynë.

Pra, dëshirojmë të themi se rënia e yjeve është një legjendë e thjeshtë. Shkaku i kësaj gojëdhëne është tek meteorët. Rrugat e disa meteorëve ndërpritet me Tokën dhe ato futen në atmosferën tonë. Në momentin kur hyjnë në atmosferë për shkak të fërkimit të madh ato digjen dhe marrin formë inkandeshente. Nëse meteori është mjaftueshmërisht i madh, ai bie deri në tokë. Nëse nuk është i madh ai kthehet në pluhur. Dukuria që ne e quajmë “rënia e yjeve” nuk është gjë tjetër veçse pamja e mrekullueshme që na serviret nga djegia e meteorit në atmosferë.

Meteori që arrin ta kalojë atmosferën e tokës dhe të bie në rruzullin tonë tokësor merr emrin: gur hapësinor. Edhe pse meteorët futen vazhdimisht në atmosferën e tokës, maksimumi vetëm 500 prej tyre kanë arritur që të bien në tokë. Pjesa më e madhe

e të cilëve ka përmasa shumë të vogla që matet me miligramë. Guri hapësinor më i madh që ka rënë në Tokë është ai që ra në Namibia dhe peshonte plot 60 ton. Mendohet se ky gur e ka goditur Tokën rreth 80.000 vite më parë.

Një prej ngjarjeve më të përmendura të viteve të fundit është ai i rënies së një meteori në Kanada, Alberta më 21 Nëntor 2008 në orën 17:30. Fakti që rënia e meteorit u filmua nga disa kamera të ndryshme, ia shton emocionin ngjarjes. Shkencëtarët arritën që të mblidhnin disa prej pjesëve të meteorit. Sipas Agjencisë Kanadeze të Hapësirës, shpërthimi ishte aq i madh sa mund të shikohej prej një largësie prej 700 kilometrash. Edhe në vitin 1908, në Siberi u përjetua një ngjarje e tillë. Meteorit që ra në zonën e quajtur Tunguska, shkatërroi pemët në një zonë prej 50 km. Dëshmitarët pretendonin se zhurma e përplasjes mund të dëgjohej deri në Londër.

SHIU I METEORËVE, PERSOID (HERO)

Në një natë të errët, nëse jeni njeri me fat, mund të shikoni rreth 10 meteorë brenda natës. Por në disa periudha të vitit, ky numër mund të dhjetëfishohet. Shkaku i këtij shiu meteorësh është ndërprerja e rrugës së Tokës me rrugën e një komete. Meteorët nuk janë gjë tjetër veçse copëzat e lëna pas të kometës.

Ky është shkaku i shiut të meteorëve i cili krijohet nga mbetjes e kometës Swift – Tuttle dhe që na jep një shfaqje të pasur. Shiu i meteorëve e merr emrin nga kostelacioni në zonën e të cilit mund të shikohen më shumë meteorë, nga kostelacioni Persoid (emri grek për: hero). Shiu i meteorëve që përsëritet çdo vit në datat 17- 24 korrik, e arrin pikun në netët e 12-13 gushtit. Gjatë natës mund të shikoni plot 120 meteorë në orë dhe të shijoni pamjen e mrekullueshme. Disa këshilla për ta shfrytëzuar në mënyrë më efikase shiun e meteorëve:

- Shkoni në vendin më të errët të mundshëm. Vendet larg qytetit janë ideale për këtë gjë.

- Teleskopi dhe dylbia ju lejojnë që të shikoni vetëm një pjesë të ngushtë të qiellit, ndërkohë me sy të lirë mund të përfshini një pjesë më të madhe të tij.

- Shiu i meteorëve do të jetë më intensiv në zonën e kostelacionin të Perseusit prandaj hidhni sytë shpesh nga ajo zonë.

- Nëse shtrihen gjatë vëzhgimit të qiellit do të keni mundësi që të shikoni një sipërfaqe më të madhe të tij.

- Në vend që të hidhni sytë gjithandej, përqendrohuni në një zonë; më pas mund të ndërroni qendrën e shikimit.

“O besimtarë, bëhuni ndihmësit e Allahut, ashtu siç u tha dishepujve Isai, i biri i Merjemes: «Kush janë ndihmësit e mi për çështjen e Allahut?» Dishepujt u përgjigjën: «Ne jemi ndihmësit e Allahut!»...”

(Saff, 14)

PËRGJEGJËSIA E DAVETIT

Të gjithë kanë një synim pas të cilit rendin dhe i japin rëndësi sipas interesave personale. Dikush ka synim egon, veten e tij. Këta janë njerëz që nuk kalojnë përtej interesave personale, pra nuk e tejkalojnë dot vetveten. Për rrjedhojë, këta e konsumojnë jetën e tyre pas dëshirave të egos dhe pasioneve egoiste. Ka disa të tjerë që në dukje janë njerëz idealistë dhe në këtë rrugë bëjnë disa sakrifica. Mirëpo, e gjithë llogaria e tyre, është interesi personal. Kush e sheh nga jashtë, pandeh se ky përpiket në rrugën e drejtë. Por qëllimi i vetëm i të gjitha përpjekjeve të tij, është ardhmëria e tij personale. Ai nuk ka asnjë ideal të lartë në emër të paqes dhe harmonisë së njerëzimit.

Sa u përket njerëzve me ideale të vërteta, këta janë persona me shpirt të lartë. Synimet e tyre janë drejt përjetësisë. Ata nuk shkojnë pas llogarive të vogla, por pas dëshirave që kalojnë përtej vdekjes. Ata janë të mbushur me dashurinë për të vërtetën dhe drejtësinë dhe nuk shqetësohen për para dhe pozitë. Këta njerëz nuk jetojnë për veten por për popullin dhe njerëzimin. Këta gjenden në majë të sinjeritet të idealeve të tyre dhe, nëse është nevoja ata nuk ngurrojnë të sakrifikojnë edhe jetën e tyre në atë rrugë. Ata që dëshironin të binin dëshmorë në betejën e Bedrit dhe ata që prisnin radhën për të rënë dëshmorë në çlirimin e Stambollit, janë vetëm disa prej këtyre therorëve.

Idealistët e vërtetë, gëzohen me gëzimin e njerëzve dhe hidhërohet me hidhërimin e tyre. Ata janë përfaqësuesit e ndërgjegjes sociale. Ata besojnë se jeta ka kuptim vetëm nëse bëjnë sakrifica për njerëzit dhe e ndjejnë veten përgjegjës ndaj njerëzimit. Ata nuk kthejnë shpinën duke thënë “ç’më duhet mua”. Padrejtësitë ua trazojnë shpirtin. Zhytja e njerëzve

në gjynahe ua prish gjumin dhe s’mund ta përtypin dot as kafshatën e bukës.

Fetë ngrihen në supet e njerëzve idealistë. Nëse një fe është e vërtetë, por nuk ka pjesëtarë që përpiken me vetëmohim për të, do të thotë se është jetime, sepse ajo e ka humbur energjinë e forcës dhe fuqinë e shtytjes. Në këtë aspekt, çdo mysliman është përgjegjës. Mirëpo, ka edhe prej atyre që ndodhen në pozitën e përfaqësimit të kësaj feje, gjë e cila është edhe detyra e tyre kryesore. Ata duhet të jenë vazhdimisht në kërkim të së vërtetës dhe duhet ta ngrënë atë, sepse njerëzit dëshirojnë t’i shohin këta në krye në aspektin e besimit dhe jetës. Por nëse ata e kanë humbur shpirtin idealist, kjo është një situatë e hidhur për Islamin dhe myslimanët.

Kuani i thërret njerëzit të largohen prej egoizmit dhe të solidarizohen me njerëzit e tjerë. Po ashtu, ai i thërret të braktisin idealet shterpë dhe të lidhen pas një ideali të lartë. Kurani i ndan nga njëri-tjetri ata që kanë për synim ngritjen e emrit të vet dhe ata që dëshirojnë të ngrënë lartë emrin e Allahut të Madhëruar. Ai na njofton se të shpëtuar nuk janë ata që jetojnë për interesat e tyre personale, por ata që jetojnë për idealet e larta njerëzore.

Përçimi i kauzës së teuhidit që prej njeriut të parë deri në ditën tona, është realizuar në sajë të njerëzve vetëmohues, të cilët janë përpjekur pa pritur asnjë shpërblim, sepse ata kishin moral profetik. Lidhur me këtë çështje Nuhu (a.s.), shprehet: **“O populli im! Unë për këtë nuk kërkoj nga ju kurrfarë pasurie. Mua më shpërblen vetëm Allahu!..”** (Hud, 29)

Këta njerëz me ideale, nuk kanë rendur kurrë pas interesave të kësaj bote. Ata gjithmonë i kanë mbajtur lartë synimet e tyre. Ëndrrat dhe dëshirat e tyre

kanë qenë gjithmonë përtej kësaj bote. Nëse nuk do të ishin përpjekjet e tyre, do të ishte e pamundur që flamuri Islam të arrinte në kontinentet e tjera pas shumë shekujsh. Ata braktisën shtëpitë, familjet dhe atdheun e tyre në këtë rrugë vetëm e vetëm për të përçuar tek njerëzit pishtarin e teuhidit.

Kuptimin e vërtetë të idealit, na e kanë mësuar profetët. Përpjekja legjendare e Nuhut (a.s.), është një shembull i paharrueshëm për të gjithë ftuesit Islamë që i shërbejnë fesë së Allahut të Madhëruar. Lidhur me përpjekjen e tij të pamposhtur, flitet gjerë e gjerë në hyrje të sures përkatëse. Një nga përgjërimit e Nuhut (a.s.), që kalon në këtë sure është edhe kjo: **“O Zoti im, unë e thirra vërtet popullin tim natë e ditë.”** (Nuh, 5) Nuhu (a.s.), ka treguar një përpjekje të jashtëzakonshme, sa mund të thuhet “ja kështu bëhet ftesa në fe!”. (shih. Nuh. 2-10.) Përpjekja e tij madhështore, ka qenë gjithmonë burim frymëzimi për ne.

Në ditët tona kur pothuajse është harruar përgjegjësia e davetit Islam dhe ka humbur entuziazmi i kësaj kauze, kemi shumë nevojë të pajisemi me shpirtin e Nuhut (a.s.). Gjithashtu, Kurani na flet edhe për dishepujt e Isait (a.s.). Jeta e tyre, është bërë shembull legjendar i shërbimit me vetëmohim në fenë e Allahut. Profeti Isa (a.s.), i thirri ata ta ndihmonin në fenë që ai po sillte prej Zotit dhe ata pranuan të bëhen “ensarullah”, pra ndihmës të Allahut. (shih. Saff, 14.) A mos kishte Zoti nevojë për ndihmën e tyre? Kurrësi! Mirëpo kuptimi i ajetit, është se ata u thirrën si “ensaruddin”, pra ndihmës të fesë së Allahut. Për rrjedhojë, Allahu i pranoi këta njerëz si ndihmës të Tij.

Nisur nga kjo, mund të themi se ftuesi në fe, ka një

afërsi të veçantë me Allahun. Në një farë kuptimi, mund të quhet edhe “njeri i Allahut”, gjë e cila duhet të jetë edhe një nga sihariqet më të mëdha për një ftues Islam. Ky ajet, i fton ftuesit Islam të çdo periudhe të marrin shembull nga ky grup njerëzish. Në fakt, ata që ndihmojnë Allahun, patjetër do të kenë edhe ndihmën e Tij. Kjo, vërtetohet në këtë ajet fisnik: **“Sigurisht, Ne do t’i ndihmojmë të dërguarit Tanë dhe besimtarët, si në jetën e kësaj bote, ashtu edhe në Ditën, kur do të sillen dëshmitarët.”** (Mu’min, 51)

Në lidhje me përgjegjësinë ndaj kauzës, ka shumë gjëra që duhet t’i marrim prej Profetit tonë (a.s.). Nuk është aspak e drejtë nëse përpiqemi t’i lajmë duart nga kjo çështje duke e lidhur me faktin se ai ishte profet, sepse ai iu dërgua njerëzve me qëllim që të merret shembull. Jeta e tij na ofron një shembull të pashoq në lidhje me moralin e kauzës. Për rrjedhojë, në ajetin e tretë të sures Shuara, tregohet se Profeti ynë (a.s.), ishte hidhëruar jashtë mase për shkak të mosbesimit që shfaqnin idhujtarët. Shprehja “bahiu’n-nefs”, që përdoret në këtë ajet, do të thotë “ai që vret veten”. Kjo shprehje, tregon qartë se sa shumë e ka hidhëruar Profetin (a.s.), këmbëngulja në mohim e atyre njerëzve. I Dërguari i Allahut (a.s.), fajëson veten e tij që ata nuk po besojnë, duke përjetuar kështu një lloj psikologjie faji, sepse ai e dinte shumë mirë përfundimin e hidhur që do të shkaktonte mosdorëzimi ndaj urdhrave të Allahut. Kur mendonte gjendjen e njerëzve në botën tjetër, gjoksi i tij ngushtohej dhe pothuajse brente vetveten nga brenda. Në fund të këtij shkrimi, i lutemi Allahut të madhëruar, të na pajisë edhe ne me një ndjenjë kaq të lartë përgjegjësie ndaj fesë së Tij. Amin!

Ebu Hurejre (r.a.), transmeton se Profeti (a.s.), ka thënë:

“Kujtojeni shpesh atë që i prish kënaqësitë!”

(Tirmidhi, Zuhd, 4.)

VDEKJA: E VËRTETA E PASHMANGSHME

Jeta vazhdon të rrjedhë me shpejtësi. Të gjithë kanë telashe të përditshme, plane për të ardhmen dhe pritshmëritë e tyre. Vazhdimisht jemi duke rendur pas diçkaje. Koha është e pamëshirshme dhe është e pamundur ta kuptosh se si kalon ajo. Çdo sekondë dhe çdo minutë që kalon, na plak pak më shumë. Çdo çast i afrohem edhe më shumë asaj, por ne e harrojmë. Mbase duhet ta kujtojmë atë sa herë që marrim frymë. Mbase duhet ta mendojmë sa herë që zgjohemi nga gjumi. Po sikur të na pritët fryma në një moment të papritur? Po sikur të mos i hapim më sytë kur i mbylлим për të fjetur? Po sikur t'i humbasim papritur qeniet më të çmuara të jetës sonë, nënën, babain, bashkëshortin/en, fëmijët tanë që i ruajmë si drita e syrit, ose mikun tonë më të mirë? Asnjëherë nuk mund ta mendojmë këtë, as për veten dhe as për njerëzit tanë të dashur. Kur përmendet emri i saj, shumicës prej nesh i ngrihen qimet për-pjetë, shikimet tona ngrihen dhe fytyra jonë zbehet. As që nuk e mendojmë fare se vdekja mund të trokasë derën tonë në çdo moment.

Një ditë, disa prej sahabëve ishin ulur në xhaminë e Profetit (a.s.) dhe po bisedonin duke qeshur. Atë moment hyri Profeti (a.s.) dhe kur i pa duke qeshur, e pa të nevojshme t'i këshillojë me këto fjalë: “Nëse do ta kishit kujtuar më shpesh vdekjen, nuk do të ishit në këtë gjendje. Atëherë kujtojeni shpesh atë (vdekjen) që ju prish kënaqësitë!” (Tirmidhi, Sifatu'l-kijame, 26; Zuhd, 4.)

Siç e përmend edhe Profeti ynë (a.s.), vdekja është një realitet që t'i prish kënaqësitë e jetës. Madje, nëse e shohim me vëmendje aventurën e njeriut në këtë botë, mund të themi se nëse në këtë jetë ekziston ndonjë e vërtetë, ajo është vdekja. Çdo gjallesë që

vjen në këtë botë, padyshim që do ta shijojë edhe vdekjen.¹

Kudo që të jetë, sado që të ikë dhe çfarëdo rru-gëzgjidhe të kërkojë njeriu, gjithçka është e kotë... Vdekja do t'i arrijë të gjithë.² Megjithatë, në ditët tona kur ndodhemi nën sundimin e materiales dhe jemi duke u përpjekur pafundësisht për të ardhmen tonë, nuk e sjellim fare ndërmend vdekjen dhe e kemi harruar qëllimin e krijimit tonë. Madje, jemi në një indiferencë aq të thellë, sa që nuk na bëjnë përshtypje as ndodhitë e përditshme të vdekjeve me të cilat për-ballemi çdo ditë nëpër buletin e lajmeve.

Në botë, çdo ditë humbasin jetën shumë njerëz për shkak të urisë, të sëmundjeve, të aksidenteve dhe luftërave të ndryshme. Vdekja i gjenë të gjithë pa llogaritur se janë fëmijë apo të rritur, meshkuj apo femra, të sëmurë apo të shëndetshëm, të dobët apo të fortë. Ne i trembemi vdekjes dhe dëshirojmë ta harrojmë atë që kurrë nuk i dihet çasti dhe është një realitet i pashmangshëm për këdo. Disa prej nesh e kanë nga frika, disa kaplohen prej mirësive mashtruese të kësaj bote dhe disa të tjerë për shkak se e konsiderojnë zhdukje...

Allahu i Madhëruar, edhe jetën, edhe vdekjen e ka krijuar për të provuar se kush do të bëjë sa më shumë vepra të mira në jetën e kësaj bote³ dhe ua ka bërë të detyrueshme robërve të Vet që ta adhurojnë Atë deri sa t'u vijë vdekja.⁴ Për rrjedhojë, njeriu nuk duhet ta largojë kurrë nga mendja vdekjen, me qëllim që të

1. - shih. Al-i Imran, 185; Enbija, 35.

2. - shih. Nisa, 78; Xhum'a, 8; Kijame, 26-30.

3. - shih. Mulk, 2.

4. - shih. Hixhr, 99.

mos e harrojë qëllimin e ardhjes në këtë botë dhe të bëjë një jetë në rrugë të drejtë për të fituar Xhenetin në botën tjetër.

Profeti ynë (a.s.), ka këshilluar që kjo botë të jetohej sikur të jemi të huaj ose udhëtarë në të.⁵ Ai ka kërkuar që të nxitohemi të bëjmë sa më shumë vepra të mira pa na ardhur vdekja në mënyrë të papritur.⁶ Po ashtu, ai na ka lejuar të vizitojmë varrezat me qëllim që të kujtojmë vdekjen dhe botën tjetër.⁷ Profeti (a.s.), na ka bërë të ditur se më të mençurit prej besimtarëve, janë ata që e kujtojnë shpesh vdekjen dhe që përgatiten mirë për të dhe jetën pas saj.⁸ Ndërsa për ata që zhyten në indiferencë, që vetëm luajnë e qeshin, që harrojnë varrin dhe se do të kalben nën tokë, që e teprojnë dhe e harrojnë nga kanë ardhur dhe ku do të shkojnë, shprehet se janë njerëz të humbur, të cilët do të kenë përfundim të hidhur.⁹

Të parët tanë, me sa duket duhet t'i kenë pasur mirë parasysh hadithet e Profetit tonë (a.s.) në lidhje me përkujtimin e shpeshtë të vdekjes, përderisa kanë zgjedhur vendet më të mira të vendbanimeve për të vendosur varrezat. Ata kanë zgjedhur vendet nga ku kalojnë të gjithë njerëzit dhe nga ku varrezat shihen lehtësisht. Kjo, na ndihmon të kujtojmë se vdekja nuk është diçka prej së cilës duhet të kemi frikë, por një fenomen që është i ndërthurur me jetën dhe i jep kuptim asaj. Vdekja nuk është zhdukje, por hapi i parë drejt takimit me Zotin tonë që na do dhe kujdeset për ne më shumë seç bëjmë ne për

veten tonë. Megjithatë ajo është fundi i jetës së kësaj bote, vdekja përfaqëson edhe fillimin e jetës sonë të përjetshme në botën tjetër. Ajo është këshilluesja më e mirë që na kujton se nga kemi ardhur dhe ku po shkojmë.

Çdo njeri që vjen në këtë botë, do të jetojë jetën që i është caktuar dhe më në fund patjetër që do të vdesë. E rëndësishme është që brenda këtij afati kohor të përpigemi të bëhemi robër të merituar të Allahut pa devijuar nga rruga e drejtë. Nëse kemi sukses në këtë pikë, nuk ka asnjë arsye për të pasur frikë nga vdekja dhe për ta anashkaluar mendimin në lidhje me vdekjen. Kjo do thotë se tashmë e kemi kuptuar konceptin e vdekjes. E dimë që do të kthehemi tek Zoti ynë ndërkohë që Ai është i kënaqur prej nesh dhe ne jemi të kënaqur prej Tij. Por, nëse kaplohem prej mashtrimeve të kësaj bote dhe e kalojmë jetën duke rendur pas kënaqësive të përkohshme, atëherë do të kemi frikë nga përballja me vdekjen, e madje nuk do të kemi dëshirë ta kujtojmë fare atë. Në këtë rast, ne do ta kemi humbur kuptimin e vdekjes dhe do të dalim të papërgatitur para Zotit tonë. Prandaj, për të mos u bërë prej atyre që pësojnë disfatë edhe në këtë botë, edhe në botën tjetër, ne duhet ta kujtojmë shpesh vdekjen, duhet të përgatitemi në mënyrën më të bukur për jetën pas saj dhe duhet të kërkojmë prej Zotit tonë të Madhëruar të na japë më të mirën prej jetës dhe vdekjes sonë.

5. - shih. Buhari, Rikak, 3.

6. - shih. Tirmidhi, Zuhd, 3.

7. - shih. Tirmidhi, Xhenaiz, 60.

8. - shih. Ibni Maxhe, Zuhd, 31.

9. - shih. Tirmidhi, Sifatul-kijame, 17.

SHKOLLA E UNIVERSIT

Gjithësia, Kurani dhe Njeriu – 2

KY ËSHTË QYTETËRIM?

Armët e ndryshme që shekullin e fundit kanë vrarë me miliona njerëz, duke filluar prej bombës atomike, armët kimike, biologjike, etj., janë shpikur nga “mendja dhe shkenca”. E njëjta mendje dhe shkencë, ndërkohë që kërkon kura dhe ilaçe për të sëmurët, ka shpikur edhe drogat që po shkatërrojnë një pjesë të mirë të njerëzimit.

I ndjeri Nurettin Topçu ishte profesori ynë. Një ditë ai na pyeti:

“Nxënës të dashur! Kush ka qenë më i qetë dhe më i lumtur, njeriu i djeshëm, apo i sotëm?”

Ne u përgjigjëm:

“Sigurisht njeriu i sotëm!”

Kur ai pyeti përsëri, “Përse?”, ne filluam të numëronim shkaqet:

“Njeriu i sotëm e bën në tre orë rrugën që ai i djeshmi e bënte në tre muaj. Në të shkuarën gratë i lanin rrobat në kazanë, gjë që u merrte gjysmën e ditës. Ndërsa tani rrobat lahen lehtë në lavatriçe...”

Mirëpo profesori kundërshtoi dhe për të shprehur se përse njerëzit e të djeshmes kanë qenë më të lumtur, bën këtë shpjegim:

“Zhvillimi i mekanikës, e ka turbulluar shpirtin e njeriut. Në 1944-ën Amerika hodhi dy bomba atomike dhe shkrumoi dy qytete. Askush nuk ka të drejtë ta bëjë tokën shkrumb e hi... Askush nuk ka të drejtë të vrasë gratë, fëmijët, pleqtë dhe bimët...”

A nuk është monstruoze kjo?

Ky është njerëzim? Ky është qytetërim? Ky është përparim?

Zhvillimi i industrisë, e helmatisi shpirtin e njeriut.

Shkurtimisht, njeriu i së djeshmes nuk ka qenë kaq mizor. Pavarësisht prej vuajtjeve që hiqte, ai ishte më i lumtur se njeriu i sotëm, sepse atëherë nuk ekzistonte kthetra e hekurt e materializmit që e ka paralizuar shpirtin njerëzor...”

Edhe sot, për shkak të lakmisë për naftë të njerëzve mizorë, miliona njerëz janë dëbuar nga shtëpitë e nga atdheu i tyre. Ndërsa ata që nuk kanë mundur të ikin, bombardohen vazhdimisht.

Ja, ky është “qytetërimi egërsirë i mbetur vetëm me një dhëmb!”

Sot, shpikjet që kanë dalë në pah në sajë të përparimit të industrisë dhe teknologjisë, po konsiderohen si qytetërim dhe shpresat janë lidhur pas makinave të hekurta. Egot e egra që mbështeten në fuqinë e materiales, tërhiqen vazhdimisht drejt një egoizmi që e vë paqen dhe lumturinë e tyre mbi çdo gjë tjetër.

Në këtë mënyrë, ata bëhen shembull i këtij mjerimi që përshkruhet në ajetin fisnik:

“(Mjerë për atë) që grumbullon pasuri dhe e ruan, duke menduar se ajo pasuri do ta bëjë të pavdekshëm!” (Humeze, 2-3)

Por, ka edhe shumë njerëz që veprojnë me mendje dhe shkencë, pa u ndarë nga feja dhe besimi. Matematikani dhe filozofi i njohur, Descartes (1594-1650), i cili njihet edhe si babai i filozofisë moderne dhe racionalizmit, si rezultat i arsyetimit që bëri duke

u nisur nga “argumenti i ekzistencës”, shpreh domosdoshmërinë e pranimit të “shpalljes hyjnore” si burimin themelor të së vërtetës. Në veprën e tij me titull, “Përsiatje Metafizike”, Descartes thotë:

“Zoti është një genie e përsosur, pa të meta dhe i pagabueshëm. Për rrjedhojë, edhe dija e Tij është pa të meta dhe e saktë. Zoti nuk gabohet, për shkak se është i përsosur. E për shkak se nuk gabohet, dituria e tij është e saktë dhe ajo me të cilën na njofton Ai është po ashtu e saktë. Nëse ai thotë, «Unë kam krijuar gjithësinë!», Ai e ka krijuar dhe kjo është e saktë. Atëherë, burimi i dijes së saktë, është dija e saktë e Zotit.”

Edhe Pascali mbështet të njëjtin mendim duke thënë:

“Ekziston një zë që vjen prej thellësive të qenieve tona dhe që na tregon se jemi të pavdekshëm. Ky është zëri i udhëzimit të Zotit që manifestohet tek ne.”

Mirëpo, edhe filozofët si Descartes, Spinoza, Pascali, Kanti, etj., që janë të mendimit se pranimi i ekzistencës së Zotit është një domosdoshmëri e mendjes, kanë njohur parimet e një feje të devijuar e të manipuluar nga dora e njeriut dhe, për shkak të “kushtëzimit negativ”, ata nuk kanë arritur ta njohin mjaftueshëm fenë e vërtetë, Islamin. Për rrjedhojë, ata nuk kanë arritur ta përsosin mendimin e tyre. E në fakt, sot nuk kemi asnjë evidencë që tregon se filozofët që kanë respektuar ato fe, të jenë nderuar me “besimin monoteist”, që është edhe kushti kryesor i lumturisë në të dyja botët. Siç shprehet edhe poeti i njohur, Nexhip Fazëll, këta i ngjajnë atyre që:

“Sapo janë afruar në skelën e Islamit, e kanë humbur anijen për shkak se nuk e kanë hedhur edhe një hap.”¹

Nga kjo kuptohet se, “mendja dhe shkenca” nuk janë qëllim, por instrument. Qytetërimi egoist dhe djallëzor që e largon mendjen nga shpallja hyjnore dhe parimet e besimit të drejtë, e ka përdorur shkencën dhe teknologjinë për qëllimet e tij të poshttra.

Allahu i Madhëruar, nuk na e ka dhënë mendjen për të bërë krime, por na e ka dhuruar për të medituar rreth të vërtetave hyjnore dhe për t'i shërbyer robërve të Tij.

Allahu i Madhëruar, mirësinë e të folurit nuk na e ka dhuruar për të gënjyer, për t'u tallur me të tjerët, për të përgojuar, për të sharë, për të folur fjalë të pamoralshme dhe për gjynahe të tjera të ngjashme. Zoti ynë, na e ka dhuruar të folurin që të lexojmë Fjalën e Tij, të flasim drejt dhe bukur, t'i këshillojmë njëritjetrit të vërtetën, mirësinë, durimin dhe mëshirën, të urdhërojmë për të mirë, e të ndalojmë nga e keqja.

Në provimin e shkollës së kësaj bote, pyetja më e madhe dhe më jetike, është në lidhje me, “besimin në të fshehtën”.

BESIMI NË TË FSHEHTËN

Në çastin e vdekjes, kur bien perdet dhe tashmë bota e së fshehtës duket para syve, provimi ka mbarruar dhe në atë moment besimi dhe pendimi nuk

1. - shih. Necip Fazıl KISAKÜREK, Batı Tefekkürü ve İslâm Tasavvufu, s. 51, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 2012.

pranohen më. Kjo, sepse për të merituar mirësitë e Xhenetit, ajo që kërkohet prej njeriut është një zemër që i beson të fshehtës. Të pranosh atë që shihet me sy, nuk është talent.

Talent i vërtetë, është t'i besosh të vërtetat në këtë jetë kur ato janë pas perdes së të fshehtës, të jetosh gjithë jetën sipas atij besimi dhe të japësh frymën e fundit me atë besim.

Mirëpo, në sajë të çelësit të meditimit, ky provim nuk është shumë i vështirë. Në fakt, Allahu është i padukshëm për shkak të forcës së jashtëzakonshme të shfaqjes. Ai është i Lartëmadhëruar (përtej çdo madhështie e madhërie) dhe i Fshehtë (i padukshëm, pas perdes). Mirëpo, çdo gjë që ka krijuar Zoti ynë, është manifestimi i Cilësive të Tij dhe çdo gjë vërteton ekzistencën e Tij.

Harmonia e përsosur në gjithësi, vërteton cilësitë e Tij si, Alim/i Gjithëditur, Hakim/Mbizotërues, Aziz/i Plotfuqishëm, Kajjum/Mbajtës i gjithçkaje dhe Mu-debbir/Drejtues i gjithçkaje, etj.

Në sistemin ekologjik që mban gjallë me trilionë gjallesa, që prej atyre që nuk shihen, e deri tek ato më të mëdhatë, përgatiten sofrat e veçanta për secilën prej tyre dhe asnjë nuk mbetet pa furnizim... Ky sistem madhështor, na bën të sodisim cilësitë e bukura të Allahut të Madhëruar, si Rezzak/Furnizues, Mun'im/Dhurues mirësish, Kerim/Bujar, Xhevad/Dhënës me bollëk dhe Nafi/Dobiprurës.

Tek të gjitha krijesat shohim lloje të ndryshme. Mirëpo, çdo krijesë është e veçantë dhe e pashoqe. Nuk ekziston asnjë njeri që të ketë një tjetër të ngjashëm qoftë në aspektin fizik, e qoftë në planin e jetës. Edhe binjakët siamezë i kanë të ndryshme shumë gjëra, duke filluar që prej shenjave të gishtave, retina e syve, fati etj...

Ky art i veçantë, nuk është vetëm për njeriun. Në gjithësi nuk ka asnjë pemë molle binjake. Nuk ka as dy pemë portokalli të njëjtat në gjithçka. Çdonjëra prej tyre ka një plan, një program fati të veçantë dhe jetëgjatësi të ndryshme...

Tek babai ynë Ademi (a.s.), gjenden të ruajtura të

gjitha kodet e njerëzimit. Ngjyra, forma, gjatësia, gjërësia dhe çdo gjë tjetër... Një fëmijë trashëgon cilësi edhe prej gjyshit apo të afërmeve të nënës. Qelizat e spermës prej të cilave krijohet njeriu, prodhohen me trilionë në trupin e njeriut gjatë gjithë jetës. Kur ato bashkohen me vezën në mitrën e nënës dhe formojnë 46 kromosome, përsëri hyjnë në lojë me mijëra mundësi...

Një njeri mund të ketë disa fëmijë, të cilët janë zgjedhur midis trilionë mundësive dhe janë krijuar me vullnetin dhe dëshirën e Allahut. Ndërsa prindërit, vetëm sa e shohin dhe mahniten prej kësaj mirësie hyjnore. E marrin atë dhe e shtrëngojnë fort në gjë duke thënë: "Fëmija im!"

O njeri!

Ti u krijove prej një qelize midis atyre trilionëve! Ti u krijove, ndërsa ato trilionë të tjerë jo! Çfarë detaji i veçantë është ky për të medituar!.. Vallë sa duhet ta falënderojmë Allahun e Madhëruar që na zgjodhi na krijoi midis atyre trilionë qelizave që mund të bëheshin njeri?

Trupat qiellorë gjigandë dhe galaktikat pa anë e pafund, na hapin dritaren që të kuptojmë cilësitë e Allahut të Madhëruar, si Adhim/Madhështori, Kebir/I Madhi, Halik/Krijuesi, Aziz/i Plotfuqishmi, Kadir/i Fuqishmi për gjithçka dhe Muktedir/i Gjithëmundshmi. Ndërsa gjallesat dhe bimët e llojllojshme janë manifestime të cilësive hyjnore el-Bari/Filluesi dhe el-Musauir/Formëdhënësi.

Përveç këtyre, edhe sistemi i vendosur mbi marrëdhënien e këtyre krijesave të panumërta me njëra-tjetrën, është një manifestim tjetër i madhështisë hyjnore. Kaprolli ushqehet me bimë, luani ushqehet me mishin e kaprollit, prej atyre që teprojnë ushqehen hienat, shpendët që ushqehen me këрма, insektet dhe shumë gjallesa të tjera më të vogla. Mbetjet dhe kufomat e të gjithëve kthehen në dhe, duke u bërë ushqim për bimët. Dhe ja ku cikli fillon nga e para...

Pula ha akrepin, ndërsa njeriu pulën. Ky është një sistem i përsosur i zinxhirit ushqimor. Dhe, nëse ky sistem prishet, shkatërrohet çdo gjë.

Nëse shohim në tërësi aq sa mund të shihet, do të vërehet madhështia, fuqia dhe urtësia. Urtësia, është ana e mistershme e ndodhisë, fenomenit dhe objektit. Nga ana tjetër, qëndron fjala dhe vepra e qëlluar/e saktë. Në gjithësi, çdo ekzistencë tregon se ka një qëllim dhe një kuptim, e nuk është e kotë dhe e padobishme.

Syri ynë ka një distancë shikimi të caktuar. Deri në një pikë shikon qartë, pas kësaj pike fillon të shikojë turbullt, e më tej nuk shikon fare. Pa ndihmën e mjeteve përkatëse, nuk mund të shohim as botën mikroskopike, e as largësitë e mëdha. Gjithashtu, edhe gjatësia e valëve që mund të shohë syri, është e kufizuar. Ne nuk mund t'i shohim rrezet ultra të kuqe dhe ultravjollcë.

Edhe dëgjimi i veshit tonë funksionon brenda disa kufijve të caktuar. Ne mund të dëgjojmë vetëm brenda një frekuence të caktuar.

Duke u nisur nga këto shembuj, është e domosdoshme të pohojmë që edhe mendja është e kufizuar. Përderisa mendja e njeriut bllokohet edhe në çështjet fizike, është e pamendueshme që ajo të mos falimentojë në çështjet metafizike.

Ashtu si çdo peshore, edhe shikimi dhe dëgjimi ynë ka një kufi të poshtëm dhe të sipërm. Kështu është edhe fusha e kuptimit të mendjes. Nëse mendja e njeriut tenton të zgjidh çështjet që e tejkalojnë atë, siç është “kaderi/caktimi hyjnor”, është njësoj si të peshosh një kamion në peshoren e vogël të argjendarit. Është e qartë se ajo peshore do të bëhet copë e thërrime!

Për shkak se mënyra e funksionimit të mendjes është në bazë të veprimt, duke u nisur nga përvoja, duke bërë arsyetime në lidhje me ato që nuk i njeh, duke bërë krahasime dhe hamendësime, mundësia që ajo të gabojë dhe të devijojë në fushat që janë jashtë kuptimit të saj, është shumë e madhe. Shembull i kësaj janë edhe devijimet filozofike. Për këtë arsye, është e detyrueshme që në çështjet të cilat e kalojnë kompetencën e mendjes, të kërkohet ndihma e shpalljes hyjnore.

Dobësinë e njeriut mund ta kuptojmë edhe nëse

meditojmë pak mbi këtë çështje:

Në trupin e njeriut ka lloj-lloj mekanizmesh. Kur ne marrim frymë, në mushkëritë tona pastrohet gjaku dhe oksigjeni ngarkohet në qelizat me të cilat do të bartet. Zemra jonë punon gjatë gjithë jetës pa bërë asnjë pushim. Çdo organ ka nevojë për pushim, por zemra jo. Ajo rreh vazhdimisht për të pompuar gjak deri në pikën më të largët të trupit.

Mëlçia jonë merr sheqerin e përfutur prej ushqimeve dhe ia jep trupit në mënyrë të ngadaltë, sepse nëse ia jep menjëherë, ai kthehet në helm.

Veshkat tona po ashtu, janë një sistem i përsosur filtrimi...

Por edhe shumë sisteme të tjera... Drejtimi i asnjërës prej këtyre sistemeve nuk është lënë në dorë të njeriut. Ato punojnë jashtë vullnetit tonë me një program hyjnor. Siç shprehen edhe vet shkencëtarët, në çdonjërin prej nesh gjendet një kompjuter.

Nëse komanda e këtyre sistemeve do të na ishte dhënë neve, ne nuk do të kishim arritur t'i drejtonin ashtu siç duhet organet në trupin tonë, sepse ne harrojmë dhe kemi nevojë për gjumë. Mirëpo, ato duhet të punojnë edhe kur ne jemi në gjumë. Por, Pronari i tyre i vërtet, çdo njërin prej tyre e bën të funksionojë në mënyrë harmonike dhe të vazhdueshme.

Po ashtu, ka edhe shumë fenomene, të cilat njeriu nuk ka arritur t'i shpjegojë me mendjen e vet të kufizuar, duke pandehur se ato nuk mund të shpjegohen, por që me kalimin e kohës

kanë dalë në pah misteret dhe urtësitë e tyre. Çdo gjë, dëshmon se është pjesë e një plani të përsosur e madhështor dhe se është krijuar nga një Qenie e plotfuqishme me dije dhe urtësi të pakufishme.

Një prej mijëra shembujve është edhe ky:

Njeriu, prej mijëra vitesh i ka parë majat e gishtave të vet, por ai nuk ka mundur ta kuptojë se në majën e gishtave të tij, gjendet një vulë, ose një numër identiteti i posaçëm vetëm për të, ndër të gjithë njerëzit që kanë ardhur e kanë shkuar në të gjithë historinë. Fakti që gjurmët e gishtave janë unike tek

*“Njeriu
i mençur nxjerr
mësime urtësie
edhe prej shakasë
e përrallës. Ndërsa
indiferenti,
edhe sikur të lexojë
njëqind fjalë
të urta, i duken
përralla.”*

çdo njeri, është zbuluar në fund të shekulli të 19. Ndërsa shkenca që studion këtë aspekt, është quajtur “daktiloskopi”.

Planeti Tokë, i cili është i mbushur me mistere të pafundme prej të cilave dhamë vetëm disa shembuj, nuk është as sa një grimcë pluhuri në kozmosin gjigand. Por, sa e sa qenie dhe mrekulli të tjera madhështore e të panumërta ka brenda saj...

Allahu i Madhëruar urdhëron:

“Thuaj: «Kush ju ushqen nga qielli dhe Toka?

Kush mundëson të dëgjuarit dhe të parit?

Kush mund të nxjerrë të gjallën nga e vdekura dhe të vdekurën nga e gjalla?

Kush i drejton gjërat?»...” (Junus, 31)

Edhe vet idhujtarët nuk e mohanin Allahun si Krijues. Në Kuran thuhet:

“Nëse ti i pyet ata: «Kush i ka krijuar qiejt dhe Tokën?» Ata, me siguri do të thonë: «Ata i ka krijuar i Plot-fuqishmi dhe i Gjithëdijshmi!»” (Zuhruf, 9)

E pavarësisht të gjitha këtyre, nëse njeriu pa mend dëshiron të mohojë, mohon!

Njësoj si mohuesit në të shkuarën që, edhe pse dëshmonin mrekullitë e qarta të profetëve, thoshin, “Këto s’janë gjë tjetër veçse magji!”, ashtu edhe mohuesit në kohën tonë do të gjejnë arsyetime. Mirëpo, këto arsyetime janë aq të dobëta, sa nuk mund ta bëjnë të heshtë kërkimin e së vërtetës në ndërgjegjen e tyre. Për rrjedhojë, ashtu si profesori ateist i cili studioi gjenet e njeriut për 25 vite me radhë, e më në fund u detyrua të pranonte ekzistencën e një Krijuesi, edhe shumë të tjerë nuk kanë gjetur zgjidhje tjetër përveçse të besojnë.

Pallavra e mohimit të Krijuesit, është një mjerim që buron prej mospranimit të shkakut të krijimit të njeriut, mospranimit të besimit në Allahun e Madhëruar, mospranimit për të qenë robër të Tij, mospranimit të të Dërguarit të Tij (a.s.) dhe të Librit të Tij, Kuranit Fisnik.

Mirëpo:

Njeriut, vlerën e vërtetë ia jep të qenit rob i mirë i Allahut, sepse çdo mohues që nuk e gjen dot qëllimin e krijimit, shëtit në këtë botë si një kriminel në arrati,

i shqetësuar, i stresuar dhe me frikën e rënies në çdo moment në fatkeqësi dhe bela.

Në kohën tonë, kur është shtuar shumë mosbesimi dhe dhënia pas kësaj bote, janë shtuar shumë edhe problemet psikologjike. Për këtë arsye, për të bërë një jetë të qetë dhe pa probleme, është e domosdoshme të meditojmë mbi këto këshilla:

- O biri njeriut! Njihe urtësinë e ekzistencës dhe kuptoje atë!

- O biri njeriut! Mendo se në pronën e kujt po jeton dhe eja në vete!

- O biri njeriut! Jeto me një synim!

- O biri njeriut, përse është ardhja dhe ikja nga kjo botë? Për ku shkon kjo rrjedhë?

- O biri njeriut, mendoji thellë të gjithë ajetet e shkruara e të pashkruara në gjithësi, në vete dhe në Kuran dhe lexoji ato duke medituuar hollësisht!

Edhe ekzistenca e atyre që nuk meditojnë mbi të gjitha këto të vërteta dhe këmbëngulin në mohim, është një shkak tjetër për të medituuar.

Kjo është bota e sprovave dhe, për këtë arsye, si manifestim i cilësisë hyjnore el-Mudill/Devijuesi, do të ketë njerëz me zemra të vulosura, ateistë dhe mohues deri në Ditën e Kiametit.

Me ekzistencën e tyre, ata tregojnë se mendja është e pamjaftueshme për të medituuar. As zemra nuk mjafton për t’u udhëzuar. Këto janë shkaqe. Pa lejen e Allahut të Madhëruar, nuk mund të realizohet as udhëzimi. Ky është një mister hyjnor që na mëson se duhet të strehohemi tek Zoti ynë i Madhëruar.

Një shkak tjetër meditimi, që i tregon njeriut qëllimin e jetës së tij, është vetë jeta e tij.

Pas periudhës së dobësisë në foshnjëri dhe në fëmijëri, njeriu përjeton periudhën e forcës së rinisë. Më pas ai përsëri fillon të dobësohet dalëngadalë deri sa arrin pleqërinë e thellë.

Shpirti, i cili dëshiron të përjetshmen, e kundërshton këtë rrjedhë që shkon drejt përkohësisë dhe, duke bërë pyetjen; “Për ku ky udhëtim?”, ai arrin të meditojë vdekjen dhe përtej saj.

El- Adl; i drejtë, i mëshirshëm, që e bën çdo gjë ashtu si duhet.

TË MBULOSH DIELLIN ME DORË

Një herë e një kohe, të rinjtë lexonin libra dhe studionin në praninë e një dijetari. Një ditë, njëri prej të rinjve shkoi pranë dijetarit dhe i tha: “I nderuar mësues, nuk do të vazhdoj më me studimet. Unë jetoj në një shtëpi të vogël me vëllezërit, nënën dhe babanë. Për të mësuar kam nevojë që të kem qetësi për t’u përqendruar, por kushtet e mia nuk janë aspak të favorshme për këtë gjë.”

Dijetari fillimisht nuk tha asgjë, më pas tregoi diellin dhe i kërkoi djalit që të mbulonte fytyrën për të mos shikuar dritën e tij. Djali i ri bëri ashtu si iu tha. Dijetari i tha:

“Duart tua janë të vogla, por mjaftojnë që të ndalosh energjinë, dritën dhe madhështinë e këtij dielli të stërmadh. Në të njëjtën mënyrë, edhe pengesat e vogla të jetës ta ndalojnë përparimin moral e shpirtëror. Ashtu si dora e ndal dritën e diellit të depërtoj tek ti, ashtu edhe mungesa e përpjekjeve të tua, ndalon ndriçimin e zemrës tënde. Për këtë arsye, mos i akuzo të tjerët dhe mos ua hidh fajin për dembelizmin dhe mungesën e përpjekjeve tua!”

NJË PERLË

*“Mbështetu tek Allahu,
përqafo fort punën dhe
nënshtriju diturisë. Kjo
është rruga e vetme që di..”*

Mehmet Akif Ersoj

NJË LUTJE

*“O Allahu im!
Kërkoj nga Ti udhëzim,
devotshmëri, dëlirësi
dhe shpirtgjërësi.”*

(Muslim, Dua, 72)

NA MBULO ME FALJEN TËNDE O GAFFAR!

Ilir Hoxha

“Qëndrimi zbuluar”, vë në rrezik ekzistencën tonë fizike, ndërsa “zbulimi i një mangësie”, vë në rrezik ekzistencën tonë sociale dhe shpirtërore. Ne nuk duam të jemi as zbuluar, e as të kemi mangësi në punët tona. Po ashtu, siç ndiejmë nevojën e një çatie mbi krye, ndiejmë nevojën edhe për mbulimin e gjendjeve tona njerëzore. Një prej emrave të bukur të Zotit tonë, el-Gaffar, u jep përgjigje pikërisht këtyre nevojave. Kuptimi i këtij emri është, “mbulues i të metave dhe falës i gjynaheve”.

Imam Gazaliu shprehet se, ashtu siç manifestohet cilësia mbuluese e Allahut në mbulimin e organeve tona të brendshme me një lëkurë si petale trëndafili, ose në mbulimin e pjesëve të turpshme të trupit tonë me veshje që na fisnikërojnë, ashtu manifestohet edhe në mbulimin e gabimeve tona, të cilat nëse do të ishin të dukshme, nuk do të dilnim dot në mesin e njerëzve. Madje, ndonjëherë edhe vetë ne i harrojmë ato që bëjmë. Pra, edhe harresa në këtë aspekt është për shkak të manifestimit të mëshirës mbuluese të Allahut të Madhëruar.

Ndërsa kulmi i mbulimit, para se të vijmë tek mbulimi i gjynaheve, është mbrojtja që na bën Allahu nga gjynahet, duke na larguar prej tyre dhe duke na e mbajtur egon tonë të pastër. Në fakt një prej kuptimeve të fjalës “Gaffar”, rrënja e së cilës është “g-f-r”, është mbulimi i diçkaje për ta mbrojtur nga papastërtia. Fakti që Allahu i ruan robërit prej gjynaheve në këtë formë, është një mirësi shumë e madhe për ta.

Për të mbuluar, duhet të shohësh... Të mos i dallos ato që ndodhin përreth dhe të mos i shohësh të metat për shkak të pakujdesisë, naivitetit apo një shkakut tjetër, nuk do të thotë mbulim. Ndërsa Allahu, i Cili është Gaffar, i sheh gabimet e të metat dhe

e di shumë mirë se kush dhe çfarë ka bërë. Por Ai nuk i zbulon ato, nuk ushqen urrejtje, i mbulon dhe madje ua fshin gjurmët, duke e bërë edhe të zotin t’i harrojë ato.

Çdonjëri prej emrave të bukur të Zotit tonë, na njeh me veçori të ndryshme të Tij. Në sajë të këtyre emrave ne ruhem nga mendimet e gabuara në lidhje me Zotin, përfshi këtu edhe mbrojtjen nga rënia në idhujtari në lidhje me përmbajtjen e emrave që i takojnë Atij. Në këtë aspekt, emri Gaffar, e ruan njeriun nga futja e ndërmjetësve midis tij dhe Allahut me qëllim që të fitojë faljen e Tij. Në ajetin 42 të sures Gafir, një pjesëtar i familjes së faraonit debaton me mohuesit dhe, duke u shprehur se pikërisht ky është dallimi midis tij dhe atyre, thotë: **“Ju më thërrisni që të mohoj Allahun dhe t’i shoqëroj Atij (në adhurim) zota të tjerë, për të cilët nuk di asgjë, ndërsa unë ju bëj thirrje të adhuronit të Plotfuqishmin, Falësin e Madh.”**

Nisur nga kjo, mund të themi se, robi ka nevojë për këtë cilësi të lartë hyjnore që të mund ta ruajë veten prej mendimeve dhe veprave të këqija, që do të bëhen shkak i ndëshkimit të tij në këtë botë dhe në botën tjetër. Sado gjynahe e gabime të kemi bërë, besimi se falja e Allahu do të mjaftojë për të gjitha, na ndihmon të kapërcejmë një nga problemet më të mëdha shpirtërore, që është “falja e vetes” dhe të besojmë se gjithmonë është e mundur t’ia nisësh nga e para. Ky besim, është kushti themelor për nxjerrjen në pah të cilësive pozitive dhe njerëzore të fshehura brenda njeriut. Akumulimi i çështjeve të pambyllura dhe i armiqve të pafalshëm, e helmon njeriun. Të mos arrish të falësh veten dhe të tjerët, është një prej tragjedive më të mëdha të njeriut i cili pret vazhdimisht falje nga Allahu. Ndërsa ndjenja e pashpresës, e cila konsiderohet si mohim i Madhësh-

tisë së Allahut, buron nga mos marrja parasysh e të vërtetës se, **“Allahu mund t’i falë të gjitha gjynahet e robërve besimtarë”** (shih. Zumer, 53.)

Ashtu siç nuk është e drejtë të presësh shpresat nga falja e Allahut, ashtu është e gabuar edhe të vazhdosh në gjynahe me moskokëçarje duke u mbështetur në faljen e pakufishme të Tij. Ndërsa bërja e gjynaheve pa ndërje nevojën për t’i kërkuar falje Allahut, konsiderohet si një shenjë e nxirjes së plotë të zemrës së njeriut.

Kërkimi i faljes së Allahut, nuk duhet të mbetet thjesht si një dëshirë, por duhet të mbështetet vazhdimisht edhe me vepra të mira. Nga ato që kemi mësuar prej Kuranit dhe Sunetit, falja e pesë kohëve të namazit, sadakaja, lutjet dhe përgjërimet në një pjesë të natës para agimit, janë shkaqe për fitimin e faljes së Allahut. Në ajetin 82 të sures Ta-Ha, Allahu i Madhëruar përmend me radhë manifestimet e emrit të Tij Gaffar, që janë pendimi, besimi, vepra e mirë dhe udhëzimi, duke na treguar qartë se çfarë duhet të bëjmë.

Emri Gaffar, na tregon se Zoti ynë është i gatshëm të na i falë gjithmonë gjynahet, sado të përsëritura të jenë ato. Por përveç emrit Gaffar, në Kuranin Fisnik përmenden edhe dy emra të tjerë që i kanë rrënjët tek ky emër, që janë “Gafir” dhe “Gafur”. Emri Gafir do thotë, Ai që mbulon gjynahet në mënyrë absolute. Ndërsa emri Gafur, shpreh se sado të ndryshme të jenë gjynahet e robërve, Allahu mund t’i mbulojë dhe t’i falë të gjitha ato. E rëndësishme është që hapi i parë të vijë nga robi, duke e kuptuar gabimin dhe duke kërkuar falje. Kjo, sepse kur njeriu bën gjynah, ai ka shkelur marrëdhëniet Zot-rob ndërmjet tij dhe Krijuesit. Ndërsa pendimi, është një kërkesë për rinovimin e kësaj marrëdhënieje. Falja, si reflektim i pendimit, është përgjigja e Allahut të Madhëruar ndaj kërkesës së robit të Vet, në formën që shprehin edhe emrat të cilat i shpjegoam më sipër. (shih. Nuh, 10.)

Në Kuranin Fisnik gjenden 234 fjalë me prejardhje prej rrënjës “gafr”. Mirëpo, fakti që termi “magfired” përdoret kaq shpesh në Kuranin Fisnik, nuk duhet të na bëjë ta mendojmë njeriun si një gjynahqar të pakorrigjueshëm. Në fakt, këtu bëjnë pjesë edhe ata që i ruhen gjynaheve, por që kanë mbetur disi mbrapa në arritjen e gradave të larta për të kënaqur Allahun e Madhëruar, gjë e cila bën që të gjithë të kenë nevojë për faljen (magfiredin) e Allahut.

Edhe nëse njeriu nuk do të zhytej aspak në gjynahe, ai ka nevojë për faljen e Allahut për shkak të shpërdorimit të mirësive që Ai i ka falur dhe të potencialit që i është dhuruar për të qenë më lartë edhe se melekët. Por edhe nëse nuk e bën këtë gabim, ai përsëri është i detyruar të kërkojë falje për çdo gjendje që ai lë pas kur ngrihet në shkallët

e devotshmërisë. Pra, në çfarëdo shkalle të devotshmërisë të jetë njeriu, pozita e tij është shumë e ulët kundrejt mirësive të pafundme që i ka dhuruar Krijuesi i tij dhe për këtë arsye, qëllimi final mund të arrihet vetëm nëse Allahu i mbulon dhe i fal gabimet e gjynahet tona. Kjo e vërtetë kuptohet nga fakti se edhe vetë profetët e Zotit, i janë përgjëruar Atij për falje. (shih. A’raf, 23; Hud, 47; Shura, 82; A’raf, 151; Sad, 24, 35; Muhamed, 19.)

Një mendim tjetër për manifestimin e emrit Gaffar, është edhe në lidhje me gjendjet dhe pozitat e larta shpirtërore të robit. Pra, Allahu nuk dëshiron që robi të zbulojë tek të tjerët pozitën e vet pranë Tij, sepse kjo është diçka vetëm midis Allahut dhe atij robi. Zbulimi i pozitës në rrugën drejt përsosmërisë, është një rrezik shumë i madh.

Emrat që shprehin cilësinë falëse të Allahut, tregojnë qartë se dëshira e njeriut për të qenë pa të meta është e pamundur. Lutjet e profetëve në Kuran, nuk na mësojnë t’i kërkojmë Allahut të jemi të patëmeta, por na mësojnë t’i kërkojmë mbulimin e të metave që kemi.

Imam Gazaliu mendon se manifestimi i cilësisë hyjnore Gaffar tek robi, është që ashtu siç ai nuk dëshiron zbulimin e të metave të veta, ashtu duhet të mbulojë edhe të metat e të tjerëve, e jo t’i përhapë ato. Madje, edukimi me këtë emër hyjnor i personave që janë në pozitën e prindërve ose të mësuesve, është një kusht i domosdoshëm. Aq sa edhe në situatat kur dënimi është i paevitueshëm, duhet të bëhet kujdes të mos publikohet asnjë e metë. Mbulimi i të metave, është si rezultat i madhështisë në personalitet. Në tre prej pesë ajeteve ku përmendet emri Gaffar në Kuranin fisnik¹, ai vjen së bashku me emrin “Aziz”, që do të thotë, “Triumfuesi i vetëm që nuk mposhtet”, gjë e cila tregon se falja e Allahut është domosdoshmëri e madhështisë së Tij.

Gjendjet që janë në kundërshtim me madhësinë, si përgojimi, spiunimi, hetimi i të metave, hakmarrja, etj., janë pengesat më serioze që nuk e lejojnë njeriun të arrijë gradën e madhështisë në personalitet. Ajo që na pengon neve nga të qenit prej atyre që “i mbulojnë të metat”, nuk është madhësia e të metave të të tjerëve, por ultësia e moralit tonë.

Siç ka thënë edhe i Dërguari i Allahut (a.s.), mbulimi i të metave, ka rezultate të tilla në botën tjetër, që i kthehen vet personit: *“Kush e mbulon të metën e një myslimani dhe ia fal gabimin, edhe Allahu do t’ia falë gabimet në Ditën e Kijametit.”* (Buhari, Medhalim, 3; Muslim, Birr, 58.)

Nisur nga kjo, njeriu nuk duhet të punojë kurrë në kurriz të të tjerëve dhe nuk duhet ta ngrejë veten mbi të metat e të tjerëve.

1. - shih. Sad, 66; Gafir, 42; Zumer, 5.

NEGLIZHENCA shkaku i dëshpërimit

Prof. dr. Ismail Lutfi Çakan

Shprehjet si: “Nuk ka rehati në këtë botë.”, apo: “Kjo botë nuk është vendi i rehatisë.”¹, të cilat janë të përhapura në të gjitha gjuhët e botës, reflekton të vërtetën se jeta e përditshme është e mbushur plot me vështirësi të cilave u dihet ose jo shkaku. Vështirësitë, të cilave nuk u dihet shkaku, janë atp që na mërzhisin më shumë. Në të vërtetë, secili prej nesh shpesh e shpreh gjendjen në fjalë me anë të fjalive si: “Seç kam një shqetësim që nuk ia di shkakun.” “Sot nuk qenkam fort në formë.” “Nuk e di çfarë ndodhi që papritur m’u prish te-rezia. Nuk po kam aspak qetësi.”, ose e gjen veten në një heshtje të cilës nuk i jep dot kuptim. Në të vërtetë, fakti që “dembelizmi është shkaku i vërtetë i vështirësive apo problemeve që duken si të paarsyeshme.”, mbart një paralajmërim mjaft serioz në këtë çështje. Por sa mund të jetë e drejtë që çdo vështirësi të shpjegohet me këtë?

Kjo hyrje e shkurtër tregon se vështirësitë, të cilat pandehet se janë të paarsyeshme, burojnë nga gjendje njerëzore të njohura, madje të përhapura. Ja, pikërisht në këtë çështje, një transmetim që ndoshta nuk na ka bërë përshtypje, por që në të vërtetë duhet të mendojmë shumë rreth tij, na lajmëron për arsyen e trishtimit të beftë. Transmetohet nga el-Hakemi (si mursel) se i Dërguari i Allahut, (a.s.), ka thënë: “*Kur robi të shfaqë mangësi në punën e tij, Allahu i çon atij dëshpërim dhe*

trishtim.”²

Ky hadith fisnik që nxjerr në pah të vërtetën se si duhet të jetë “puna e myslimanit” në veçanti dhe “puna e robit” në përgjithësi, sado që është i dobët³, na lajmëron për shkakun e vërtetë të vështirësive tona që i përjetojmë dhe që nuk ua dimë arsyen. Ky shkak është neglizhenca që shfaqim në vepra duke filluar që nga obligimet në adhurim.

Fjala hemm (shumësi i saj, humun) që do të thotë dhimbje, trishtim, dëshpërim dhe mërzhitje, shpreh një pasojë që i ndodh robit, apo më saktë, që Allahu Teala ia çon robit për shkak të mangësisë apo mungesës së rregullsisë së nevojshme që ai shfaq ndaj obligimeve të tij. Për gjendjen në fjalë pothuajse të gjithë kanë përvoja të ngjashme personale. Po të na e hapin zemrën ata që nuk marrin kënaqësi nga jeta dhe ibadetet, që nuk mund të shpëtojnë dot nga një jetë e pakënaqshme dhe që ecin e shëtisin duke u ankuar se nuk kanë prehje shpirtërore, do të vini re se nuk shfaqin kujdes në kryerjen e punëve të tyre dhe se kanë një stil jetese të parregullt. Këtë gjë e pohojnë edhe vetë.

Përveç të tjerash, në mënyrë të natyrshme rëndësi të madhe shfaq edhe caktimi i punës që do të bëjë njeriu, përkufizimi i asaj pune, caktimi i pritshmërive

1. Asnjëra prej këtyre shprehjeve nuk është hadith.

2. Ahmed b. Hanbel, Kitabu’z-Zuhd, fq. 43, Muhamed Xhelal Sheref, Bejrut, 1981.

3. Këtë hadith fisnik Ahmed b. Hanbeli e transmeton si mursel nga Hakemi. Sujuti është shprehur si ky hadith fisnik është Hasen. (Shik. Munavi, Fejzu’l-Kadir Sherhu’l-Xhami’i Sagir, I, 417.)

nga personi që do ta bëjë punën dhe caktimi i vendit ku punëtori mund t'i shprehë problemet që mund t'i përfjetojë. Nëse e shtjellojmë çështjen nga ky këndvështrim, kushtet dhe standardet e atyre që duhet të kryhen qoftë në adhurime apo qoftë në vepra janë të caktuara në Islam. Ato janë të caktuara me detaje dhe madje, edhe me alternativat. Të gjitha këto janë të caktuara në Kuranin Fisnik dhe Sunet nën udhërrëfimin e të Dërguarit të Allahut, (a.s.).⁴ Nisur nga këto, kur njeriu të shfaqë mangësi në punë, sigurisht që do të paguajë një çmim. Këtë, hadithi fisnik i transmetuar më lart, e shpreh si “dëshpërim dhe trishtim.” Madje, të gjithë e dinë se edhe në punët e kësaj bote praktikohen “ndëshkime” kur vërtetohet se puna nuk është në përputhje me standardet e caktuara më parë, kjo bëhet shkak për vështirësi materiale dhe shpirtërore.

Dhënia e punës një apo disa personave që nuk janë të aftë për ta kryer, është prej shenjave të Kiametit. Ky fakt më shumë thekson faturën e madhe shoqërore që paguhet për shkak të “mangësisë që shfaqet në punë” se sa individualizmin.

Gjithashtu, në një hadith fisnik të transmetuar nga nëna jonë, Aishja (r. anha), thuhet: *“Allahut i pëlqen që rob i ta bëjë punën siç duhet.”*⁵ Kjo do të thotë se, nëse njeriu nuk shfaq mangësi në ibadet dhe i kryen obligimet me përpikërinë e duhur, do të fitojë kënaqësinë e Allahut Teala.

Në kohën tonë çdo lloj vështirësie i është vënë një emër i përgjithshëm i cili është shumë i përhapur. Ky emër është stresi. Stres nga aspekti psikologjik do të thotë tension dhe gjendje e rënduar. Me një shprehje tjetër, stresi është sforcim i kufijve shpirtërorë dhe fizikë të njeriut. Për shkak të kësaj, lind shqetësimi, zemërimi, mërzitja dhe dëshpërimi. Madje edhe haresa.

DY RRUGËZGJIDHJE

Ndoshta parimi më kryesor ndërmjet mënyrave për t'ia dalë mbanë me gjendjet e stresit dhe vështirësitë është të qëndruarit me njerëzit e singertë.⁶ Sepse dëshpërimet dhe trishtimet që burojnë nga mangësitë në veprat dhe punët tona, lehtësohen ndjeshëm me të qëndruarit bashkë me të singertët, me kuvendet e tyre dhe me këshillat që na japin ata. Këtë, nga aspekti psikologjik, mund ta quajmë “përfitim nga sistemi dhe qendrat e mbështetjes sociale”. Kuptimi i kësaj shpreh rehatinë që na jep ndarja e gjërave dhe e gjendjeve me njerëzit pranë të cilëve ndjehemi mirë dhe prej të cilëve ushqehemi shpirtërisht. Kjo lloj mënyre na mundëson që të vijmë në vete dhe të ndjehemi më të fuqishëm kur jemi të dëshpëruar e të trishtuar.

4. Shik. Kasas, 26.

5. Shik. Bejhaki, Shuabu'l-Iman, IV, 334-335 (Bejrut, 1990).

6. Në lidhje me këtë, Allahu Teala thotë në Kuranin Fisnik: *“O ju që keni besuar! Frikësojuni Allahut dhe qëndroni me ata që janë të singertë (në falë dhe në vepra)!”* (Teube, 119)

“Nëse njeriu i ka të devotshëm vëllezërit dhe miqtë, atëherë kjo bëhet burim lumturie për të.”⁷ Edhe kjo shprehje që transmetohet si hadith, tregon qartë se nëse miqtë e afërt janë të devotshëm dhe të mirë, janë burim jo vështirësie, por lumturie. Kur njeriu të qëndrojë me ata që i do, qetësohet dhe i harron vështirësitë, dëshpërimet, dhimbjet dhe vuajtjet. Atëherë, e gjithë çështja është që të përpiqemi për të qëndruar me të devotshmit dhe të singertët. Këshillës për të qëndruar me të singertët dhe të devotshmit nga aspekti i përfitimit nga sistemi i mbështetjes shoqërore, mund t'i shtojmë edhe këshillën për të frekuentuar xhamitë, sepse i Dërguari i Allahut (a.s.), na ka njoftuar se namazi që falet me xhemat është 25-27 herë më i mirë se namazi që falet vetëm. Kjo do të thotë se frekuentimi i xhematit është një rrugë dhe një metodë domethënëse për t'i kryer veprat dhe ibadetet siç duhet dhe për të shpëtuar nga brengosja, dëshpërimi e trishtimi.

Nga ana tjetër thuhet se “robi nuk është pa mangësi”. Gjithashtu Zoti (xh.sh.), na e kujton se pendimi, domethënë, braktisja e neglizhencës dhe të vepruarit me rregull, është rruga për të shpëtuar nga mangësitë dhe nga problemet shpirtërore. Nisur nga këto, sihariqet si: *“Pendimi e pastron atë që ka ndodhur para tij.”*⁸ *“Ai që pendohet për mëkatet e tij, është si ai që nuk ka bërë aspak mëkat.”*⁹, janë dhënë nga i Dërguari i Allahut, (a.s.). Për këtë arsye, rruga e rregullimit dhe e shpëtimit nga vështirësitë që duken si pa shkak është shfaqja e rregullit të nevojshëm në punë dhe në zbatimin e fesë. Atëherë, këto dy mundësi përmirësimi (pra, të qëndruarit me të devotshmit e të singertët dhe pendimi) tregojnë qartazi se çfarë ndjesie e thellë individuale e shoqërore pritet prej njerëzve që janë në sproven e adhurimit.

Një transmetim tjetër – Një dimension tjetër

Në një transmetim që vjen nga Aishja, (r.a.), i Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë: *“Nëse rob i shtohen gabimet e mëkatet, por jo veprat që mund t'i shpagojnë këto, Allahu, azze ve xhel-le, i çon atij dhimbje e trishtim, në mënyrë që të jenë shpagim për mëkatet e tij.”*¹⁰

Sipas këtij transmetimi, dëshpërimi dhe trishtimi që e kaplon robin, i cili nuk ka qas vepra të mira sa të mjaftojnë për t'i pastruar mëkatet e shumta, ia fshijnë mëkatet e gabimet. Në pamje të parë, kjo duket si ndëshkim, por në të vërtetë është mëshirë dhe mirësi nga Zoti (xh.sh.).

7. Shik. El-Munavi, Kunuzu'l-Hakaik, hadithi nr: 7052.

8. Xhami'u'l-Usul, IX, 106.

9. Ibn Maxhe, Zuhd, 30.

10. Ahme b. Hanbel, Musned, VI, 157.

Rezultatet e statistikave

Nuredin Jëlldëz

Historia fillon me njeriun e parë! Tani le t'i krahasojmë ato që dimë me ato që duhet të dimë në lidhje me fillimin e kësaj historie e deri në ditët e sotme! Le t'i vendosim para syve tanë Ademin (a.s.) dhe dy bijtë e tij.

Njëri është shënuar si dhunues dhe tjetri si i dhunuar. Ai që ishte dhunues, derdhi gjak. Ndërsa ai që ishte i dhunuar, vdiq. Në gjithë këtë botë madhështore, secilit i takonte një kontinent. Mirëpo, u shqetësuan dhe trazuan edhe të tjerët. Njëri prej tyre e la derdhjen e gjakut trashëgimi për brezat e mëvonshëm.

Njëri u përkujtua me humbjen, ndërsa tjetri me të vërtetën. Ai që ishte i padrejtë, ra në kurthet e Iblisit dhe ngeli aty. Ai preferoi të bënte ato që i thoshte shejtani. Në këtë mënyrë, u bë i pari që qëndroi kundër të vërtetës. Pastaj kush fitoi? Në fund vdiq edhe ai që vrau vëllain. Pas ngeli një nam i keq dhe kërcënimi me ndëshkim të përherëshëm. Këtë epokë të re që hapi, pati prej atyre që e ndoqën. Ai vetë iku dhe tashmë po pret për t'u ringjallur bashkë me një grup të madh vrasësish që e pasuan. U bënë shekuj që po pret. Po pret një ditë të madhe që nuk mund të përshkruhet dot.

Dikush mbajti anën e padrejtësisë e vepëroi në emër të saj, por ja që edhe ai, edhe padrejtësia humbën. Ndërsa Allahu nuk humbi.

Ata që e bënë të vuante për shekuj të tërë të dërguarin e dashur të Allahut, Nuhun, (a.s.) dhe ata që formuan një pengesë të madhe shkëmbinësh të thepisur kundër tij, u bënë shkaktarët e tufanit. Kjo botë dhe njerëzimi u mbyt në ujë. Trazovaçët e humbjes që nuk dëgjonin fjalë, vazhduan me tërbimin e tyre. Ndërsa ata që ia kishin kushtuar zemrën Zotit (xh.sh.), hipën në anije e cila ishte vetë shpëtimi. Disa prej tyre qëndruan në anije pasi i besuan profetit që i ftoi në besim. Ndërsa të

tjerët e bënë objekt talljeje anijen që ishte burimi i vetëm i shpëtimit. Ata dhe të tjerët ikën nga kjo botë. Engjëjt regjistruan veprat e të gjithë atyre që ikën. Tani prej tyre nuk ka më zë, por jehonën e veprave të këqija që bënë ata e dëgjojnë edhe shkëmbinjtë.

Kush fitoi dhe kush humbi? Ata që shfaqën armiqësi ndaj të dërguarit të Allahut, u mbytën në ujë bashkë me idhujt e tyre. Për ata nuk qau askush. Gjithashtu ata nuk i kërkon askush. Për ata nuk qanë as qiejt, as toka. Përsëri Allahu ishte dhe është fitimtari absolut. Në të vërtetë, nuk ka fitimtar tjetër përveç Atij.

Kush është aga Nemrudi që donte ta digjte në zjarr Ibrahimin, (a.s.)? Ibrahim (a.s.), ra në një bahçe të freskët.

Ndërsa ai që e përgatiti zjarrin për atë, ngeli në greminën e Xhehenemit. Ibrahim, (a.s.), nuk ishte pala që qau, por që gëzoi shpërbimin. Gjithashtu ai edukoi breza të lumtur. Ndërsa ai që kërkonte ta bënte të vajtonte, gjithmonë do të qajë në jetën e përhershme. Ai do të qëndrojë gjithmonë në Xhehenem, i cili është një vend aq i tmerrshëm sa që nuk do të ketë mundësi as për të qarë. Kush fitoi dhe kush humbi? Nemrudi, i cili pandehte se posedonte salltanetin, ra pre e mizës dhe iku. Ushtria nuk i bëri asnjë dobi. Ata që e duartrokisnin, nuk e shpëtuan dot.

Ata që deshën ta digjin Ibrahimin, (a.s.), u bënë dru për zjarrin e Xhehenemit. Ai që donin ta digjin, u bë një burim udhëzimi që e shuante zjarrin. Allahu ishte fitimtari. Ndërsa njerëzit e humbjes dhe degradimit, u shkatërruan ashtu siç ndodh gjithmonë.

Ku janë tani ata që shkonin pas të voglit të një deveje? A nuk e kaluan jetën në skamje e zbrazë-tirë mosmirënjohësit e mirësive që dëshironin ta bënë zot statujën e një viçi? Në këtë mënyrë, e panë fundin e veprave të tyre të tmerrshme.

Ku janë tani ata që hapën gropa të mëdha e i

mbushën me zjarr për të hedhur në to me mijëra besimtarë? Ku janë ata? Ku janë besimtarët që hodhën në zjarr? A nuk janë tani në zjarr të përhershëm ata që i hodhën besimtarët në zjarr dhe në Xhenet të përhershëm ata besimtarë që u hodhën në zjarr? Çfarë llogarie dhanë? Çfarë ndodhi? Fjala e kujt doli ashtu siç u premtua? Allahu gjithmonë e mban premtimin e Tij.

A ka ndonjë që mund ta arrijë famën e Sumejes, Jasirit dhe Habbabit që u torturuan deri në vdekje ngaqë dëshmuuan besimin e tyre? Kush fitoi dhe kush humbi në Bedër, në Uhud, në Hendek dhe në Tebuk?

Krahas atyre që pandehin se ia kanë dalë mbanë t'i jetojnë për mrekulli këto tri ditë jetë që i kemi në këtë botë të përkohshme, kanë fituar ata që i kanë dhënë këto tri ditë jetë për të marrë kohën dhe vendin ku nuk funksionojnë ditët. Ata që i kanë zbatuar urdhrat e Krijuesit të tyre, u bënë poseduesit e të vërtetës. Ata pothuajse e vranë vdekjen ndërkohë që të tjerët pranonin të ishin të shtypur, në mënyrë që të shpëtonin nga vdekja. Ata u bënë të përhershëm duke e adhuruar jo robin, por Allahun Teala.

Krahas atyre që pandehen se ia kanë dalë mbanë t'i jetojnë për mrekulli këto tri ditë jetë në këtë botë të përkohshme, kanë fituar ata që kanë dhuruar jetë për të siguruar kohën dhe vendin ku nuk shterojnë ditët. Ata që i kanë zbatuar urdhrat e Krijuesit të tyre, u bënë poseduesit e të vërtetës. Ata pothuajse e sfiduan vdekjen ndërkohë që të tjerët pranonin të ishin të shtypur, në mënyrë që të shpëtonin nga vdekja. Ata u bënë të përhershëm duke e adhuruar jo robin, por Allahun Teala.

Iblisi premtoi shumë gjëra. Asnjë premtim i atij nuk u bë realitet. Ata që e pasuan gjithmonë i mashtrroi. Kështu që doli huq si ai vetë, ashtu edhe premtimi i tij. Ndërsa çdo premtim i Allahut u bë realitet. Ai që

i besoi Atij, fitoi.

Dje kështu ka ndodhur. Sot kështu po ndodh. Edhe nesër kështu do të ndodhë. Kështu thonë statistikat që nga njeriu i parë. Jeta nuk është kjo jetë. Jeta nuk duhet të jetë tri ditë. Iblisit të mallkuar nuk duhet t'i besohet. Ai që e thotë të vërtetën është Allahu Teala. Ai që i beson Atij dhe vepron sipas urdhrave të Tij, patjetër që do të fitojë. Ky është një rregull. Ky rregull nuk thyhet asnjëherë. Humbja është e përkohshme. Ajo që fiton është e vërteta. Historia e madhe e njerëzimit është dëshmitarja e kësaj.

Je i lodhur, e di

Neslihan Nur Turk

A ka ndonjë punë më fisnike se të lodhurit për hir të Allahut Teala?

Kjo lodhje sublime është më e këndshme se çdo mirësi tjetër.

Kur e them këtë, jam e vendosur në veten time. Ndjem një pjesë e jotja, dëshiroj të jap këshilla dhe në këtë mënyrë shpresoj të pushoj pak me prehjen që të jep kjo punë e mirë.

Në të vërtetë, nuk na lodh të punuarit, por të qëndruarit pa punuar duke thënë: "Sa shumë punë kam!" Kujt i ka bërë dobi lodhja e të folurit bosh? Borxhi nuk paguhet duke fjetur, shtëpia nuk ngrihet duke mos punuar dhe rrugët nuk pastrohen vetëm duke i parë. Nëse njeriu dëshiron t'ia dalë mbanë ndonjë çështjeje, atëherë duhet të punojë. Jo vetëm hekuri, por edhe njeriu që nuk punon zë ndryshk, sëmuret dhe kaplohet nga halli. Një njeri mund ta konsumojë veten edhe vetëm duke ndenjur pa bërë asnjë gjë. Nevoja që natyrshmëria jonë ndjen për begatinë që vjen nga puna nuk është më e pakët se nevoja që ndjen ai për ujin dhe ushqimin. Siç bëhet i rëndë uji i ndenjur, me kalimin e kohës edhe njeriu rëndohet si shpirtërisht ashtu edhe materialisht.

Je i lodhur, e di.

Atëherë bëj diçka të mirë për veten tënde dhe lëviz.

Po, kjo botë është mjaft e lodhshme. Në njërën anë luftë, zi buke, tragjedi dhe vdekje, ndërsa në anën tjetër papërgjegjshmëri, harxhim i tepërt dhe padrejtësi. Përveç të tjerash, edhe shikimi nga larg i këtyre është tepër lodhës. Brejtja që të jep në shpirt pamundësia për t'ia zgjidhur hallin dikujt dhe për ta ndihmuar atë që është në nevojë, nuk është aspak për t'u nënvlerësuar. Neglizhimi ndaj falënderimit të Zotit (xh.sh.), e lodh tepër zemrën.

Je i lodhur, e di.

Atëherë mos u mjafto me imagjinatën dhe ankesën, por drejtoju punëve të dobishme!

Në të vërtetë, çfarë është jeta përveçse një lodhje që nga lindja e deri në vdekje? A nuk

është e lodhshme çdo punë duke filluar që nga futja e kafshatës në gojë për ta përtypur e deri te mbartja e një peshe për ta shpjerë diku? Nisur nga fakti se çdo vepër kërkon mund dhe përpjekje, atëherë a nuk është e kotë që të mos e duash lodhjen? Nisur nga kjo, e gjithë çështja është se me çfarë do të lodhemi. E gjithë çështja është që ta dimë se Allahu Teala e bën shkak për faljen e gabimeve të besimtarit çdo lodhje e mundim duke filluar që nga sëmundjet kronike, fatkeqësitë, vështirësitë dhe problemet e deri te ngulja e një gjembi në këmbë.¹

Je i lodhur, e di.

Atëherë dija mirë vlerën vetes dhe falënderojë Zotin (xh.sh.), për lodhjet.

Kur të kesh mundësi dhe dëshirë, fal namaz nafle. Kur të ndjesh lodhje dhe këputje, shtrihu dhe fli.² Çdo makinë që ka punuar për orë të tëra, çdo karvan që ka udhëtuar për ditë të tëra dhe çdo tokë që ka dhënë prodhim përgjatë çdo vere, e meriton të pushojë. Nëse edhe ti dëshiron ta dish se ke të drejtë apo jo për të pushuar, atëherë shiko punët që ke bërë, rrugët që i ke kaluar dhe frytet që ke dhënë. Nganjëherë nuk mund t'i mbarosh punët sado që të lodhesh, nuk mund të përparosh sado që të përpiqesh dhe nuk mund të fitosh sado që të mundoresh.

Në situata të tilla vërja veshin ndërgjegjes e cila gjithmonë të tregon më të drejtën.

Mos vallë ke punuar dhe je lodhur, por Allahu nuk ta ka vlerësuar? Mos vallë e ke mashtruar veten duke pandehur se ke punuar? Prandaj mendo, mos vallë rezultati ka qenë humbje për shkakun tënd? Nëse fajin për dështimin tënd ia vë Allahut dhe robërve dhe nëse përgjegjësitë i kërkon gjithmonë te të tjerët në vend se të shohësh dhe t'i rregullosh mangësitë e kusuret e tua, asnjëherë nuk mund të pushosh.

Je i lodhur, e di.

Atëherë shikoj me nënshtrim ndaj Zotit (xh.sh.), ato që kanë ndodhur dhe ato që nuk kanë ndodhur.

Me të vërtetë, vetëm në këtë mënyrë mund të

shpëtosh edhe nga lodhja prej ngjarjeve dëshpëruese që ndodhin në këtë botë. Atëherë jepja hakun nefsit tënd. Haku i nefsit nuk është që ta lodhësh me ankime e mëkate, por me vepra të mira. Vërja veshin dhe dëgjoje, përse po të dhemb kurrizi? Nganjëherë mendo, përse të dhemb koka? Cili është shkaku i lodhjes së dorës, krahut, këmbës, zemrës, gjuhës dhe trurit? Pyeti një herë, në mënyrë që edhe ata të të përgjigjen. Nëse gjymtyrët i ke lodhur me punë boshe e të padobishme, qetësoji ato me namazin e pendimit. Nëse i ke lodhur me punë të mira e të dobishme, qetësoji me namazin e falënderimit.

Je i lodhur, e di. Atëherë mbaje kokën në sexhde me një frikërespekt më të madh ndaj Allahut Teala.

Pastaj mos u ndal. Puno për ta vlerësuar sa më mirë kohën tënde e cila në të vërtetë është shumë e kufizuar. Mësohu të veprosh me çdo gjymtyrë tënden brenda kornizës së Kuranit dhe Sunetit. Kur të vish në një gjendje që të të jenë konsumuar të gjitha fuqitë, përqafo mirësinë të quajtur gjumë. Bëje me njet të mirë, në mënyrë që edhe gjumi të të bëhet ibadet. Lodhjen ta heq edhe një bisedë me mikun, një vizitë e të afërmit dhe një soditje e qiellit. Siç e di, edhe ushqyerja e të varfrit, veshja e jetimit të shpëton nga lodhja. Për dikë që është lodhur në vepra të mira, një pjatë supë, një filxhan kafe, një gotë qumësht është edhe shërim, edhe haku i tij.

Je i lodhur, e di.

Atëherë dhuroji vetes dhe të tjerëve.

Nëse i kushton rëndësi çdo lajmi që të intereson ose jo dhe çdo problemi që mund ta zgjidhesh ose jo, do t'i shtosh edhe më shumë lodhjet. Në vend që të veprosh kështu, të nënshtruarit ndaj më të fuqishmit duke e pranuar dobësinë, të jetuarit me një këndvështrim me real duke u dhënë më shumë ndaj detyrave bazë, të pranuarit se nuk mund t'i ndihmosh të gjithë dhe të pranuarit se nuk mund ta arrish çdo gjë në çdo vend, do të të ndihmonte që të mos biesh në lodhje të panevojshme. Njeriu shpesh herë e konsumon energjinë e tij duke u dëshpëruar ngaqë nuk i ndihmon dot njerëzit larg. E kështu, privohet edhe nga mirësitë që mund t'ua bëjë njerëzve që janë afër. Siç e kupton edhe vetë, kjo është në kundërshtim edhe me mendjen, edhe me ndërgjegjen. Mbi të gjitha është edhe dëshmimi apo zhytja në mëkate. Kjo ndoshta është lodhja më rraskapitëse.

Je i lodhur, e di.

Atëherë mbroji sytë, pendohu shumë dhe ji realist.

Në të vërtetë, njeriu çuditërisht gjithmonë është i prirë për t'u lodhur. Njeriu lodhet duke lexuar libra, duke falur namaz, duke bërë pastrimin, duke fituar para, duke mbartur ngarkesë, duke fjetur, duke ndenjur, duke ecur dhe duke vrapuar. Kjo është një gjendje e çuditshme, por ja që për njeriun është lodhje edhe ta përgatisë ushqimin dhe ta hajë atë ushqim që ka përgatitur. Kështu është edhe të shkruarit, të thururit,

të ndërtuarit e murit, të gatuarit e ushqimit, të qepurit e rrobave, të bërët e llogarive, të folurit, të heshturit, etj... Njeriu lodhet kur pret për të përfunduar një punë, kur pret për të ardhur dikush, kur nuk dashuron dot dhe kur nuk mund të falë dot. Përfundimisht, të qenët në këtë jetë është një veprim i lodhshëm në këtë apo atë lloj mënyre. Ndërsa gjëja që e bën atë të lodhet më pak është përpjekja për të jetuar sipas kënaqësisë së Allahut të Madhëruar. Në këtë mënyrë, lodhja bëhet e këndshme dhe fisnike.

Je i lodhur, e di. Atëherë dua, bëji të tjerët të të duan dhe mëso të falësh.

Kur të të lodhet zemra, vër në punë trupin. Kur të të lodhet trupi, vër në punë trurin. Në të vërtetë, ata të gjithë punojnë së bashku, por nganjëherë njëri punon më shumë se tjetri apo i duhet të lodhet më shumë se tjetrit. Nganjëherë rruga e vetme dhe më e mirë për ta qetësuar mendjen është të vrapuarit deri në pikën e fundit të fuqisë si një kalë pa frerë. Të zgjedhurit e rrugës shpesh herë nuk është në dorën tënde. Nëse beson se ajo që të ka takuar është më e mira, do të pushosh. Nëse ankohesh dhe përpëlitesh duke e kundërshtuar caktimin e Zotit (xh.sh.), do të vësh re se vetëm do ta vështirësosh edhe më shumë punën tënde. Mbi të gjitha, përpara teje është edhe shtegu i tmerrshëm i vdekjes që po të pret. Në këtë shteg me shumë mundësi të pret një lodhje e madhe. Atëherë, mos vallë po thua se ia vlen të preokupohesh me lodhjet e padobishme të kësaj bote?

Je i lodhur, e di. Atëherë pranoje caktimin e Zotit (xh.sh.) dhe vdis para se të vdesësh, në mënyrë që të të lehtësohet puna në të dyja botët.

Referencat: 1. Muslim, birr, 49. / 2. Buhari, Tehexhxhud, 18.

GRICËSIT

Nuredin Nazarko

Që ne jemi grindavecë për nga natyra kjo nuk do as mend as kalem për ta kuptuar. Gricjet që pështjellajnë gjendjet e të tjerëve i kemi shumë për zemër. Jemi meraklinj të mëdhenj për gjetjen e mënyrave origjinale që të gricim të tjerët deri në acarim e më tej. Merremi me thashetheme. Bëjmë gieste tallëse. Ngërdheshemi duke vënë në lojë tjetrin. Shohim ndonjë dobësi të ndokujt dhe shkrihemi me të qeshura me rrengjet që i punojmë. E vëmë në lojë si një të verbër që nuk di nga të rrotullohet për të marrë atë që duhet ngaqë keqorientohet. Mbajmë brinjët me dorë kur shohim se si ia shkojmë ujin nën rrogë dhe tjetri as që i bie në të aspak. Kështu kalojmë jo pak kohë. Dhe ditët ndjekin njëra-tjetrën. Dhe ne vazhdojmë e zgjerojmë veprimtarinë tonë gricëse. Madje ditët që nuk gricemi nuk na duken as ditë normale. Nëse bën vaki ndonjë ditë e nuk na del ndonjë në shteg me të cilin mund të merremi gjerë e gjatë dita na duket e çuar dëm. E shpenzuar krejt kot.

Ngjarjet jetësore jo gjithmonë ecin sipas asaj që ne dëshirojmë. Në jetët tona hyjnë e dalin njerëz të ndryshëm. Ndërtojmë dhe çndërtojmë raporte me të tjerët. Kështu është natyra e njeriut. Jo gjithmonë mund të qëndrojmë larg raporteve me të tjerë. Mirëpo nëse ne bëjmë pjesë në grupin e gricësve atëherë raportet tona me të tjerët gjenden në pozita të pafavorshme. E kush mund të gjendet në pozita gricëse përveçse egoistëve dhe narcistëve? Janë pikërisht ky soj individësh që duke qenë të dashuruar me vetëpëlqimin nuk lënë rast pa shfrytëzuar për të dërrmuar brinjët me të qeshurat tallëse.

Njerëzit nuk mund të qëndrojnë të gjithë në të njëjtën lartësi. Nuk mund të kenë të njëjtat aftësi. Të kenë të njëjtat shije. Të kenë të njëjtat mundësi. Prandaj dhe shoqëria është një përzierje ngjyrash. E në këtë përzierje egoistët dhe narcistët e përveçojnë veten dhe vetëshpallen si më prioritarë. Iu shfaqet vetja sikur shkëlqen nga koracat praruar me ar. Dhe këta epëranë sapo shohin ndonjë që fati e ka parakaktuar të jetë në status më të ulët, apo me aftësi më të pakta, nxjerrin në shesh dhëmbët tallës dhe buzët përçmuese duke kërkuar medoemos të qeshurën, por jo atë të qeshur që del nga një shpirt fisnik. E si mundet një e qeshur fisnike të dalë nga egositi dhe narcisti?!

Talljet, fyerjet, shigjetimet, ngërdheshjet i kanë në majë të gjuhës. Sa kënaqen kur të tjerët e humbin fillin në shtjellat e zgjuarsisë së tyre. Ndihen aq komodë saqë e manifestojnë me pompozitet duke fryrë bulçitë e duke fërkuar barkun, tamam si sarhoshët pas një vakti për t'u patur zili. Vjellin vrer dhe e quajnë mençuri. Falin ngërdheshje e tallje dhe e quajnë bamirësi. Shkelmojnë kurrizet e të pafuqishmëve. Pështyjnë fytyrat e rrëguara nga vështirësitë e jetës. Ndjejnë neveri nga të qëndruarit në të njëjtën hapësirë dhe kohë me këto qenie të përvuajtuara. I trajtojnë si lolo. Edhe kur u falin ndonjë gjë ua hedhin si kockën qenit. Gajasen së qeshuri kur shohin se si nevojtarët rendin pas kockave që hedhin këta që deri dje sherbetoseshin me ndonjë fetë bukë me ujë e sheqer. Në mos këta vetë, prindërit e tyre.

Njeriu harron shumë shpejt çfarë ka qenë. Këta që duan të gricin të tjerët harrojnë edhe më shpejt se të tjerët. Ndjejnë një tmerr brenda vetes nga e kaluara. Tmerrin e kësaj të kaluarë e kompensojnë duke u shfaqur sipëranë me qeniet e dobëta. Sjellje tipike prej frikacakësh që nuk kanë kurajon më minimale të qëndrojnë qoftë dhe një herë të vetme përballë fytyrës së tyre me teshë e kritikës. Ankthi që përjetojnë i detyron t'i ikin asaj që në të vërtetë është rrënjëzuar në vetvetet e tyre. Dhe në ikje e sipër degdisen në kësilloj gjendjesh, duke u shfaqur të dehur me një superioritet të paqenë gjërash. Krijesa të tilla janë vërtet për të ardhur keq. Por nëse ndokush, ndokund ka fatin të pjekë ndonjë të këtij lloji le ta mendojë e të vendosë vetë se si duhet të veprojë. Ta pështyjë në fytyrën allçi apo t'i flasë me ndonjë fjalë të butë se ndoshta i preket zemra dhe e bën të mendojë mbi atë që mund të jetë si qenie njerëzore.

Ja, kështu jemi bërë. Apo mos ndoshta kështu kemi qenë që në krye të herës dhe vetëm sa kemi bojatisur veten me ndoca cilësi pozitive? Duhet menduar mbi veten. Cilët kemi qenë dhe cilët jemi. Cilët nuk kemi qenë dhe cilët nuk jemi. E përse të mos mendojmë? Apo ndoshta e kemi çuar veten deri në ato limite saqë të menduarit na duket absurd? Duhet të jemi më të kthjellët kur mendojmë për veten. Nuk duhet të merremi vetëm me tjetrin, talljen e tij, gjasme shakatë me të, e ta asgjësojmë farën e virtyteve që duhet të mbjellim brenda nesh.

Të jesh nënë

Ozden Zehra Sënmez

Detyra e nënës është njëkohësisht më e lehta dhe më e vështira në botë. Pavarësisht moshës, Allahu i jep secilës nënë një periudhë parapregaditore prej 9-të muajsh.

Gjatë kësaj periudhe, ti je kandidate për t'u bërë nënë. Fillimisht do ta pranosh këtë gjë, më pas do të bësh plane për fëmijën.

Kur të jetë koha e duhur, ty do të këputet një copë nga vetja por si? Sigurisht që e ke dëgjuar shpesh herë tek ta tregojnë shoqet e tua, por ai është një moment me dhimbje të papërshkrueshme që kuptohet vetëm duke e provuar.

Tashmë nuk ka më rëndësi mosha, puna, edukimi dhe profesioni i gruas. Ajo do të jetë nënë deri ditën kur të vdesë.

Të bëhesh nënë do të thotë që t'i kthesh të gjitha momentet e dhimbshme në të ëmbla. Nëna është e dashur, e dhembshur dhe e mëshirshme me të voglin e vet. Ajo është personi që do, jep, prodhon dhe bën dua.

"Të vdes unë në vendin tënd, a të dhemb, ta puth e do të kalojë, flej ti se e rregulloj unë, unë nuk e dua merre ti, haje ti, pije ti, veshe ti..." Një marrëdhënie që vazhdon e pandërprerë dhe e pandryshuar për gjatë gjithë jetës.

Nëna të mëson si të ushqehesh, të ecësh dhe të flasësh. Nëna do të të tregojë se çfarë është e keqe dhe çfarë është e mirë. Nëna do të të pëshpërit në vesh se kush është mik dhe kush është armik. Ajo do të jetë syri, këmba dhe krahu yt.

Detyra e nënës kërkon mund, kohë dhe sakrificë, por në të njëjtën kohë është edhe sadaka (lëmoshë) rrjedhëse. Ashtu si ka thënë Resulullahu ynë i nderuar: "Kur vdes njeriu, atij i ndërpriten sevapet e veprave. Vetëm këto tre sevape vazhdojnë të llogariten: lëmosha rrjedhëse, dituria e dobishme dhe lënia pas e një fëmije të mirë, i cili lutet për të." (Muslim, Vasijjet, 14) Mëmësia tregon pjekuri. Të bëhesh nënë nuk do të thotë se thjesht ke sjellë në jetë një njeri. Ti ke marrë përsipër që gjatë

gjithë pjesës së mbetur të jetës, ta ndihmosh për të kapërcyer pengesat që i dalin rrugës.

Të bëhesh nënë do të thotë që dalëngadalë të piqesh, të bëhesh më e ndjeshme dhe e përgjegjshme.

Ndërkohë, të bëhesh nënë e ndjeshme do të thotë që dhembshurinë, kujdesin dhe dashurinë që ke për fëmijën tënd, ta kesh edhe për të gjithë fëmijët e tjerë. Nëna e dhembshur i thotë çdo fëmije që nuk e ka nënën e vet: "Unë jam edhe nëna jote, të dua aq sa dua fëmijën tim."

Nëna e mëshirshme i kupton vështirësitë e fëmijëve jetimë dhe atyre në nevojë e mundohet të jetë pranë tyre. Ajo nuk i ndan fëmijët e tjerë nga lutja e vet.

Të jesh nënë e mëshirshme do të thotë të mos të të zërë gjumi, sepse po mendon për vuajtjet e fëmijëve nëpër botë dhe të ndjesh dëshirën e fortë për të shtrënguar dorën e zgjatur nga ana tjetër e globit.

Të jesh nënë e ndjeshme do të thotë që t'i mbulosh fëmijët e tu me lutje ashtu si i mbulon me një jorgan të ngrohtë. Të jesh nënë e ndjeshme do të thotë që shqetësimet që i ke për fëmijën tënd, t'i kesh edhe për të gjithë fëmijët e tjerë të botës. Të jesh e ndërgjegjshme që kjo përgjegjësi është cilësia më e çmuar që Krijuesi i dha gruas.

Të jesh nënë e ndjeshme do të thotë të sakrifikosh çdo gjë për fëmijët. Shkurtimisht mund të themi se të jesh nënë e ndjeshme do të thotë të jesh e mëshirshme dhe e përgjegjshme si Fatma, gruaja e Ebu Talibit, ajo të cilën Muhamedi (a.s.) e quante nënë të dytë. Fatma kujdesej shumë për jetimin Muhamed (a.s.); e lante, e krihte, e ushqente dhe ia plotësonte nevojat para fëmijëve të vet.

Të jesh nënë e ndjeshme të do thotë që çdo shqetësim dhe problem të fëmijëve në botë, ta mendosh sikur i ka ndodhur fëmijës tënd.

"Xheneti është nën këmbët e nënave"

Të arrish te një ZEMËR më shumë

✧ Fatma Nur Xhihan ✧

Islami është thirrje për shpëtim. Shpëtimi i individit dhe i shoqërisë, pra i të gjitha pjesëve që formojnë njeriun me shpirt e trup. Ky shpëtim përfshin jetën, vdekjen dhe pasvdekjen, kështu rruga e shpëtimit në jetë është Islami.

Ata, të cilëve u arrin kjo ftesë sublime shpëtimi, marrin mbi vete një përgjegjësi të madhe. Përgjegjësinë e thellimit dhe zhvillimit të këtij shpëtimi...

Njerëzit, kur njihen me Islamin, marrin një rrugë

në thellësi. Besimi zbret në zemër nga buzët dhe fyti, zë rrënjë aty dhe nga ajo qendër përhapet te të gjitha organet. Si përfundim, del në pah një njeri i cili i është dorëzuar Allahut me trup e me shpirt, pra është ndërtuar identiteti i një besimtari mysliman.

Në këtë mënyrë, njeriu i ngjan udhëtimit që ndodhet brenda tij. Paralel me të bëhet edhe një udhëtim besimi...

Kur njeriu beson me të vërtetë, e di shumë mirë se çfarë fiton...

Në sajë të besimit, i cili është një mirësi udhëzimi nga Allahu Teala, njeriu shpëton në jetën e kësaj bote nga çdo lloj poshtërsie, ligësie dhe nënçmimi që mund t'ia njollosë nderin dhe dinjitetin. Jeta e tij merr kuptim dhe vlerë. Ai e di se të gjithë njerëzit kanë një urtësi krijimi dhe se asnjë gjë në univers nuk është e padobishme, e paqëllimtë dhe e pazotë. Ç'do gjë është krijuar për një qëllim dhe sipas një urtësie. Allahu Teala, që është poseduesi i çdo gjëje, në të njëjtën kohë është edhe poseduesi i vetëm i njeriut.

Përsëri, në sajë të besimit që ka, ç'do lloj fatkeqësie, vështirësie, pikëllimi dhe brengje që mund të përballat me të përgjatë jetës së tij, zvogëlohet dhe nuk ka vlerë për të. Madje, secila prej tyre, bëhet një alternativë për të arritur kënaqësinë e

Allahut (xh.xh.). Në të njëjtën mënyrë, edhe mirësitë, virtytet dhe pozitat që mund të arrijë përgjatë jetës në këtë botë, e bëjnë atë modest dhe falënderues ndaj Zotit.

Njeriu fillon të përhapë mirësi dhe të shfaqë cilësitë sublimë të tij ndaj të gjithë njerëzve, merr lutjet e tyre, i do dhe e duan. Askujt nuk i bëhet barrë, përkundrazi i ndihmon të gjithë. Ai nuk pret që t'i shërbejnë, por nxiton për t'u shërbyer njerëzve dhe të gjitha krijesave.

Për shkak të besimit, bota fillon të fitojë vlerë dhe vdekja merr një kuptim krejt tjetër. Vdekja, që ishte një fund i tmerrshëm deri atë ditë, fillon të marrë një gjendje jo aq të frikshme. Tashmë njeriu fillon ta shikojë vdekjen si stacionin e takimit me Zotin e Madhëruar. Perdja ndërmjet tij dhe të ardhmes fillon e hapet. Vdekja dhe jeta pas saj, për të janë koha në të cilën marrin fund vështirësitë dhe brengat e jetës së kësaj bote, koha kur do të shijohen të gjitha ushqimet e Ahiretit që janë mbledhur përgjatë gjithë jetës dhe koha kur do të arrijë mëshirën, rahmetin dhe faljen e Allahut Teala...

Allahu i Madhëruar u ka premtuar robërve ndërrimin me mëshirën e pafundme, Xhenetin dhe bukurinë e Tij në shkëmbim të besimit, edhe pse mund të kenë shfaqur ndonjë gabim dhe mangësi. Nisur nga kjo, besimi është çelësi i lumturisë së përhershme.

Ndërsa mohimi i Zotit, është një poshtërim, padrejtësi, errësirë dhe dhimbje. Por edhe pse njeriu posedon gjithë këto mirësi, nuk është i vetëdijshëm për to, i bën padrejtësi vetes dhe njerëzve përreth tij, harxhon pa kriter, dhunon të drejtën e të tjerëve dhe lakmon ato që kanë të varfrit e të vobektët me zilinë për të pasur sa më shumë. Vjedh dhe qorton. Përpigjet të lartësohet duke shkelur mbi supet e të tjerëve dhe të ngopet duke ua marrë ato që posedojnë të tjerët. Por në asnjë mënyrë, nuk i ngopen sytë dhe zemra.

Ai nuk bën rehat në këtë botë dhe nuk i lë rehat edhe ata që ka përreth. Për këtë arsye, njerëzit fillojnë të presin me sytë hapur vdekjen e tij dhe si rezultat i saj, fundin e problemeve që shkaktoshin nga ai.

Jeta është e hidhur për shkak të kënaqësive të përkohshme për ata njerëz që janë të privuar nga besimi, sepse pikërisht kur fillon të kënaqet, i konsumohet pasioni, normalizohet, madje fillon të ketë dhimbje. Si rezultat, njeriu fillon të mos kënaqet edhe pse provon çdo lloj kënaqësie. Ai fillon të provojë gjëra anormale, përpigjet të marrë kënaqësi të paarritshme dhe nuk di ku të ndalojë.

Kjo e shkatërron shpirtin dhe trupin e njeriut.

Njeriu e shikon me lakmi rehatinë dhe komfortin që e rrethon dhe e shkatërron veten e tij për shkak se nuk arrin t'i posedojë ata në asnjë mënyrë përgjatë jetës së tij. Vetën e pyet: "Përse ata kanë, ndërsa unë jo?" Për shkak të kësaj, ose shképutet plotësisht nga jeta apo me një thënie tjetër, zemërohet me fatin e tij, ose aplikon mënyra ilegale për të marrë ndonjë pjesë nga ajo që posedojnë të pasurit dhe që e lakmon ai. Në çdo lloj situatë, të ardhmen e tij e pret një fund i hidhur.

Jeta ka edhe anën e hidhur dhe të mbushur me dhimbje. Kur njeriu që vrapon pas rehatit dhe komfortit përballet me sëmundje, halle dhe vështirësi të ndryshme, nuk arrin të kuptojë se çfarë po ndodh. Ai bie në një zhgënjim të madh, dëshpërim të thellë dhe në pesimizëm. Në çfarëdo lloj gjendjeje që të jetë nuk dëshiron të vdesë, sado që të zhytet në halle të mëdha, sepse vdekja është zhdukje për të. Jeta në çdo lloj gjendjeje është një mirësi më e madhe për të se sa zhdukja.

Vdekja e çdo të afërmi, i jep shumë dhimbje ndërkohë që kërkon alternativa për ta harruar vdekjen e tij. Ai shkatërrohet kur t'i dalë përballë vdekja të cilën ishte përpjekur ta harrojë. Faktikisht ai, vdes çdo herë që ndërron jetë ndonjë i afërm i tij. Për ta harruar këtë, pi alkool, përdor drogë dhe e nxjerr jashtë funksioni mendjen. Jetën mundohet ta kalojë me dëfrime, shokë, argëtime dhe udhëtime të ndryshme. Ai përpigjet të formojë një botë artificiale për veten e tij.

Fatura e kësaj jete të mbushur me vuajtje, faktikisht është një jetë edhe më e dhimbshme, sepse në fund e pret Xhehenemi i përhershëm dhe zemërimi hyjnor. Ndëshkimi i Allahut Teala, nënçmimi në audiencën e tij, konsiderimi si "asgjë" dhe pendimi për mos kompensimin e asnjëhershëm të këtij gabimi, e djeg më shumë njeriun se zjarri i Xhehenemit.

Ja dy tablo... Rezultati i besimit dhe mosbesimit...

Atëherë ekziston një detyrë për besimtarët, e cila është të ndajnë me të tjerët mirësitë e kësaj bote dhe të botës tjetër...Ashtu siç e thellojnë besimin në zemrat e tyre, duhet ta zhvillojnë dhe përhapin sa të kenë mundësi edhe jashtë... Të bëhesh shkak për udhëzimin e të tjerëve...Të predikosh... T'i njohësh njerëzit me Islamin... Të ndash dhe shumosh të mirësinë... Të mund të pakësosh të keqen, mohimin dhe rebelimin...

Allahu, për shkak të këtyre detyrave, i ka kualifikuar myslimanët si "Umeti më i mirë i njerëzimit":

“Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin: (sepse) ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun...” (Al-i Imran, 110)

Veçantia më e rëndësishme që e dallon këtë popull nga popujt e tjerë, është përpjekja për urdhërimin e së mirës dhe ndalimin nga e keqja.

Kjo është një detyrë që u është ngarkuar në total të gjithë myslimanëve, por edhe disa personave të veçantë të cilët pothuajse janë ekspertë në këtë punë... Umeti i Muhamedit, (a.s.), është përgjegjës edhe për edukimin e një shoqërie të zgjedhur thirrëse (në Islam)...

“Le të dalë prej jush një grup që të thërrasë për mirësi, të urdhërojë për vepra të mira e të ndalojë prej veprave të shëmtuara. Këta njerëz do të jenë të shpëtuarit.” (Al-Imran, 104)

Madje, kjo pjesë e veçantë e umetit konsiderohet e lirë edhe nga xhihadi, lufta e myslimanëve për jetë a vdekje. Në ajetin e mëposhtëm thuhet:

“Nuk është mirë që besimtarët të shkojnë në luftë të gjithë njëherësh, por prej çdo bashkësie, një grup të mbetet mbrapa që të thellohet në mësimin e fesë dhe kështu të këshillojë popullin e tij, pasi të kthehet nga lufta, t’i frikësohet Allahut.” (Teube, 122)

Domethënë predikimi, thirrja (në Islam), këshillimi për drejtësi dhe mirësi, urdhërimi i së mirës dhe ndalimi nga e keqja janë çështje aq sublimë, sa që këta thirrës konsiderohen të lirë nga Allahu Teala në luftërat ku njerëzit përballen me vdekjen dhe ku personi mund të kryejë një detyrë shumë të rëndësishme. Në këtë mënyrë detyra e tyre konsiderohet më e vlefshme se lufta. Në të njëjtin kuptim na tërheq shumë vëmendjen edhe këshilla e Pejgamberit, (a.s.):

“Betohem në Allahun që më ka falur jetën se ju, ose urdhëroni për të mirë dhe ndaloni nga e keqja, ose Allahu do të lëshojë mbi ju ndëshkim dhe atëherë do të luteni, por lutja juaj nuk do të pranohet.” (Tirmidhi, Fiten, 9.)

Allahu Teala shpreh se këta thirrës, përveç virtyeteve të tyre, kanë edhe “fjalët më të bukura”:

“E kush flet më bukur se ai që i fton njerëzit drejt Allahut, bën vepra të mira dhe thotë ‘Unë me të vërtetë jam mysliman.’” (Fussilet, 33)

Një detyrë kaq e lartë dhe njerëz të zgjedhur për këtë detyrë të rëndësishme...

Kjo së pari është detyra e më e rëndësishme e të gjithë pejgamberëve... Synimet e dërgimit të pejgambereve janë predikimi dhe rruga e udhëzimit të njerëzve... Njoftimi i tyre për fundin që i

pret dhe të cilit nuk mund t’i ikësh...T’i nxjerrësh ata nga errësira në dritë...

Vargu i pejgambereve të cilët erdhën njëri pas tjetrit me të njëjtin mision... Besimtarët e parë, apostujt, sahabët, “ndihmëtarët e fesë së Allahut”...

Pas shpërnguljes së tyre në botën e përjetshme, heronjtë të cilët vazhduan hap pas hapi shërbimin fetar... Të gjithë sa të kenë mundësi kanë përgjegjësinë të kryejnë detyrën e urdhërimit për të mirë dhe ndalimit nga e keqja... Përsëri Pejgamberi, (a.s.), thotë:

“Kushdo prej jush që shikon një vepër të keqe, ta rregullojë atë me dorën e tij. Nëse nuk mundet në këtë mënyrë, ta rregullojë me gjuhën e tij. Nëse edhe në këtë mënyrë nuk mundet, ta rregullojë me zemrën e tij. Por kjo është shkalla më e dobët e besimit.” (Muslim, Iman, 78.)

Domethënë, kjo është një detyrë e vështirë... Të gjithë duhet të kapin cepat e kësaj mbulese në mënyrë që guri i çështjes në mes të saj të mund të ngrihet... Ndërsa detyra dhe nderi i vendosjes së atij guri në Qabe, i takon Pejgamberit, (a.s.)...

Të gjithë jemi dëshmitarë të njëri-tjetrit. Besimtari është dëshmitar i qafirit, qafiri dëshmitar i besimtarit... Dhe besimtarët në të njëjtën kohë dëshmitarë të njëri-tjetrit... Umeti është dëshmitar i Pejgamberit, (a.s.) dhe Pejgamberi (a.s.), dëshmitar i të gjithë umetit... Melekët janë dëshmitarë të njerëzve...Ndërsa Allahu Teala është Ai që me të vërtetë sheh dhe di çdo gjë...

Prandaj të gjithë duhet të falënderojmë për mirësinë e besimit. Duhet të udhëtojmë brenda nesh në epërsinë e zemrës, po ashtu jashtë në lindje e perëndim, në veri e jug. Pikërisht si Dhulkarnejni, alejhisselam, të cilit me dashurinë e predikimit bota i dukej krejt e vockël...

Nuk kemi të drejtë të lëndohemi, hidhërohemi e të tërhiqemi në një qoshe. Ndërkohë që njerëzit digjen në zjarrin e pamundësisë dhe përpëliten në injorancë, pa qenë në dijeni çojnë dëm jetën e kësaj bote dhe botës tjetër, ne nuk kemi të drejtë të pushojmë, neglizhojmë dhe të bëjmë sikur nuk shohim!..

Nëse ne nuk shkojmë pranë tyre në këtë botë, të jemi të sigurt se ata do të vijnë Ditën e Gjykimit dhe do të na kapin për gryke. Ja, atë ditë nuk do të kemi ku të shkojmë!.. Allahu na ruajtë nga një fund i keq si ky dhe na bëftë prej karvanit të njerëzve të Tij të dashur e të zgjedhur!

Amin!

Udhëzuesit e kohërave MODERNE

✦ *Fatma Hale Liman* ✦

“Problemet më të mëdha të njerëzve të kohës sonë janë shqetësimet shpirtërore, ndjenja e boshllëkut dhe mungesa e një kuptimi jetësor. Nuk ka rëndësi se çfarë presim ne nga jeta, ajo që ka rëndësi është se çfarë pret jeta nga ne.”

Dr. Viktor Frankl (Njeriu që kërkon të kuptojë)

Njeriu i kohës sonë është larguar nga Krijuesi më shumë se çdo njeri i çdo periudhe tjetër të historisë. Ai ishte i pafuqishëm, por tashmë është krejt i paaftë. Teknologjia dhe shkenca u shikuan si mjete që do të rrisnin fuqinë e njeriut, por ato vetëm sa i shtuan problemet dhe e thelluan vetminë e tij. Me zhvillimin e mjekësisë lindën edhe shumë sëmundje të reja. Njeriu u bë pre e mërzisë dhe tashmë nuk e gjen dot qetësinë e fort dëshiruar. Gjithmonë e më shumë, ne japim e marrim buzëqeshje false. Njeriu, me largimin nga Krijuesi, filloi të mbytej në egon e vet dhe ra në një batac të thellë. Kush do të vrapojë për ta ndihmuar?

Kush do ta shpëtojë njeriun e shkretë, i cili i lutet Zotit pa e ditur nëse ajo gjë do të jetë e mirë apo e keqe për të dhe e krijon jetën e vet pa menduar gjatë?

Kush do ta rregullojë zemrën e një njeriu të dëshpëruar, që e ka të vështirë ta pranojë se karakteri i njeriut merr ngjyrat e njerëzve me të cilët shoqërohet?

Si do të gjejë shpëtim njeriu që ka dëshirë të pafundme në lidhje me gjërat e kësaj bote dhe që nuk ruhet aspak nga mëkatet?

Kush do ta këshillojë njeriun që nuk e njeh egon e vet, që nuk e njeh Zotin e vet? Kush do ta ndihmojë njeriun e pashpresë që ka rënë pre e dobësive të veta, e urrejtjes, e zemërimit, e ambicies dhe e dëshirave epshore?

Kush do ta shpëtojë njerëzimin që ka mbetur i pashpresë në kthetrat që ka hapur morali i ulët? Kush do ta shpëtojë njerëzimin që e ka plagosur rëndë: mërzia, nervozizmi, pafuqia dhe mungesa e shpresës?

Ku do të gjejë mik një njeri me pasuri materiale, por me varfri shpirtërore; me status të lartë shoqëror, por me ambicie të dëmshme? Kush do ta pranojë një njeri të tillë?

Ajetet kuranore thonë:

“O besimtarë! Frikësojuni Allahut dhe bëhuni me ata që janë të sinqertë (në fjalë dhe në vepra)!” (Teube, 119)

“... mos rri me keqbërësit!” (En’am, 68)

Në Kuranin Kerim është këshilluar qëndrimi me njerëzit besimtarë, në mënyrë që të përfitohet prej tyre. Njerëzimi ka shumë nevojë për një njeri që t’i udhëzojë, për një njeri që në zemër mban vetëm Allahun (xh.sh.) dhe që e ndjek Sunetin e Resulullahut me përpikëri.

Ekzistojnë shumë armiq që kërkojnë ta mashtrojnë njeriun dhe ky i fundit mund ta gjejë rrugën e shpëtimit vetëm duke ndjekur rrugën e njerëzve me virtyte. Qëndrimi bashkë me njerëzit e mirë, besnikët, me ata që luftojnë për t’i kthyer njerëzit në rrugë të drejtë dhe me njerëzit që i janë përkushtuar shërbimit për hir të fesë së vërtetë; e mbush njeriun me energji pozitive. Nga ana tjetër; qëndrimi me njerëzit e këqij, e largon njeriun nga feja, drejtësia dhe nga vetë ndërgjegjja e vet.

Të kesh mundësi për të përfituar nga një mik i Allahut, është një nga begatitë më të mëdha që mund të ketë një njeri. A ka dhuratë më të madhe se një mik i Zotit të të pranojë si bir/ bijë të veten?! Siç ka thënë perandori i madh Javuz Sulltan Selim Han:

“Të jesh sulltan nuk është asgjë

Madhështia fitohet kur je mik i një veliu.”

Në lidhje me këtë çështje Hazreti Mevlana ka thënë:

“Njeriu i vetëm nuk mund ta arrijë lumturinë e vërtetë, nuk mund të gëzohet plotësisht. Në qoftë

se një mik i vërtetë nuk ia mban dorën, njeriu nuk ia del në krye asgjëje. Ti shko që t’ia tregosh plagët e tua doktorit të zemrës sepse ai di si të të kurojë ty...”

Njeriu është një libër i madh në të cilin ndodhet e shkruar çdo gjë. Fatkeqësisht, errësira dhe pengesat e shumta të jetës nuk na lejojnë që ta lexojmë këtë libër ashtu siç duhet. Këto pengesa janë punët që kanë lidhje me këtë botë dhe dëshirat e pafundme të egos sonë.

Njeriu i kohëve moderne nuk e pranon fenë si një ligj të jetës së vet dhe gjithmonë e më shumë largohet nga Kurani dhe Pejgamberi; në këtë mënyrë ai krijon një distancë mes vetes dhe miqve të Allahut. Ky njeri nuk gjen zgjidhje tjetër, veçse të largohet nga gjërat që nuk i di.

Motoja e njerëzve të ditëve tona është: “Kjo është jeta ime dhe mund të jetoj si të dua.” Sigurisht që një njeri që jeton me një logjikë të tillë nuk dëshiron të ketë pengesa në rrugën e vet. Duke qenë se qëndrojnë larg miqve të Allahut dhe nuk gjejnë një pasqyrë në të cilën të shikohen, detyrohen që të kërkojnë rrugë tjera për të njohur veten.

Në përfundim, për të njohur karakterin e njeriut përdoret një mënyrë e quajtur: analiza e kodit pin. Për ta bërë këtë analizë shumë njerëz mundohen të studiojnë horoskopin dhe astrologjinë. Njeriu që studion kodin pin merr në dorë një hartë të karakterit të vet. Kodet pin gjenden me anë të mbledhjes të datave të ndryshme si muaji, dita dhe viti i ditëlindjes. Kjo analizë i mëson njerëzit sesi të sillen me bashkëshortin dhe si t’i edukojnë fëmijët. Njeriu është larguar edhe nga vetja e vet dhe tashmë është i detyruar që shpjegimin e karakterit të vet t’ia lërë në dorë një njeriu krejt të panjohur.

Jemi të palumtur, jemi të pangopur, jemi të sëmurë? Në të gjitha këto raste kemi mungesë energjie. Shkenca ka zbuluar shumë metoda për të marrë energji: kuantika, hipnoza, meditimi... Të gjitha këto përdorin metoda shumë të zgjuara për të na dhënë energji pozitive?!

Pjesa intelektuale e njerëzve e ka kuptuar që jeta e ka humbur shijen dhe kuptimin; që është bërë shumë e rëndomtë dhe duke e pranuar se interneti është një mënyrë shumë e thjeshtë dhe e shpejtë për të gjetur informacion, janë zhytur në kërkime serioze për të gjetur principet morale. Me anë të udhëtimeve shpirtërore kanë mësuar

që të gjejnë kuptimin e jetës. Ato flasin për disa teknika me të cilat mund të ndriçohet jeta. Disa nga këto metoda janë: misticizmi i përdorur nga çifutët, misticizmi indian, terapia me joga, terapia me energji, rezonanca, hipnoza, frymëmarrja e stërvitur dhe shumë të tjera... Numri i njerëzve që gjoja dalin për të bërë udhëtime shpirtërore nuk është aspak i papërfillshëm...

Metodat e kohës së mesjetës e larguan njeriun nga feja. Tashmë njerëzit i drejtohen lindjes për të gjetur kuptimin e jetës dhe për të mësuar prej njerëzve të lindjes vlerat e vërteta të karakterit. Nga ana tjetër, vendi ynë që ndodhet në mes të fesë nuk e pëlqen atë dhe mundohet të largohet nga Islami dhe të afrohet sa më shumë me kulturën e perëndimit. Ja kështu mund të ndriçohet jeta jonë! Për të justifikuar veprimet tona përdorim shprehje si: “unë jam njeri i mbushur me dashuri” ose “unë e kam shpirtin e pastër”.

Sigurisht që edhe në ditët e sotme ka njerëz që mundohen të ndjekin mësimet e mjeshtreve, si për shembull mësimet e Mevlanës. Ata njerëz mundohen ta shikojnë botën nga këndvështrimi i dijetarëve me shpirt të pastër dhe me dije të shumta. Ja se çfarë u ka thënë një dijetar njerëzve që nuk e pranojnë Islamin dhe nuk e pranojnë Resulullahun si shembull të jetës së vet:

“Gjatë gjithë jetës sime rob i Kuranit do të jem,

Pluhuri i këmbës së Hazreti Muhamedit do të bëhem.

Kush të kundërtën kërkon të dëshmojë

Edhe atë vetë edhe fjalën e tij do ta kundërshtoj...”

Ja se si i ka shpjeguar Mevlana udhëzuesit e kohërave moderne: “njerëz që nuk kanë luftuar me egon, që janë rritur në hije, që nuk kanë vuajtur

nga dashuria, që nuk janë tronditur nga dashuria; dhe që çdo gjë e bëjnë për t’u adhuruar nga populli dhe për të fituar respektin e tyre. Ata njerëz të pa shpirt nuk duan asgjë tjetër veçse që të tregohen me gisht: ‘Ja ku janë dijetarët tanë’.

Sa mirë do të ishte sikur njerëzit e mençur të kohëve tona të ishin njerëz të rritur me fenë islame dhe zemra e tyre të ishte djegur nga dashuria për Allahun!.. Fatkeqësisht nuk e di në qoftë se filozofia e ditëve tona do ta çojë njeriun drejt lumturisë dhe qetësisë aq shumë të dëshiruar apo do ta çojë

drejt dështimit... Si do të mund ta arrijë një qëllim kaq të pastër një filozofi e menduar larg fesë dhe larg miqve të Zotit?! Nuk dihet!..

I falënderuar qoftë Allahu, që rruga jonë është rruga e Islamit... Drita dhe lumturia arrihen vetëm nën dritën e Kuranit dhe duke ndjekur udhëzimin e Sunetit dhe të miqve të Allahut. Puna e vetme që na takon të bëjmë është që të gjejmë miqtë e Allahut dhe të lidhemi fort pas tyre...

Metodat e ndryshme që nuk kanë asnjë lidhje me ato që na ka mësuar Allahu, nuk bëjnë asgjë tjetër veçse e çojnë njeriun drejt dëshpërimit. Njeriu mund të kalojë një jetë të kuptimtë vetëm kur e percepton pafuqinë e vet,

i mbështetet Allahut dhe ecën në rrugën e drejtë. Mos të harrojmë se kaderi (fati) ynë është në dorën e më të Drejtit. Nuk mund të gjendet kuptimi i jetës pa besuar Allahun dhe pa e jetuar Islamin.

Allahu (xh.sh.), na bëftë prej atyre që ecën në rrugën e drejtë. Na ruajt ne nga kërkimet e pavlera dhe humbjet e kota.

Sa e bukur është dua e Pejgamberit tonë të dashur:

“O Allahu im! Më fal mua dashurinë Tënde dhe dashurinë e njerëzve që më ndihmojnë të jem i dobishëm në rrugën Tënde.” (Tirmidhiu, Deavat, 74.)

I falënderuar qoftë Allahu, që rruga jonë është rruga e Islamit... Drita dhe lumturia arrihen vetëm nën dritën e Kuranit dhe duke ndjekur udhëzimin e Sunetit dhe të miqve të Allahut. Puna e vetme që na takon të bëjmë është që të gjejmë miqtë e Allahut dhe të lidhemi fort pas tyre...

Islami nuk fton në dhunë por në paqe

Fjala islam ka të njëjtin burim me fjalët **“Selam”** që do të thotë “paqe” dhe me fjalën **“Silm”** që do të thotë nënshtrim ndaj urdhrave të Allahut (xh.sh.) Shkurtimisht, islam do të thotë paqja që arrihet me anë të nënshtrimit ndaj urdhrave të Zotit (xh.sh.).

Islami i nxit myslimanët të përhapin selamin ndërmjet tyre. I Dërguari i Allahut e ka konsideruar selamin njërën prej detyrave që ka myslimani ndaj vëllait të tij mysliman.

Selami është përshëndetja e besimtarëve kur ata të takohen me Allahun (xh.sh.).

“Përshëndetja e tyre kur të takohen me Allahun është selam (paqe)”. (Ahzab, 44) “Selami është përshëndetje e banorëve të xhenetit.” (Junus, 10)

Fjala dhunë (el-unfu) nuk është përmendur as një herë të vetme në Kuran.

Çdo vend ka kushtetutën dhe ligjet e tij, mbi të cilat organizohet jeta e atij vendi. Islami është një sistem jetese dhe kushtetuta e Islamit është Kurani.

Kurani fisnik është fjala e Zotit, është libri i fundit i Zotit për gjithë njerëzimin, i transmetuar nëpërmjet besnikut tek besniku, pra nga Xhibrili (a.s) tek Profeti (a.s.).

Kush e studion Kuranin, vëren se Kurani ia hap atij dyert e urtësisë dhe sekreteve hyjnore. Kush i

rri afër Kuranit, ai i bëhet shoku më i ngushtë dhe më i mirë në këtë botë dhe në botën tjetër. Por për fat të keq sot Kurani lexohet pak nga myslimanët. Nëse lexohet, nuk kuptohet dhe nëse kuptohet, janë të paktë ata që e praktikojnë atë që lexojnë dhe kuptojnë nga Kurani.

Kurani fisnik e pranon larminë e njerëzve, e pranon shumëllojshmërinë e racave, të gjuhëve e të zakoneve të tyre. Zoti (xh.sh) në Kuran thotë: **“...dhe ju bëmë popuj e fise, për ta njohur njëri-tjetrin...”**. (Huxhurat, 13)

Në një ajet tjetër Allahu i madhëruar thotë: **“Sikur të donte Zoti yt, do të besonin të gjithë ata që gjenden në Tokë...”**. (Junus, 99)

Kurani fisnik thotë, se njeriu nderohet përderisa është njeri.

Zoti (xh.sh) në Kuran thotë: **“Ne i kemi nderuar bijtë e Ademit...”**. (Isra, 70)

Tregohet se Profeti (a.s.) po qëndronte me shokët e tij dhe pranë tyre kaloi një xhenaze. Profeti (a.s.) u ngrit në shenjë respekti, por shokët e tij i thanë: “Mos u ngri se është xhenaze çifuti”. Mirëpo Profeti (a.s.) ua ktheu: **“A nuk ishte edhe ai njeri”?! (Muslimi)**

Profeti (a.s.) e njihte Kuranin fisnik më mirë se çdokush tjetër. Kur ai hyri triumfues në Meke pas 23 vitesh, gjatë të cilave populli i Mekës e kishte keqtrajtuar si mos më keq, ai i fali të gjithë ata. Sikur ta donte gjakun dhe dhunën, ai do të merrte hak, të paktën ndaj atyre që s’kishin lënë gjë pa bërë ndaj Profetit (a.s.) por me dy fjalë iu dha një amnisti të përgjithshme. Ai tha: **“Shkoni se jeni të falur”**. (Bejhakiu në Sunenul Kubra)

Kur Ebu Bekri (r.a.) i niste ushtarët në një vend të huaj. U jepte të njëjtën porosi që Profeti (a.s.) i kishte dhënë Ebu Bekrit (r.a.): **“O Myslimanë! Mos vrisni gratë e fëmijët, mos vrisni pleqtë. Në ato vende do të shihni murgjër, që adhurojnë Zotin sipas formës së tyre. Mos i prekni këta njerëz. Mos i digjni të mbjellat e tyre, mos i**

vrisni kafshët e tyre, mos i prisni pemët e tyre. Luftoni vetëm ata që ju luftojnë juve”. (Ebu Davudi)

Kur Omeri (r.a) çliroi Palestinën, gjeti aty të krishterë dhe hebrenj, por i la që të mbajnë kishat dhe faltoret e tyre, madje i garantoi se askush nuk do t’i prekte, sa të ishte gjallë Omer Ibn Hattabi (r.a).

Omeri (r.a) nuk ishte i pari që e bëri këtë. Por ai kishte parë Profetin (a.s) të cilit i erdhi një delegacion i krishterë nga zona e Nexhranit. Ata e takuan Profetin (a.s) në xhaminë e tij në Medine. Kur erdhi koha për të kryer ritet e tyre, ata u ngritën për t’i kryer në formën e tyre. Kur sahabët u habitën dhe deshën t’i ndalin, Profeti (a.s) ua bëri me dorë shokëve të tij, që t’i linin të krishterët të kryenin ritin e tyre. Kjo ngjarje ndodhi brenda xhamisë së Profetit (a.s).

ISLAMI NUK KA ASNJË LIDHJE ME TERRORIZMIN.

Sipas fjalorit të Oksfordit, terrorizmi është përdorimi i forcës për arritjen e qëllimeve politike.

Fjala terrorizëm për të parën herë është përdorur gjatë Revolucionit Francez në fund të shek 18.

Hitleri i dogji 6 milionë hebrenj. Në mënyrë indirekte, ai është përgjegjës për vrasjen e 60 milionë njerëzve gjatë Luftës së Dytë Botërore. Terroristi numër një!

Stalini ka vrarë 20 milionë njerëz. Ku 14.5 milionë njerëz kanë vdekur nga uria!

Diktatori kinez Mao Ce Duni ka vrarë mbi 14 milionë njerëz.

Benito Mussolini vetëm në Itali ka vrarë 400 mijë njerëz.

Asnjëri nga këto nuk kanë qenë mysliman!

VLERAT SHËNDETËSORE

të lëngut të Rukolës dhe Brokollit

Lëngjet natyrale janë të mrekullueshme sa mund të lehtësojnë edhe sëmundjen më të keqe.

Shkencëtarët kanë arritur të zbulojnë se si njerëzit mund të neutralizojnë sëmundjet duke përdorur produkte krejtësisht natyrale.

Lëngjet unike natyrale me përbërje frutash, perimesh dhe barishtesh ju ndihmojnë shumë për të luftuar disa sëmundje.

Metoda e përtimit të këtyre lëngjeve është e shëndetshme dhe pa pasoja toksike. Veçanërisht i shëndetshëm është kombinimi i brokollit dhe rukolës, në një lëng unik për organizmin.

BROKOLI

Brokoli mund të konsiderohet si super-ushqim duke qenë se është provuar të ketë superfuqi në parandalimin e radikaleve të lira dhe në mbështetjen e sistemit tretës.

Po ashtu ndimon në mbrojtjen e sistemit kardiovaskular, në detoksifikimin e organizmit, si dhe në uljen e nivelit të kolesterolit dhe s'duhet lënë pa përmendur në shëndetin e kockave.

Është e pasur me vitaminë C, vitaminë K, vitaminë B6, vitaminë E, kalçium, magnez dhe të tjera. Substancat që gjenden tek brokoli, shkaktojnë disa reagime gjenetike, duke aktivizuar edhe genet që luftojnë radikale të lira.

RUKOLA

Me shijen e saj të veçantë, substancat ushqyese dhe

vitaminat, rukola është një zëvendësuese e denjë e çdo të gjelbre.

Ajo është burim i shkëlqyer i substancës glukozinولات që gjatë përthypjes transformohet në isothiocyanates, e cila nga ana tjetër neutralizon agentët e dëmshëm në organizëm.

Për më tepër, rukola përmban sasi të përqendruara të pigmentit klorofil që lufton radikale të lira. Gjithashtu përmban sasi të mëdha të vitaminës C dhe beta karotenit.

SPINAQI

Vlerat shëndetësore të spinaqit janë të shumëllojshme.

Perimet me gjethe të gjelbërta duhet të konsumohen pasi janë të pasura në klorofil, i cili ka një efekt të mrekullueshëm në të gjithë organizmin duke sjellë nivele të shëndetshme të hekurit, duke pastruar dhe shëruar organizmin.

Spinaqi gjithashtu është një trajtues i mirë me alkaline, si dhe i pasur me vitaminë K, vitaminë A, vitaminë C, vitaminë B2, vitaminë E, mangan, acid folik, magnez, hekur, kalçium, kalium, etj.

LËNGU I SHËNDETIT

Të gjithë përbërësit e lartpërmendur të kombinuar së bashku i japin organizmit një armë të fortë kundër radikaleve të lira. Duhet të dini se secila prej këtyre substancave nuk ia del dot e vetme të luftojë problemet, por lëngu i të gjithë përbërësve sjell fuqinë.

PËRBËRËSIT

200 gr brokoli

150 gr rukola

150 gr spinaq

Mjaltë sipas preferencës

Kombinimi i këtyre përbërësve nuk kërkon një recept të mirëfilltë. Ju mund t'i kombinoni sipas dëshirës në mikserin tuaj të preferuar. E rëndësishme është që t'i përdorni të gjitha për të mbrojtur shëndetin tuaj.

Mrekullitë Medicinale të Trëndafilin të Egër

Kokrrat e Trëndafilin të Egër janë nga bimët medicinale me efektet më të fuqishme në organizmin e njeriut.

Kokrrat e Trëndafilin të Egër thahen dhe janë të gatshme për të përcjellë të gjitha vlerat e tyre të pakrahueshme tek njerëzit, kryesisht në formën e çajit.

Me qindra familje shqiptare e kanë aktivitetet jetësor mbledhjen e Trëndafilin të Egër, por edhe të bimëve të tjera mjekësore, të cilat pas grumbullimit kanë si destinacion eksportin, por edhe tregun vendas.

Trëndafili i Egër ose Rosa Canina ka vendlindjen në Evropë dhe Shqipëria është një nga vendet e bekuara me këtë super bimë.

Kjo shkurre e egër është me degë gjembore dhe arrin nga 2 në 4 metra lartësi. Ka një rrënjë të gjatë dhe fibroze.

Degët e saj çelin lule të bardha ose ngjyrë rozë me nga pesë deri në shtatë petale nga fillimi i pranverës deri në mes të verës.

Kokrrat e trëndafilin të egër kanë një përdorim të gjerë medicinal. Ato janë të pasura me vitamina, acide yndyrore, antioksidantë, madje përbëjnë një metodë domethënëse për përfitimin e vitaminës C.

Kokrrat e trëndafilin të egër mund të përdoren për çaj, mund të bëhen reçel ose marmelatë dhe mund të përfshihen në shumë ushqime të tjera. Varianti i tyre i thatë që përdoret në çaj është kryesisht më popullori.

VLERAT SHËNDETËSORE TË TRËNDAFILIT TË EGËR

1. Plot me antioksidantë. Këto kokrra që kanë përmasat e qershive janë thesari i vërtetë që trëndafilat e fundit të verës u dhurojnë njerëzve. Zakonisht i gjejmë në ngjyrë të portokalltë dhe të kuqe. Ato janë të pasura me vitaminë C që është një antioksidant i fortë. Ato përmbajnë karotenoidë dhe substance të tjera bioaktive.

2. Parandalon diabetin. Ekspertë të bimëve mjekësore në Turqi e kanë përdorur shpesh trëndafilin e egër për të trajtuar sëmundje të diabetit.

Shkencëtarët në Universitetin Gazi kryen disa eksperimente për të ekzaminuar rolin e trëndafilin të egër në parandalimin e këtyre simptomave dhe vunë re që ekstrakti i etanolit tek trëndafili i egër shërbente si antioksidant, hipoglicemik dhe anti-diabetik.

Rezultatet e eksperimenteve i bënë ekspertët më

optimistë për përbërësit e trëndafilin të egër dhe vlerat e tyre kundër diabetit.

3. Parandalon melanomën e lëkurës. Kur lëkura e njeriut lëndohet nga rrezet e tepërta të diellit, krijohet terren për melanomën, që është një nga sëmundjet kancerogjene më të rrezikshme të lëkurës.

Sipas shkencëtarëve japonezë përbërësit e trëndafilin të egër kanë një efekt pengues ndaj enzimës dhe ndaj procesit të prodhimit të qelizave kancerogjene.

4. Ndihmon punën e zemrës. Trëndafili i egër përmirosh shëndetin e zemrës tek pacientët obezë. Sipas të dhënave, trëndafili i egër ul nivelin e tensionit të gjakut dhe kolesterolin e keq. Si rrjedhojë trëndafili i egër ul shanset për sëmundjet vaskulare dhe vdekje si pasojë e këtyre sëmundjeve.

Shumë studime janë bërë tek njerëzit mbi peshë që kishin nivele të larta të kolesterolit dhe të tensionit dhe zbuluan rolin pozitiv dhe superior të trëndafilin të egër në krahasim me ilaçet farmaceutike për këto dy simptoma.

5. Lufton të ftohtin. Trëndafili i egër ka një përmbajtje të lartë të vitaminës C. Si rrjedhojë mund të përdoret në kurat kundër të ftohtit. Për më tepër trëndafili i egër i vjen në ndihmë gjakut dhe kockave.

6. Trajton problemet e lëkurës. Përdorimi i ekstrakteve të trëndafilin të egër është mjaft i mirë në trajtimin e disa problemeve të lëkurës. Vajrat e trëndafilin të egër janë terapeutike. Shuajnë njollat e lëkurës, e hidratojnë atë dhe zbut shenjat në lëkurë.

7. Trajton çrregullimet në stomak. Trëndafili i egër mund të përdoret për të trajtuar sëmundjet e stomakut, spazmat, irritimet dhe ulcerat.

Kryesisht është përdorur si një tonik për stomakun dhe për tretjen. Ai ka qetësuar dhe trajtuar probleme dhe simptoma si diarea, zorrët, fshikëzën e urinës dhe infeksionet në traktin urinar.

8. Forcon sistemin imunitar. Trëndafili i egër është një nga elementët që duhen përdorur në mekanizmat mbrojtës të trupit.

Parandalon infeksionet bakteriale dhe virale. Lufton temperaturën, forcon funksionet imunitare, lodhjen, rrit qarkullimin e gjakut në gjymtyrë, rrit fluksin e qarkullimit të ujit në trup dhe shuan etjen.

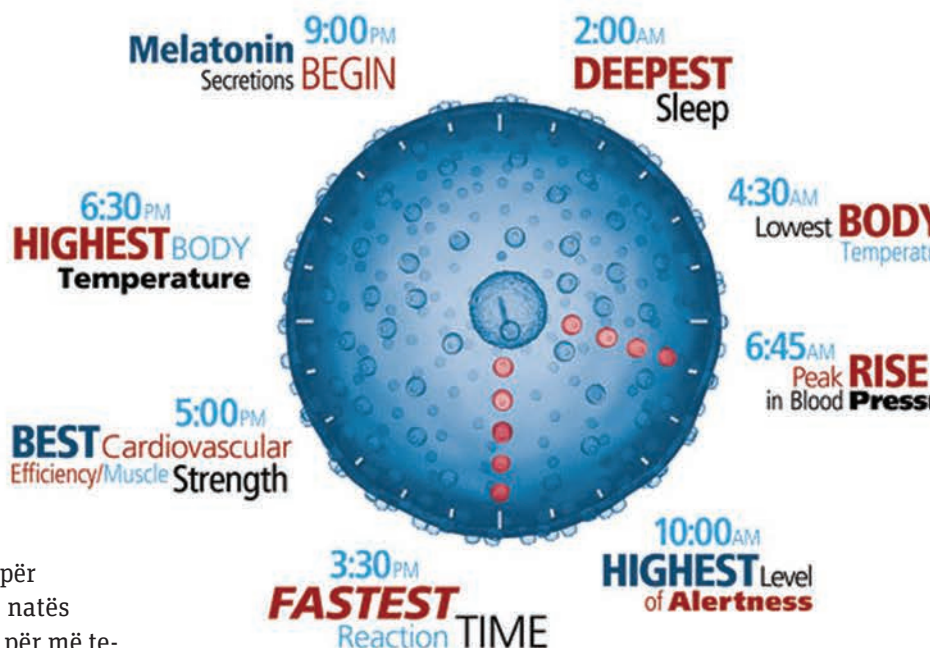
ORA BIOLOGJIKE

Ora biologjike ose e njohur ndryshe si cikli circadian fitoi çmimin Nobel në mjekësi për vitin 2017. Ky çmim iu dha kërkuesve të mekanizmit molekular. Të gjithë gjallesat shumëqelizore kanë një fiziologji të përputhshme me ciklin natyral të tokës, me orën diellore dhe me errësirën e zonës ku jetojnë. Duhet të jetë kështu të paktën nëse duam të mbijetojmë.

Sigurisht që ciklet nuk janë të njëjtë për të gjithë organizmat, p.sh. kafshët e natës nuk kanë të njëjtë cikle aktiviteti dhe për më tepër fiziologjia e tyre ka orare të ndryshme, përfshirë këtu edhe ndryshueshmërinë brenda pupullatës dhe specieve. Ajo që rregullon këto cikle është fiziologjia e organizmit, aktiviteti fizio-kimik i individit si në nivel qelizor ashtu edhe tek indet, organet, sistemet dhe tek organizmat më komplekse. Qëllimi kryesor është ruajtja e kushteve optimale, e njohur si homeostaza. Kjo arrihet duke rregulluar p.sh sasinë e hormoneve që qarkullon në trup në një moment të caktuar. Çdo hormon realizon një funksion dhe rrit ose ul përqëndrimin në çaste të caktuara.

Një rast konkret është serotonina, një hormone që merr pjesë në rregullimin e ëndrrave. Tek kafshët e ditës, serotonina akumulohet aty nga mbasditja, arrin pikun në momentin e gjumit të thellë dhe progresivisht ul nivelet e saj. Nëse ky cikël nuk sinkronizohet me ambientin p.sh në rastet e një jetlag-u (çregullime të ritmit kur udhëtojmë përmes meridianit, tipi Nju Jork -Londër), gjumi dhe pushimi do të preken. Dhe kështu preken të gjitha që nga lëngu gastrik, hormonet që rregullojnë sheqerin në gjak, sistemi imunitar, presioni i gjakut etj. Të gjitha funksionet biologjike duhet të ndjekin ritmin e përshtatshëm për “orën” e organizmit që gjithçka të funksionojë si duhet.

Megjithatë ciklet cirkadiane nuk janë arsyt se pse laureatët morën Nobelin këtë vit, pasi këto njohuri diheshin më parë. Ajo që ishte e panjohur është rregullimi, me pak fjalë si e di organizmi, në fakt si e di qeliza se çfarë ore është dhe çfarë duhet të bëjë në atë orë. Këtë shpjeguan ata dhe për këtë iu dha ky çmim. Mekanizmi molekular është kompleks. Nëse do ta thjeshtonim, do të thonim se i detyrohet një

geni dhe proteinës së tij. Ky gen u zbulua në vitin 1970 dhe u quajt “period” dhe proteina që kodifikon është emërtuar PER.

Kjo proteinë akumulohet gjatë ditës në brendësi të bërthamës dhe që aty rregullon funksionet qelizore duke prekur genet. Për këtë duhet të hyjë në bërthamën qelizore, por proteinat sintetizohen jashtë bërthamës dhe për këtë nevojitet një tjetër proteinë që e quajten TIM dhe genin e saj “timeless”. Duke koordinuar sintezën e këtyre proteinave arrihet një rregullim maksimal që po të veçohen nuk e kryejnë këtë funksion. Interesante është fakti se preteina PER rregullon sintezën e saj, ajo që njihet si cikli i feedback-ut. Sa më shumë proteina të ketë, aq më pak nevojiten të sintetizohen, është vetë proteina që ndalon sintezën e saj duke rregulluar genin e vet. Kjo sjell një oshilacion në përqëndrim që i afrohet ciklit ditor.

Ka një faktor tjetër që rregullon gjërat, një gen tjetër i quajtur “doubletime”, që gjeneron proteinën DBT. Funksioni i tij është të futë një vonesë të vogël mes sintezës së PER dhe futjes së saj në bërthamë me afrimin e cikleve në 24 orë të ditës. Asnjëherë nuk janë 24 orë, por gjithmonë i shkon afër.

Ka edhe faktorë të tjerë si foroperiodha, sasia e orëve me dritë dhe errësira gjatë 24 orëve që shpjegon se pse ciklet nuk janë të ngjashëm në verë dhe në dimër. Rregullohen nga gene që u përgjigjen stimujve të lartpërmendur. Nëse biologjia jonë impenjohet kaq shumë dhe kaq saktë nuk është thjesht një kaprico. Nëse këto devijime vazhdojnë gjatë, prekin të gjitha organet vitale, kronicizohen dhe dëmi është i madh.

TRURI YNË KRIJON STRUKTURA DERI NË 11 DIMENSIONE

Truri vazhdon të na befasojë me kompleksitetin e tij madhështor. Studime të fundit, që kombinojnë neuroshkencën me matematikën, na tregojnë se truri ynë krijon struktura nervore me deri në 11 dimensione kur përpunon informacionin. Me “dimensione”, nënkuptohen hapësira abstrakte matematikore, jo fusha të tjera fizike. Megjithatë, studiuesit “gjetën një botë që kurrë nuk e kishim imagjinuar”, tha Henry Markram, drejtor i projektit Blue Brain, i cili bëri zbulimin.

Qëllimi i projektit Blue Brain, i cili është me qendër në Zvicër, është të krijojë një simulim digjital “të detajuar biologjikisht” të trurit njerëzor. Duke krijuar trurin digjital me një nivel “të paprecedentë” të informacionit biologjik, shkencëtarët synojnë të avancojnë kuptimin tonë të trurit njerëzor, tepër të ndërlikuar, i cili ka rreth 86 miliardë neurone.

Për të marrë një pamje më të qartë se si një rrjet i tillë i madh vepron për të formuar mendimet dhe veprimet tona, shkencëtarët kanë përdorur superkomputera dhe një degë të veçantë të matematikës. Ekipi e bazoi studimin e tij aktual në modelin digjital të neokorteksit, që përfundoi në vitin 2015. Ata provuan mënyrën se si reagoi ky neokorteks digjital duke përdorur sistemin matematikor të topologjisë algjebrike. Kjo u lejoi atyre të përcaktojnë se truri ynë vazhdimisht krijon forma shumë të ndërlikuara gjeometrike shumë-dimensionale dhe hapësira që duken si “kështjella rëre”.

Pa përdorur topologjinë algjebrike, një degë e matematikës që përshkruan sisteme me cilindro numër të dimensioneve, vizualizimi i rrjetit shumëdimensional ishte i pamundur.

ÇFARË PO NA TREGOJNË VALËT GRAVITACIONALE

Vala e parë gravitacionale e vëzhguar nga bashkimi i yjeve të neutroneve ofron potencialin për një tërësi zbulimesh të reja. Midis tyre është një matje më e saktë e konstantes Hubble, e cila kap se sa shpejt po zgjerohet universi ynë.

Që nga Big Bang, gjithçka në univers është zgjeruar. Gjithashtu rezulton se kjo po ndodh gjithmonë dhe më shpejt – ritmi i zgjerimit është në rritje.

Ne e kemi ditur këtë prej një shekulli, por astronomët nuk kanë qenë në gjendje të bëjnë matje të sakta të shkallës së rritjes, kryesisht për shkak të faktit se u është dashur të bashkojnë një sërë të dhënash, për të vlerësuar sa larg janë gjërat në univers. Vëzhgimet e valës gravitacionale ofrojnë një mjet të drejtpërdrejtë për matjen e distancave në univers. Bashkëpunimi LIGO vazhdimisht monitoron universin për tendosjen e hapësirë-kohës, që goditet e mëdha astronomike mund të krijojnë, dhe matjet e amplitudës dhe frekuencës së valëve mbajnë informacione të vlefshme për astronomët.

VËZHGIMI I MADH

Kapja më e fundit ndodhi më 17 gusht dhe përplasja masive u pa për herë të parë edhe me teleskopët konvencionalë. Studime të shumta nga mbi 4.000 studiues, tregojnë pasojat e zbulimit të madh. Një prej tyre është se shkencëtarët më në fund kanë të dhënat që u nevojiten, për të përcaktuar më mirë konstanten Hubble.

Teleskopët konvencionalë sigurojnë një pjesë të enigmës duke matur zgjatjen e valëve të rrezatimit elektromagnetik, shkaktuar kur diçka po largohet nga ne. Është pak a shumë si efekti Doppler ku një sirenë shtohet ndërsa lëviz drejt nesh, por zvogëlohet ndërsa largohet, por në këtë rast bëhet fjalë për dritën. Kjo u tregon astronomëve se sa shpejt po largohet diçka.

Për të matur zgjerimin, megjithatë, duhet të dimë se sa larg prej nesh është një objekti, gjë që është më e vështirë. Nuk ka pikë referimi në qiell që ta përdorin

astronomët, kur matin distancat, prandaj ata duhet të mbështeten në një seri matjesh të ndryshme, të quajtura shkallë kozmike të distancës. Megjithatë, bashkimi i vëzhgimeve të ndryshme paraqet më shumë mundësi për gabime dhe rezultati është se, astronomët morën dy rezultate të ndryshme për konstanten Hubble, bazuar në vëzhgimet që kishin përdorur.

EPOKË E RE

Valët gravitacionale bëjnë gjithë këtë të vjetëruar, megjithatë, sepse sinjali përmban një masë të qenësishme të distancës. Amplituda e valës i lejon astronomët të dinë se sa larg është diçka, 130 milionë vjet dritë në rastin e bashkimit të yjeve të neutronëve. Bashkimi i kësaj shikohet me matjet e mëhershme nga teleskopët konvencionale, u dha atyre gjithçka për të cilën kishin nevojë.

Matjet e mëparshme të zgjerimit universal u ndanë midis 67 ose 72 kilometrave në sekondë për megaparsek. Me mjetet e tyre më të sakta, astronomët e valëve gravitacionale arritën pak a shumë në mes – thonë se zgjerimi i universit ndodh 70 kilometra në sekondë për megaparsek, në një studim të botuar në revistën Natyrë.

Përsheptimi i universit është një ndryshore e rëndësishme për studiuesit që merren me gjëra të tilla si materia e errët dhe energjia e errët. Në fakt, gjetja e saktë e shpejtësisë është thelbësore në kërkimin e atyre gjërave që mund të maten vetëm në mënyrë indirekte. Për më tepër, kjo është një pjesë e rëndësishme e vlefshmërisë për astronomët, thotë profesori i fizikës i Universitetit të Uisconsin-Milwaukee dhe bashkë-autor i valës gravitacionale, Jolien Creighton.

“Është tërësisht e pajtueshme me vëzhgimin elektromagnetik”, thotë ai. Verifikon që nuk ka gjë të gabuar me kalibrimet tona të distancave dhe astronominë elektromagnetike”.

Souvenir Albania

*tregton me shumicë dhe pakicë
punime artizanale të cilësisë së lartë.*

Emel 7303

Wooden frame & fabric set

Armchair	H: 102 cm	D: 90 cm	W: 102 cm
Three Seater	H: 230 cm	D: 90 cm	W: 180 cm
Coffee Table	H: 102 cm	D: 102 cm	W: 130 cm

Mobileria
Elif 19

Ruglan

EXCELLENT

7327

Ruglan 7327

Wooden frame & fabric set

Armchair	H: 102 cm	D: 90 cm	W: 102 cm
Three Seater	H: 230 cm	D: 90 cm	W: 180 cm
Coffee Table	H: 102 cm	D: 102 cm	W: 130 cm

Emel

Wooden frame & fabric set

EXCELLENT

7303

"LUX DEKOR"

Lux Dekor është firmë private e specializuar për prodhimin e kuzhinave si dhe orendive të ndryshme shtëpiake dhe të zyreve. Bën shitjen e materialit: iverëpllaka, MDF, folje për vakumpress, dhe të aksesuarëve përcjellëse për mobiljeri. Bën prodhimin e balloreve – mvëshjen me ultrplast – laminat, si dhe plastifikimin vakumpres – ballonpress të balloreve me folje të pvc-se në dimensione të kerkuara nga klienti, gravirimin e fronteve me makinë CNC, kandimin –qitjen e shiritëve pvc dhe abs, prerjen e pllakave, të gjitha keto kryhen me makina të persosur kualitet dhe cilësi të lart.

Gravirimin e fronteve
me makinë CNC
Aksesora për mobiljeri
Folje për vakumpress
Shirit PVC
Shirit ABS
Iverëpllaka
MDF

Kuzhina

Paradhoma

Komoda

Tavolina

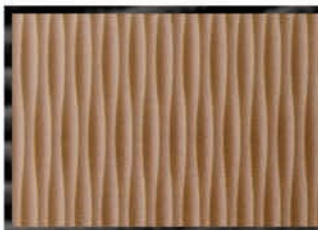

Dhoma e thjetjes

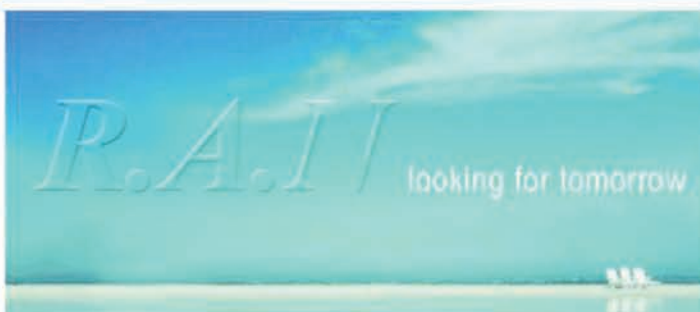

MDF panelet dekoruese

*Blerësi / kënaqur
ne edhe më të kënaqur!*

ÇAPA[®] musluk

REYHAN

Kosovë për herë të parë
me 5 vjet garanci

N.T.SH. REYHAN
Distributor për KOSOVË

Të gjitha llojet e baterive, rubinetave të CAPA mund
t'i gjeni tek firma N.T.Sh. REYHAN - Prizren.
Si dhe mund të gjeni edhe nëpër lokale të tjera
në KOSOVË

**ELEGANCË, BUKURI, CILËSI
DHE 5 VJET GARANCI
ME ÇMIME TË VOLITSHME**

ISO 9001

5 ★★★★★
Yıl Garanti

www.capamusluk.com.tr

www.reyhan-ran.com

Armatürde Dünyaya Vurulan Marka

Rr:UCK, Pn Tel: + 381 29 225 555
Prizren - KOSOVË Mob: + 377 44 115 238

Shitje me shumicë mund të kontaktoni
përmes telefonave dhe web faqes.

KOPSHTI

Aromë Trëndafili

KOPSHTI
“Aromë Trëndafili”!

**Kushte bashkëkohore,
ushqim cilësor dhe i kontrolluar,
staf i kualifikuar, çmime të arsyeshme,
transporti është i garantuar.**

Ju mirëpresim!

1 Staf arsimor cilësor

2 Kushte arsimore sipas standarteve të larta

3 Aktivitete sociale, kulturore dhe sportive

4 Klasa dhe laboratorë të kompletuar

5 Ambiente familjare në konvikt dhe cilësi në ushqim

CIKLI FILLOR

(djem dhe vajza)

NGA KLASA E **1**-RË
DERI NË KLASËN E **5**-TË

Thuaj:
“Ai është Allahu,
Një dhe i Vetëm!
Allahu është Absoluti,
të Cilit i përgjërohet
gjithçka në amshim.
Ai as nuk lind,
as nuk është i lindur.
Dhe askush
nuk është i barabartë
me Atë!”

(Ihlas, 1-4)